

**MAGYAR
PAPI EGYSÉG**

MAGYAR PAPI EGYSÉG

a külföldi magyar katolikus papság lapja

1961 Karácsonyán

18. sz.

TARTALOM

LELKI ÉLET

- Lékai Ányos SOCist. : Az igazak hálátlansága 3
François Mauriac: Az Emberfia jelenléte a papban 10

JÓPÁSZTORI SZELLEM

- Cser László SJ: Az amerikai egyházköztség élete 13
Cs. L. : A tengernyi tekintet 23

MISSZIÓ

- Dr. Gróh Béla: Arccal a missziók felé! 27
Magyar misszionárius: „Békepap”-mozgalom Kínában 30

MAGYAR NÉPÜNK PAPJA

- Varga László SJ: Itt az advent! 33
András Imre SJ: A magyar hívő és papja a nagyvilágban 43
A 80 éves XXIII. János pápa életadatai 40

KÖNIGSTEINI KONGRESSZUS

- A XI. „Kirche in Not” kongresszus Königsteinben 55
Magyar megbeszélések 55

EMIGRÁCIÓ

- Horváth Kálmán SJ: Magyar jezsuiták Norvégiában 58

HAZAI HIREK

- F. K. : Grósz érsek halálára 62
A hazai helyzet 66
Papi jubileumok 69

HALOTTAINK

74

KÖNYVEK

- Ronald Knox: Semper agens, semper quietus 79
Gaston Courtois: Betrachtung. Warum und wie? 79

SIK SÁNDOR VERSEI

Ments meg Uram!

12

Az ősz dicsérete

26

Misék

73

A lapot szerkeszti: Öry Miklós SJ. - A kiadásért felel: Marosi László.

Levelezés, megrendelés, kéziratok Marosi László címére küldendők:
Spittal/Drau, Austria Europa.

MAGYAR PAPI EGYSÉG (Einheit Ungarischer Priester) Klerusblatt der ungarischen Priester im Ausland. - Mit Druckerlaubnis des Erzbischöflichen Ordinariates, Wien. - Eigentümler, Herausgeber und Verleger: Ladislaus Marosi, Spittal/Drau, Kapellengasse 15. Im Selbstverlag als Manuskript vervielfältigt bei Österr. Seelsorge-Institut Pastorale Ungarnhilfe, Wien. Für den Inhalt verantwortlich: Ladislaus Marosi.

„AZ IGAZAK HÁLÁTLANSÁGA”

Az igazat megvallva, igen nehéz sorrendbe szedni, hogy mi az, ami súlyosabban, mi az, ami kevésbé akadályozza a tökéletességet. A jólismert erkölcstani elv jut eszünkbe: bonum ex integra, malum ex quolibet defectu. Integritas! Valahol itt kell keresnünk a tökéletességet!

S hogy egy organizmus integritását milyen csekélység képes megzavarni, ezt tapasztalatból tudjuk. Egy fog például ugyancsak elhanyagolhatónak látszó része szervezetünknek. De mennyire megbénítja egy súlyos fogfájás munkaképességünket! S talán nem is régóta tudjuk, hogy egy elhanyagolt fog nem mellékesebb szervet, mint magát a szívet képes megtámadni! Kezünkön egy felszínes kis vágás, melyet azonban néhány napra le kell ragasztanunk elég, hogy éreztesse az emberrel, milyen kellemetlen félkézzel - mosakodni.

Sajnos nem ily érezhető módon, de - szintén „sajnos” - pontosan így áll a dolog a lelkiéletben is. Ha oly alázatosak tudnánk lenni hogy ilyen elemi-iskolába való hasonlatok mondanivalóját alkalmazni tudnánk papi lelkiéletünkre!... Mert talán mindjárt e ponton találkozunk a tökéletességre vezető út egyik jellegzetes, Kolumbus-tojása-szerű kérdésével: ne valami titokzatos és rejtett dologra gondoljunk, mikor lelki megátlagosodásunk okait keressük, hanem az organikus élet egészen egyszerű törvényszerűségeire.

E világ minden tudományát az újdonságok és felfedezések láza tüzezi. A lelkiélet tudománya az egyetlen, mely nemcsak hogy szégyenkezés nélkül, de valami, nem e világból való békés örömmel írja minden bölcsésége első lapjára: „Ami kezdettől fogva volt...” (1. Ján. 1, 1). Érthető. Itt oly világban járunk, melyben az újdonság és régiség fogalmi üressé váltak az Örökkévaló trónja előtt.

Ez a stílus tükröződik az Egyház életén, mikor dogmáinak lefektetésekor soha nem akar újat mondani, hanem csak azt, hogy ez vagy az az igazság benne van a kinyilatkoztatásban. Felismerjük, hogy ez is, az is szerves része az Isten örök gondolatainak, hozzánk szóló üzenetének.

S a lelkiség története, a magánkinyilatkoztatások sora is ezt érezteti velünk analóg módon. Valljuk meg őszintén, korunk lelkiéletének leg-

jelentősebb újdonsága, a Jézus Szíve-tisztelet ugyan mi újat hozott, melyet azelőtt nem ismertünk? Ha elemeit magunkban végiggondoljuk, látni fogjuk, hogy mindezt jól ismertük már Alacoque Sz. Margit előtt is. S mégis! Ki tagadhatná, hogy valami egészen új élet járta át általa a lelkek világát? Megújítani, felfrissíteni, valami új és mégis „régí”, mert örök erővel a gémberedett tagokat átjárni, ez az, amikor rátapintunk az Isten jellegzetes stílusára, Kiben számunkra ellentétesnek látszó fogalmak összeölelkeznek, mert Benne a fogalmak, elvontságok és egyetemességek vérszegénysége beleolvad az Életbe, s Kinek misztériumaiban oly „ellentétek” csendülnek össze isteni harmóniában, mint amilyenek számunkra: szabadság és változatlanlanság, igazságosság és irgalom, okteljesség és eszközök használata, mozdulatlanlanság és minden mozgás oksága...

Jóllehet a lelkiélet - a lényege szerint - a tökéletesség felé való törekvést jelenti, mégis más zamatja van ennek, amikor azt mondjuk, a „lelkiélet akadályai” s más mikor azt mondjuk, a „tökéletesség akadályai”. S mi általában az elsőről szoktunk beszélni: arról, ami a lelki „lét”-nek, életnek akadály: a bűnről, a bukott emberi természetről és ennek következményeiről, az imaélet, az erények és általában az u.n. lelki gyakorlatok (ima, elmélkedés, lelkiolvasmány) elhanyagolásáról.

Hogy mindez mennyire nem fölösleges, azt nem is kell bizonyítanunk. Amikor most egészen röviden, éppen csak megemlégtünk egy-két talán inkább elfelejtett szempontot, tulajdonképpen ugyanerről beszélünk.

Tehát vissza a nem új, hanem nagyon is régi, mert örök valósághoz! De éppen itt, az új-régi-örök fogalmai körül találkozunk tökéletesedünk egyik legelfelejtettebb, de lélektanilag nem kis jelentőségű akadályával: azzal a hiedelemmel, mely szerint ismert dolgot nem lehet felfedezni, megtaláltat megtalálni s a megtért ember nem térhet meg újból. Az akadály annál veszélyesebb, minél magától értetődőbbnek hangzik. Olyannyira, hogy nem is mint megfogalmazott elv jelent nehézséget, hanem az a tény, hogy magunknak soha be nem vallottan - természetesnek vesszük, hogy ez így van, s úgy élünk, mintha igaz lenne. Éppen ezért a tökéletességnek egészen jellegzetesen intellektualista, vagy ha így világosabb: „farizeusi” - és papi akadály ez. Azoké, akik úgy érzik, hogy látnak, hogy tudnak, hogy ismerik az Istent, s eközben elfelejtik, hogy az Istent csak a Vele való egyesülésben lehet igazán megismerni (amennyire teremtmény az Ő irgalmából egyáltalán egyesülésről és „igazán megismerésről” beszélhet Vele kapcsolatban). Elfelejtik, hogy ez az egyesülés nem az értelem igazságot átölelő megismerésével történik itt e földön, hanem a szeretetben. A szeretet az, mely új szemeket ad s mely által a régen megismert igazságot és régen megtalált Istent újból megismerhetjük s újból felfedezhetjük. Mindig visszafelé

tekintve okosodunk: egy nagyobb kegyelem után látjuk, hogy szeretetünk, meggyőződésünk, elkötelezettségünk, ismeretünk, minden, ami eddig Istenhez fűzött, milyen gyenge tákolmány volt csupán. Néhány ilyen felfedezés és visszatekintés után tanuljuk meg tapasztalatból, hogy most már elvben és előrenézve is tudjuk: nagyon keveset ismerünk Istenből és nagyon élettelen a szeretetünk! Szükségünk van tehát a megtérésre.

Aki még soha nem döbönt rá egy nagyobb fénynek a világánál, hogy eddigi hite, ún. meggyőződése nem volt egyéb, mint betanult formulák gyerekes ismételtetése s ennek megfelelően eredmények éltetője nem az igazi istenszeretet, hanem valami, sok Istent nem ismerő lélek magatartásával rokon jófiúskodás, becsületkérdés, kötelességtudat vagy hasonló volt: az nem fogja megérteni, mit jelent ez az újból megértés. Sz. Pál szavaival élve megragadottnak, űzöttnek lenni Jézus szeretete által, senki emberfiának tetszését, sőt a magunkét sem keresve, minden egyebet is szemétként tekintve, a láthatóknak meghalva egyedül a krisztusi Test építésének szentelni magunkat, s így tuszkolni előre ezt a mi szegény lelkünket is az egyesülés útján: ezt jelenti megtérésünk.

Ha az utolsó évszázad szentjeinek írásait lapozgatjuk, mindúntalan találkozunk egy kifejezéssel, melyet szinte egyöntetűen adnak vissza Jézus barátai: a Szent Szív gondoljai között az „istentelenek gyűlölködő támadásai”, a „bűnösök sorsa” után, de ezeknek a panaszoknak félelmetes közelségében szerepel „az igazak hálátlansága”.

Boldogult Szeghy Ernő atyának emléke talán még sokunkban él. Nem tudom elfelejteni azt, amit egyszer egy Zircen, régi monostorában tartott lelkigyakorlaton mondott nekünk. Arról beszélt, mi az oka, hogy a buzgó lelkek közül oly kevesen jutnak el az igazán szentté tevő egyesülés fokáig. Mivelhogy éppen ez az, amiről itt elmélkedünk, eszembe jutott, hogy szerinte ezeknek az okoknak egyike a hála hiánya a lelkekben.

Éppen a buzgó lelkek azok, akik igényesek önmagukkal és másokkal szemben is. Állandó harcban állanak hibáikkal, s ha papok, akkor mások hibáival is. Mivel buzgók, a hitben élnek és tudják, hogy e téren saját erőikkel semmire sem mennek, s éppen ezért imádkoznak, sőt nem mulasztják el, hogy - ahogy mostanában sokszor mondják - biztosítsák a kegyelmi hátteret munkájuk számára. Mikor azonban egyik lelkigyakorlat, egyik lelki hadmozdulat lezajlott, már a másiknak a terve föl az agyukban, sőt az összes egyéb gondnak terhe sem csökkent ezalatt. Ennek következtében lelkük szinte állandóan a kéregető koldus gesztusában áll az Úr színe előtt.

Kétségtelen ez maga is nagy elismerése az isteni Főlség szuverénitásának. Nem egyéb, mint a „nélkülem semmit nem tehettek” isteni igazságának testetöltése életünkben.

Ennek ellenére - kevés.

A könyörgő ember csak arra vonatkozólag vallja meg Isten segítségének feltétlen szükségességét, amit éppen kér, ami tehát előtte ismeretes, mint vágy. A hálátadó lélek ennél jóval magasabbra jutott. Nemcsak azt köszöni meg, amit kért és megkapott, hanem azt is - ha nem kapott valamit, vagy nem úgy, vagy nem akkor kapta meg, amikor és ahogy ő szeretete volna. Megköszöni, tehát felismeri azt is, amit sohasem kért és mégis megkapott, sőt azt is, amit nem is kérhetett volna, mert tőle teljesen független adományai Istennek, amilyenek pl. létünk s ennek a létnek bennünket e világon megelőző, de Isten szerető terveiben öröktől fogva nekünk szánt körülményei. Már így a mi emberi ajkunkon is feltűnik a hálás lélek szépségének minden elragadó vonása: milyen lehet akkor hatása Arra, Akinek e hála szó? Egy lélek szépsége, ki a meghálálnivalók lépcsőjén, az önzetlenség iskolájában egyre feljebb haladva eljut oda, ahol a hála legfőbbesége éneke zendül fel: gratias agimus tibi - propter magnam gloriam tuam . . . ! Mikor a hála elszakad minden emberi, egyébként teljesen indokolt, lélektani gyökértől, önmagunktól s attól, amit mi kaptunk s elérkezik egy ontológiai, transzcendentális világba, ahol magunkról teljesen megfeledkezve a Létért adunk hálát és ennek a Létnek tökéletességéért - propter gloriam tuam!

Világért ne gondoljuk azt, hogy az ilyen gondolatok valami papi rekollekció áhitatos csendjébe való elmélkedések! A pap egyetlen eszménye Krisztus. Krisztus szentséges emberi lelke földi életében és azóta is szüntelen újjong a hálában! Néha, mikor Szívéből kitört ez az öröm, mi is elleshettünk valamit belőle: hálát adok neked, Atyám, mert elrejtetted ezt az okosak és bölcsék előtt s kinyilatkoztattad a kicsinyeknek! A legjellegzetesebb papi magatartás kétségtelen az eucharisztikus magatartás. A szentmisében néhány másodperccel azelőtt, hogy Krisztus egyes szám első személyében ajkunkon ejtse ki az átváltoztatás szavait, a mi tekintetünkkel tekint fel az Atyához, hogy hálát adva megáldja, megszegje és tanítványainak adja a Kenyeret. Ennek a diadalmasan újjongó hálának, mely Krisztussal „tudja, hogy az Atya mindig meghallgatja”, sohasem szabad hiányoznia a papi lélekből. Soha. A megpróbáltatás, sikertelenség, kísértés, fáradtság, a bennünket fojtogató emberi megnemértés, közöny és magány egyetlen percében sem. Már nem emlékszem, melyik vértanú-aktában olvastam, hogy Krisztus egyik tanúja a halálos ítélet felolvasására csak ennyit felelt: Deo gratias! Hiszem, hogy ez ma sincs másként, hol az üldözés klímájában a Lélek a hősiesség ihletével lebeg a mai magánzárkások és kényszer-munkások felett.

De az elmélkedés ihletett csendje és egy börtön nehéz ajtócsapko-

dásokkal és káromkodásokkal terhes légköre között az élet millió árnyalata várja a pillanatot, mikor alázatos boldogságban felzendül lelkünk mélyén egyedül Isten számára hallhatóan a hála éneke. El sem képzeljük, hogy a lelkiélet leghétköznapi pillanataiban mennyire időszerű és felfrissítő lehet ez a dallam. Mikor lelkünket roskadozva visszük, mikor a szórakozottság, a közöny vagy éppen az idegesség és fáradtság összefog, hogy elvegye kedvünket az imádságtól, akkor odamenni - ha tudunk, az eucharisztikus, ha nem tudunk, akkor a lelkünkben váró - Krisztus elé és megköszönni neki minden elfelejtett kegyelmet, megköszönni, hogy vannak sokan, akik e pillanatban tüzes szeretettel tudják dicsérni Őt, megköszönni, hogy Ő létezik s mindazt, amit ez jelent...! S így néhányszor figyelmesen elimádkozni a Gloria Patri-t vagy a Szent Szűzzel egyesülve a Magnificatot. Egészen bizonyos, hogy a lélek azon nyomban el fog telni - ha Isten tervei szerint nem is érezhető örömmel, de - érzéket és minden emberi mértéket meghaladó békével, melyet a világ meg nem adhat. Igen sok lélek van tele szüntelen kesergéssel, hogy „még mindig csak itt tart.. Kétségtelenül ez a szomorkodás is jó jel s a nemtörődömséghez képest megbecsülendő érték. De még helyesebb lenne, ha az önmagával való elégedetlenség ilyen pillanataiban azzal az örömmel, melyet igazán csak az alázatosság adhat meg, azonnal hálát adna Istennek azért, hogy egyáltalán ennyire jutott. A szentek életére és példájára irányított tekintetnek és figyelemnek is lehet valami kis veszélyes pontja: az, hogy - a nélkül, hogy észrevennénk - a természetfeletti életet csak a csúcson járók egymás közötti árnyalatainak, sokszínűségének szempontjából csodáljuk, s ugyanakkor elfeledkezünk a legnagyobb titokról, minden szentség közös nevezőjéről: a megszentelő kegyelemről. A sok finom és rejtett hiúságot takaró türelmetlenségnek igazi orvossága szintén ez a lényeglátó, alázatos hála: megköszönöm, hogy Isten gyermeke lehetek.

A legtöbb dologgal úgy vagyunk, hogy akkor kezdjük igazán értelenkelni, mikor először kell hiányát éreznünk. Amikor az emberiség nagy része éhezik, amikor milliók görnyednek a menekült-sors keresztjei alatt, amikor tízezrek viselik a rab-élet kiszolgáltatottságának szüntelen megaláztatásait, akkor a résztvevő papi szívnek meg kell tanulnia a hálát mindazért, amit az emberi feületesség magától értetődőnek, neki kijárónak, őt megilletőnek tart: az emberhez méltó lakást, a fűtött szobát télen, a meleg ételt, melyet asztalnál ülve tányérből ehetünk meg, a tiszta levegőt, melyet beszívhatunk, az ég kékjét, mely felvidít, a nap melegét, mely életet: mindent, mindent s mindehhez a legnagyobbat a természetes kincsek közül, a szabadságot. Mert sok embertársunk mindettől megfosztottan él..

Valami jól megalapozott közfelfogás és vallásos műveltség szerint

a szentek egyik legjellegzetesebb jellemvonása: valami rendkívüli, a szó legnemesebb értelmében vett érzékenység. Kétségtelenül így van. S éppen ezért nem csodálkozhatunk, ha a háláról beszélve egészen közel érezzük azt, ami több, mint tudományos meghatározás, amit modernül úgy mondhatnánk, hogy „a szentek pszichológiája” vagy régiesebben „az életszentség illata”. Mintha Sz. Ferenc Nap-himnuszának lelke a Teremtés gyermeki derűlátásának ragyogásában pompázó nagy umbriai keretet varázsolná elénk. S ebben a légkörben talán az ellentétek asszociációja folytán egy másik nagy szent jut eszünkbe, ki annyira különbözik Assisi Szegényétől (biblikusok úgy mondják, hogy „városi gyerek” és intellektüel volt, ki egyetlen hasonlatot vett a természetből s állítólag azt is rosszul alkalmazta), de aki szintén ide tér vissza egyik levele végén: ...et grati estote! Ha felelni tudnánk rá lelkiünk mélyéről ajkunk mindennapos igéjével: vere dignum et justum est!

A megtérés és a hála után egy harmadik gondolat kínálkozik az életszentség reálpolitikájáról szóló vázlat befejezésül.

Őszintén szólva nem tudnék hirtelen nevet adni ennek a problémának. De nem is a név a fontos. Ragadjuk meg először magát a dolgot.

Mint említettem, mindig a leghétköznapibb és egyszerűbb dolgok között kell keresnünk azt, ami valójában gátol az Isten felé való haladás útján. Az ember cipőjében sohasem gyémánt az, ami a lábát feltöri. Legtöbbször egészen közönséges kavics.

Egy ilyen mindnyájunk által ismerős kavics az a bizonyos magatartás, amelyet híveink köréből számtalanszor hallunk, ugyanannyiszor megcáfolunk, de ugyanakkor felő, hogy magunkból nem tudunk eléggé kiverni: „...nem nekem találták ki.”

Növendékkorunkban előljáróink így intettek minket: A noviciusokat nem kell túl komolyan venni. Majd orrabuknak a nagy buzgóságban és szemfékezésben, de ez még csak olyan kipróbálatlan „fervor novicius”. - Az egy évvel idősebb „elsőévesek” kezdik a dolgot komolyan venni. Ez az igazi bensőséges buzgóság legszebb éve. - A „másodévesek” mindig a legjellegzetőbb példái a lanyhulásnak. Az előljárói bölcsesség mögött mély tapasztalat s alapjában véve örök emberi magatartás rejlik. A lendület és fáradás hullámozása egyidős az emberiséggel. Nincs általánosabb közhely a teológia ascetico-mysticában, mint az a megállapítás, mely szerint „a lélek, minekutána Isten megízleltette vele a Neki való szolgálat édességét, bizonyosságát kell hogy adja hűségének. Evégből Isten megvonja a lélektől érezhető jelenlétét, az ima vígasztalásait, hogy megbizonyosodjék arról, vajon a lélek valóban egyedül Őt akarja-e szolgálni, avagy csupán adományait akarja élvezni.” Nincs közöttünk senki, aki ne emlékezne ilyen szövegekre kispapkorából.

Minden fiatal papi hivatásnak meg kell küzdenie bizonyos nehézségekkel akár a szentelés előtt, akár után. A túlbuzgóságnak buzgósággá kell tisztulnia, a „simpliciter”- legjobb keresésének a ma tőlem elvárt isteni akaratnak alázatos szolgálatává kell nemesednie. A lelki napokban, hónapokban, években egyáltalán programokban való gondolkodásból az életreszóló, Istenre hagyatkozó önátadás bölcsességéig kell eljutnunk. Természetes, hogy mindez nem megy keserű csalódások, vargabetűk és okulások, még hozzá legtöbbször saját kárunkon való okulások nélkül. Mindez nem jelent igazi veszélyt. Csak egy komoly veszélytől kell tartanunk: attól, hogy miután a magunk-elképzelte életszentséget megvalósíthatatlannak ismertük fel, le ne mondjunk arról a szentségről, amelyre Isten - csak engem - hívott meg. A legtöbb bajt jószándékú lelkek ezzel csinálnak maguknak: saját elképzelésű életszentséget hajszolnak, még hozzá saját fejük szerint, az az vezető nélkül.

Megvan a neve a megtérés és hála után a „harmadik kívánságnak”: gyermekeskég! Első hallásra talán nem tűnik találónak ez az eszmény annak a mondanivalónak összefoglalására, amelyet az utóbbi sorokon kerülgettünk. Hiszen éppen valami érlelődésről, bölcsőbbé válásról, meghiggadásról van szó, amely mintha ellentétben állana a gyermekeskég fogalmával. De ne feledjük el, hogy nem gyerekességről van szó, nem is valami érzégs naívságról, hanem arról, amelyet az Üdvözítő ezekkel a komoly és fenyegetés keretébe illesztett szavakkal vezetett be: ... hacsak meg nem változtok... Tehát megint csak a megtérésről van szó. Csak valami sajátos árnyalattal...

Az öregedő, fáradó papi lélek veszélye a lelkiélet elteoretizálása. Különböző distinciókat iktatunk be, hogy megmagyarázzuk magunknak, hogy a lelkiélet követelményeit miért nem kell „szó szerint oly mereven értelmezni, mint a szemináriumban vagy noviciátusban.” Egyszerűen alapos teológiai műveltséggel, pasztorációs tapasztalattal úgy képzeljük, hogy most már elkormányozhatjuk saját lelkünk hajóját egyedül is. Hiszen „csak alkalmazni kell”, amit már úgyis tudunk, másoknak is hirdetünk. S nem vesszük észre, hogy a magunkra való alkalmazások igen sokszor devalvációt jelentenek. Nem tudom, nem hasonlított-e ezekhez a megfontolásokhoz, vagy ha úgy tetszik más, lelkesedéstől, de nem az Isten Lelkétől fűtött irreális ábrándozásokhoz az apostolok magasröptű vitája az Isten országának hierarchiájáról, mikor az Üdvözítő azt a kisgyereket közéjük állította?...

Tény az, hogy a gyermek számára nem szorul elméleti megfontolásra (függetlenül attól, hogy ezekre képtelen), hogy édesapját szeretnie kell. Számára ez sem levezetés eredménye, hogy lelkének ez az igénye abból a bizonyosságból, magátólérthetőségből származik, hogy édesapja is szereti őt.

Ennek a gyermeknek ehhez az apához való viszonya egyetlen, összehasonlíthatatlan, életszerű kapcsolat. Sem elméletnek, sem másokkal való összehasonlításnak helye nincs. A kisgyerek nem más gyerektől tanulja meg szeretni saját édesapját, s érzelmeiben nem korlátozza őt semmiféle, családonkívüli tapasztalat vagy élmény. Ez csupán kettőjük dolga.

Ha a természetes hasonlatot mennyei Atyánkhoz való magatartásunk megtisztítása érdekében akarjuk kamatoztatni, oly egyszerű lesz minden!

Minden lélek külön világ. Krisztus mindnyájunkért egyenként halt meg. Egyikünk iránt való szeretete sem hasonlít mindenben a másik lélek iránti szeretetéhez. Egy az Atya, egy Krisztus, egy a hit, azonos a cél, azonosak a szentségek - de ezen kívül szinte minden más... Ismét valami, ami jellegzetesen az Isten világának tükröződése: az ellentétek találkozása és harmóniája. Tökéletes egység a nagy Testben s mégis megszámlálhatatlan változatok!

S mennél inkább egyedülálló valami, annál kevésbé lehet tudomány. vagy spekuláció tárgya, amely törvényeket, szabályokat, általánosságokat keres. Ezért marad evangéliumi eszményünk Isten felé haladva a gyermek, aki csak ennyit ismer abból a „tudományból”, melyet nekünk kiszáradt felnőtteknek tanít: valami utánozhatatlan, bízó, tiszta, ragyogó tekintet, amely egyetlen szót sugároz: Abba!

Az apai szeretet a gyermek számára nem az „emberek” vagy az „emberiség” iránt való szeretet, hanem a szeretet, mellyel engem, a fiát szereti. Képesek vagyunk-e még ezek után is tudomást nem venni arról, hogy a mi istenszeretetünk is egy személyesen egyedül ránk irányuló „numeric” megismételhetetlen szeretetre való személyes válasz lehet csupán?

Van-e még értelme e gyermeki tekintettel való találkozás után e kérdésnek: nekem találták-e ki az életszentséget?...

...Csak egynek van értelme: „megváltozásnak” - s mindannak, ami ezzel jár: hálnak, gyermekségnek.

P. Lékai Ányos SOCist.

François Mauriac:

AZ EMBERFIA JELENLÉTE A PAPBAN

François Mauriac 1885-ben Bordeaux-ban született gazdag polgári családból. Vallásos nevelést kapott, de ifjúkorában fellázadt a „hagyományos” hit ellen. Hosszú évekig vívódott, ingadozott Isten és a Mammon között. Első regényei (1922-1932) tele vannak feszültséggel: sötét színekben mutatja be a szerelmet s a családi életet. Hősei a tehetetlen

érzékiesség, a fősvénység és a gőg megszállottjai. Mauriac az emberi szív mélyén a bűn borzalmas „Viperafészket” fedí fel, de ugyanakkor megmutatja a kegyelem hatalmát is. A regényíró a 30-as évek körül nagy belső átalakuláson megy át. „Megtér”, mint Racine vagy Pascal: egészen Isten mellé áll, öntudatosan magáévá teszi a katolikus hitet. Az emberi szenvedélyeket ezután sem szépíti meg, de egyre gyakorabban szerepeltet regényeiben tiszta lényeket, vagy szenteket. Megmutatja, hogy az őszinteség, alázat és bizalom megmentik az embert. Mert ahol elburjánzik a bűn, ott túlárad a kegyelem.

Mauriac 1933 óta a Francia Akadémia tagja, 1952-ben az irodalmi Nobel-díj nyertese. Naplói, Emlékiratai, Jézus élete és az Emberfia c. elmélkedés-gyűjtemény (*Le Fils de l'Homme*, 1958), amelyből az itt közölt részt fordítottuk, a mélyen hívő Mauriacot mutatják be.

„Jelen vagyok számodra ígém által a Szentírásban, Lelkem által az Egyházban és sugallataim, hatalmam által a papokban...” Pascal Krisztus ajkára adja ezeket a szavakat, amelyek megvilágítják Krisztus közöttünk való jelenlétének egyik módját: azt a jelenlétét, amely a legkönnyebben félreérthető és a legkönnyebben magával hozza a hatalommal való visszaélést, sőt még ennél is rosszabbat, a rejtett vagy látható szentségtöréseket. Ez a jelenlét Krisztus hatalmának jelenléte papjaiban... És mégis, a papság őrzi a bűnös emberiség közepette azt a bűnbocsátó hatalmat, amely az Emberfiában kinyilatkoztatta az Isten Fiát. A pap, a botránykő megannyi lázadó szellem számára, a papi kaszt, letéteményese annak a lelki hatalomnak, amelyet a történelem folyamán oly sokszor világi hatalmának növelésére használt, mégiscsak ez képviseli az emberek között az élő Krisztus jelenlétének látható jelét.

A Teremtőnek csak a teremtmény állott rendelkezésére ebben az esetben: csak mi magunk lehetünk eszközei. Ezek a közönséges emberek, akik hasonlóak a többiekhez, arra vannak hivatva, hogy Krisztust helyettesítsék, amikor a bűnét bevalló és bocsánatot kérő bűnös fölé emelik kezüket, vagy amikor felmutatják az újszövetség kelyhét: magának az Úrnak a titokzatos cselekedetét újítják meg. Igen, hasonlóak a többi emberhez, mégis sokkal inkább hivatottak a szentségre, mint a többiek: a papok kötelesek a szentségre törekedni. Hogy sokan elbuknak, ez az a botrány, amely miatt az Egyház születése óta szüntelenül szenved. Hogy nagy többségük - minden gyengeség ellenére - hűségese maradjon és nem becsúszni meg azt a hatalmat, amelynek letéteményese ez az a csoda, amelyhez mi hozzászoktunk és amelyet már észre sem veszünk. Pedig milyen misztérium a századokon keresztül folytatódó papság, az a papság, amely napjainkban sem szakad meg.

Ebben a században sem, amely a tisztaságot kigúnyolja és technikai találmányaival, a sajtó, mozi, rádió, televízió útján, a nap és az éjszaka minden órájában az emberi állatot kielégülésre ingerli!

Ez a katolikus Egyház gyengesége, ez páncélzatának hiányossága és úgy látszik, hogy ezen a ponton a legsebezhetőbb (az elbeszélő tréfálkozásainak mindig tápot adott a pap vagy a barát még a hit századai-ban is). Mégis ebben a nyomorúságban lesz nyilvánvalóvá az igazi Egyház jegye, azé az Egyházé, amelyben az Ige érintetlen marad: „Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak”. Nemcsak arról van itt szó, hogy ezek az igék fennmaradnak az emberek emlékezetében, hanem azok hatóerejéről, hatalmáról. Ezek az igék folytonosan élnek, hathatósak, átváltoztatják a kenyeret Krisztus testévé, feloldozzák a bűnöket (természetesen ez a hatás nem mágikus, a szavak azért hathatósak, mert maga az élő Krisztus ejti ki azokat). Ezek az igék: „szellem és élet”.

+

... Az emberi természetre jellemző hatalomvágy mindent felhasznál céljaira, még azt a Krisztust is, aki bizonyos mértékig kiszolgáltatta magát neki. És kellett, hogy ez így történjék, minden kockázat ellenére is. Kellott, hogy e szavakat: „bűneid meg vannak bocsátva” mindannyiszor kiejtse egy ember - aki egyszer Krisztus lesz - valahányszor egy bűnös bűnbánatot tart. Így lett Ő teremtményének a foglya. Minden papnak szentnek kellene lennie. És igen sok papra van szükségünk: ellentmondás, amelyet a látható Egyház igyekszik feloldani az által a kétes küzdelem által, mely a papságon belül a kegyelem és a természet között folyik és amely küzdelem a világ végezetéig tartani fog. Ford.: Szabó Ferenc SJ

MENTS MEG URAM!

A virágtalan, gyümölcstelen ágtól,
A meddőségtől, lanyhaságtól,
A naptalan és esőtelen égtől:
Ments meg Uram a szürkéségtől!

Édes az ifjak méntás koszorúja,
Fehér öregek aranyos borúja,
Virága van tavasznak, télnek:
Ne engedj Uram, koravénnek!

Csak attól ments meg, keresők Barátja,
Hogy ne nézzek se előre, se hátra.
Tartsd rajtam szent, nyugtalan ujjad,
Ne törd, Uram, hogy bezáruljak!

Ne hagyj Uram, megülednem,
Sem eszmében, sem kényelemben.
Ne tűrj megállni az ostoba van-nál,
S nem vágyni többre kis máj magamnál

Ha jönni talál olyan óra,
Hogy megzökkenne vágyam mutatója,
Kezem kezében ha kezdene hűlni,
Más örömen ha nem tudnék örülni,

Ha elapadna könnyem a más bűnén,
A minden mozgást érezni ha szünném,
Az a nap, Uram, hadd legyen a végső:
Szabadíts meg a szürkéségtől!

AZ AMERIKAI EGYHÁZKÖZSÉG ÉLETE

Cser László SJ

„Ha majd eljön az ideje és a magyar katolikus egyházat újra kell szervezni”, - írta nemrégiben egy civil barátom, aki otthon tanító volt s itt most kántor egy plébánián - „amerikai mintára kell újjáépíteni.”

Ez a kijelentés szinte elvész abban a gyakoribb hangban, amely azt mondja, hogy „a sok pénzcsoporttól alig lehet imádkozni” és hogy „a templom alagsorán mire való az a sok társasjáték, tánc és vacsora?”

Az új emigránsnak, amikor Amerikába ér, nemcsak az a gondja, hogy idegennyelvű, másféle civilizációban kenyeret és társadalmi eligazodást találjon. Sokszor nehezen helyezkedik el temploma plébániai keretében is.

Szerencsés az a felnőtt, aki olyan helyen telepszik le, ahol magyar templom épült. Ott magyar hagyományokon épülő emigráns életet élhet. Ez ugyan nem magyar már, de nem is amerikai. Csak a gyermekei lépnek át a kapu-közön, ha felnőnek. Ők természetesen mindig Amerikát választják. Nem a homályba merült múltat, amelyhez csak szüleik emlékezései kötik.

A bátorságot e jegyzetek készítésére onnan veszem, hogy nyolc év óta amerikai plébániákon dolgozom.

1949 őszén Kínából Amerikán keresztül Kanadába utaztam és a magyar jezsuiták vezetése alatt álló torontói plébánián dolgoztam. Fél év után missziókat adtam Dél-Ontarió magyar telepeseinek. Majd az ottani püspök kérésére öt évet templomépítéssel és a magyar egyházközség szervezésével töltöttem el. Ez az idő elég alapos betekintést engedett a kanadai-angol egyházközségek életébe. Egy évig angol plébánián laktam, ahonnan a környék papjaival könnyen érintkezhettem. Kanadából visszajöttem Amerikába. Itt először olyan magyar templomnál dolgoztam, ahol a plébánia összetételének nagyobb része már elamerikaiasodott magyarokból tevődött össze. Onnan Pittsburghba kerültem olyan olasz származású plébánia hívei közé, ahol talán ha 5 százalékuk beszélt a nagyszüleik nyelvén. New York város területén, Brooklynban aztán két évig olyan plébánián dolgoztam, ahol már tipikusan amerikai élet vett körül. Itt a hívek etnológiai-
lag ír és olasz őseket mutattak. A plébánia négy papja ír ősöktől származott. Brooklynban Amerika legnagyobb lélekszámú egyházmegyéje. Nem kis büszkeséggel vallják papjai, hogy a leggazdagabb is. Mikor ennek a lélekszámra legnagyobb amerikai egyházmegyének a Long Island felé eső részét elcsatolták és új egyházmegyévé alakították, Garden Citybe, a Szent József egyházközséghez kerültem.

Az amerikai hívek

Egyháztörténelmi olvasmányainkból mindnyájan tudjuk, hogy bizonyos korszakokban az egyház új civilizációt, egészen új életformát teremtett például a középkorban. Voltak népek, amelyeknek a teljes kultúrája mélységesen átítatódott egyházas érzéssel és gondolkozással. Ilyen volt évszázadokon át a francia élet. Európai országokban, ahol a lakosság egésze katolikusnak vallotta magát, természetes következményképpen az Egyház befolyása a közéletre nemcsak erőteljes, de irányító is volt.

Nem így Amerikában.

A gyarmatosított Amerika függetlenségi harcát a francia forradalom eszméivel táplálta. Az Egyesült Államok alkotmánya laicizált államot alkot, amelyben a vallás és állam kényes figyelemmel el van választva egymástól. A vallás azonban - a katolikus bevándorlók előtti időkben is - a társadalmi berendezkedés szerves részét alkotta. Sokszor hallani, hogy az első telepesek egyik kezükben Shakespeare műveivel, a másikban a bibliával jöttek. A letelepedés, az elhelyezkedés, a föld művelése, az állattenyésztés, később a bányák megnyitása közben templomtornyok emelkedtek a háztetők fölé és a gyerekek „vasárnapi iskolákba” jártak. A lelkészek szerepe nem volt kicsi a társadalmi életben. A New England-i Államokban szinte abszolút tekintéllyel irányították a köréjük csoportosult családok életét.

Igy aztán azt lehetne mondani, hogy az Egyesült Államok területén a sokféle fajú, hagyományú csoportok, mint kis szigetek épültek bele a nagy állami tengerbe. Közös volt az amerikai sors, a zászló, az eszme, amely alatt mindenki élt, de csoportszellemű volt, egymástól elkülönült a nemzetiségi és vallási szigetek élete.

Míg a közélet protestáns szellemű irányítás alatt maradt, a munkásrétegek is hatalmas tényezővé képviseltek. Tömegük és anyagi erejük lelki energiával párosulva lehetőséget nyújtott nekik ahhoz, hogy katolikus vallásuk igényeit saját templomaikban elégtételt keressenek. A katolikus csoportok nemzetiségben elszigetelődtek ugyan egymástól, de a közös hit segítette áttörni ezeken a határokon. Az újabb generációk azzal, hogy elvesztették nemzetiségű jellegüket, de megőrizték katolikus hitüket, egyre erősebb vallási erőt képviseltek.

Ebben a fejlődésben kétségen felül áll az ír-amerikaiak vezető szerepe. Az írek üldözést szenvedtek a hitükért az ő hazájában s az angol-szász protestántizmussal itt sem barátkoztak. Gyakorlatiasságuk, energiájuk és tehetségük hamarosan érvényre jutott a közéletben is. A gyárból és bányából kiléptek, gyerekeiket iskoláztatták s jelentős részt vállaltak az üzleti, politikai pályákon is.

Az ír az a nép, amely nem nyelvében él és hal. Anyanyelvét már elvesztette hazájában, mikor átvette az angolt. De hitet nem cserélt. Amerikában is ragaszkodott ősi tradícióihoz, elsősorban vallásához. Amerika katolicizmusának nagy részét az ír-amerikai papok szervezték és alakították azzá, ami ma.

Az ír-amerikai papság jól látta, hogy egy ilyen vegyes társadalomban, ahol vallás és állam különválasztva él, nem elég a templom. A templom híveit össze kell fogni, együtt kell tartani. Hogy gyerkeik hite el ne kallódjék, iskolákat kell építeni, elsősorban elemi fokon, majd közép- és felső iskolákat. A templomiélet gyakorlati vallásosságot követelt. Elsősorban a szentségiélet volt a lényeges. Régebben is, ma is, az amerikai katolikus a leghűségesebb vasárnapi misehallgató, a leggyakoribb gyónó és áldozó az egész világ katolikus statisztikájában. A gyakorlati, szentségi élet mellett a plébánia is nagy áldozatot kíván híveitől, hiszen templomát és iskoláját meg kell építenie, fenn kell tartania, a szükség és lehetőség szerint bővítenie kell. Mindezek végbeviteléhez csak készség és jó lelkület nem elég. Pénz is kell hozzá. Európai országokban, ahol az állam vagy a földesurak építettek templomot, iskolát, el sem tudják képzelni, hogy milyen nagy anyagi áldozatot hoznak az amerikai katolikusok templomaik és iskoláik érdekében.

Természetes továbbá, hogy a szervezett, mindenkire kiható egyházközségi élet társadalmi egyesületeket teremt a plébánia körül. Az egyesületek felölelik mindenkit: asszonyokat, férfiakat, ifjú házasokat, serdülő fiúkat és lányokat. Az egyesületi élet gyakorlati, tevékeny, élő. Elfoglalja, dolgoztatja a tagokat és a plébánia életének dinamizmusát biztosítja.

A lényeges szempontok tehát ezek:

1. kihangsúlyozott szentségi élet
2. anyagi áldozathozatal a templom és iskola érdekében
3. erős egyesületi szervezetek

Az amerikai papság

Ezt a munkát csak sokoldalú, munkás, rátermett papság végezheti.

A szemináriumi nevelés erős fegyelem alatt történik. A latinnal nehezen birkóznak a fiatal szeminaristák. Az állami iskolákban tanított latin, mint általában a többi tárgy is, alatta marad annak az igénynek, amelyet az Egyház kíván papnövendékeitől. Szerencsére a számos katolikus középiskola jobban előkészíti a fiatalokat szemináriumi életükre.

Az erős fegyelem, a szeminárium elzártsága mégsem szakítja el a sze-

minaristákat attól a környezettől, amelyben majd mint papok dolgoznak.

Karácsonyra, húsvétra, a nyári vakációra hazamennek szüleikhez. Papiruhát nem hordanak. A nyári szünetben munkába állnak, hogy előteremtsék azokat a költségeket, amivel szüleiket segíthetik a nyári hónapokban. Azért is, hogy elfoglalják magukat.

A szemináriumi költségekhez hozzá kell járulniok. Később, már mint papok, havi részletekben visszafizetik egész neveltetési költségüket, szűkös kápláni fizetésükből. Hogy milyen munkákat vállalnak? Ismerek papokat, akik nyáron idegenvezetők, pincérek, strandokon mentőszolgálatosok, garázsokban szerelők, benzin kiadók a kutaknál, útépítésnél mérnök-kisegítők vagy óceánjáró hajókon munkások voltak. Ebben az időben felelősségük csak a belső lelkiismeretük, s ha szüleik házában élnek, a szülők és plébános, akinek templomában ministrálnak és segítenek a sekrestye rendbentartásában.

A fiatal, felszentelt pap lehet tapasztalatlan még papi funkciójának végzésében, de már nem az emberekkel való érintkezésben. Mikor püspöke beosztja egy plébános mellé káplánnak, élete továbbra is fegyelmezett keretek között mozog. Van szabadnapja, de a templomi misék, gyóntatások, keresztelések, a rábízott egyesületek, az iskolai osztálylátogatások, házassági oktatások, áttérők tanítása, az esetleg magasabb tanulmányok egy közeli főiskolán vagy egyetemen, alaposan lefoglalják az idejét és lekötik energiáját. Aktív életét azért megszakítja pihenéssel. Elsősorban szülei házáat látogatja, ahol édesanyja még nagyobb gonddal és szigorral igyekszik „jó papnak” tartani, mint a plébánosa. Meleg barátságban él osztálytársai egy csoportjával. Autója van, könnyen utazik. Szabadnapján néhány papbarátjával golfozni jár, nyáron úszni, aztán vacsorázni valami jobb étterembe, s utána moziba. Későn este érkezik haza, hogy másnap esetleg a ráeső első hatórai misével megkezdje munkáját. Talán két-három, hatnyolc helyen dolgozik így, körülbelül húsz- harminc évig. Már ötvenéves, néha még több is, mire plébániát kap. Addig, férfikora legjavát az alkalmazkodás és az irányított munka engedelmességében tölti.

A hivatások ilyen körülmények között érhetően mélyen vallásos családokból jönnek, ahol sok a gyermek és erős keresztény fegyelem uralkodik.

Az apáca hivatások is az aktív egyházi élet szolgálatában állnak. A legtöbb plébániának van elemi iskolája s a tanerők, kevés világi tanítónőtől eltekintve, apácák. Szerzetes-nővérek, egyházmegyei rendek látják el az egyházmegyéék száz és száz elemi iskolájában ezer és százezer gyerek tanítását. Az

apácák sokkal szigorúbb fegyelem alatt élnek, mint a papok. Szünidőben főiskolára, egyetemre járnak, hogy tanulmányaikat folytassák és kurzusokat végeznek. Csak egy-két hetet töltenek anyaházaikban vagy valahol a tenger partján, jól elrejtőzve a kíváncsi szemek elől.

Az elemi és középiskolai fokon tanító apácarendek mellett sok kórházban és szociális intézményben dolgoznak áldozatkész nővérek.

A szerzetesrendek külföldi és belföldi misszióra, pasztorációra, de legfőképpen tanításra szentelik életüket.

Csak a jezsuita rendnek több mint ötezer tagja tanít a rend által vezetett középiskolában, főiskolán és egyetemen. Az említett rendnek huszonnyolc főiskolája és egyeteme van Amerikában, nem egy helyen tiz-tizenötezer hallgatóval.

A Szent József egyházközség

Az általános megjegyzések után tekintsük meg közelebbről a Szent József egyházközséget.

Garden City hétezer családos villa-telep Long Islandon, New Yorktól húsz mérföldnyi távolságban. Az utóbbi évtizedekben a nagyvárosok lakossága (az amerikai népesség hatvan százaléka nagyvárosban él) az aránylag könnyen beszerezhető családi autó birtokában, a városok körüli parcellázott telepekre kezdett költözni. Itt anyagi képessége szerint nagyobb vagy kisebb családi házat vett kerttel vagy legalább a ház körül néhány lépésnyi pázsittal. Ahogy a városban is az utcák és negyedek első pillanatra elárulják a ház lakóinak gazdasági helyzetét, így ezeken a telepeken is. Amerikának nincsen született arisztokráciája. A bevándorló mágnástól ugyanúgy elvárják, hogy Mister és Missis legyen egyetlen címe, mint a többieknek. Ennek ellenére mégis van társadalmi különbség. A rangot a pénz adja meg. Nem a kastélyban, műkincsből heverő holt tőke, hanem a mozgó pénz, az üzleti életben forgó pénz mennyisége. Ez a tény olyan szembeszökő egy iparában annyira fejlett, mezőgazdaságát is átgépesítő, nagytokén alapuló gazdasági rendszernél, hogy ezt nem szeretni igen, de tagadni nem lehet.

New Yorkot északi, déli és a Long Island felé keleti irányban ilyen, a városból kiköltözött lakosság telepítette be. Ezek a telepek nagyságra falvakká tekinthetők, jellegre azonban inkább kertvárosok. Garden City a jómódúak telepe. Hétezer családja orvosok, ügyvédek, mérnökök, üzletemberek tömegéből tevődik össze. Csaknem minden családapája New Yorkba végzi munkáját. Vonaton vagy autón járnak be minden reggel.

A kertvárost protestáns családok alapították. Jómódú emberek lévén, tiz-tizenöt szobás házakat építettek abban az időben, amikor Amerikában is „az én házam az én váram” volt a jelszó.

A házak fölé klasszikus gót katedrális emeltek. Melléje a püspöki rezidenciát és fiúgimnáziumot.

A jómódú protestáns családok tágas házaikba személyzetet a legkönnyebben az imént bevándorolt, szegény, ír katolikusokból választottak. Ezek az ír cselédnányok azonban megkövetelték, hogy vasárnap katolikus templomba vigyék őket. Sok elhagyta állását, mert nem érezte magát „otthon” olyan környezetben, ahol temploma nincsen mellette.

Az egyházmegye helyet keresett a kertvárosban. Nem volt könnyű telket kapni olyan katolikus csoport részére, amelyet a közéletben néger és zsidó kisebbségként kezeltek. A szükség azonban rákényszerítette a városatyákat az engedély megadására. Az ír cselédnányok hite győzött. A kertváros egyetlen üzletcája végén egy saroktelket adtak templomi célra.

Ez negyven éve történt: Ma már az első kis fatemplom helyén millió-dolláros költséggel épített, ezerülöhelyes templom áll. Az iskola tizenhat tantermébe kilencszáz elemista jár, s már állnak a falai az új modern iskolaépületnek, ahol újabb tizenkét osztályterem fogadja majd be a növekedő létszámú csoportot. A régi iskolaépületben van egy ezer ülöhelyes díszterem, alatta tágas étterem. Az új épületben pedig egy olyan fedett sportterem lesz, amelyben kosárlabda mérkőzést is lehet tartani, akár ezer néző előtt.

A plébánia épületét a templommal együtt emelték. Az apácák huszonöt különszobás zárdája most van épülőben.

A kertváros lakosságának a száma most már felerészben katolikus. Leginkább New York Brooklyn nevű negyedéből költöztek ide a jómódú ír, nem kevés német és olasz származású katolikusok. A férfiak nyolcvan százaléka főiskolát végzett. A katolikusok éppen úgy, mint a város többi lakói, üzletemberek, mérnökök, orvosok, ügyvédek. Születési hagyományaikot otthonukban még őrzik, de fölfogásukban, munkaterületükön száz százaléig amerikaiak.

Ezernyolyszáz ilyen család tartozik a Szent József egyházközséghez. A többi ezernyolyszáz család a kertváros másik katolikus templomának a tagja.

Az egyházközségi élet

Lássuk most már, milyen is ennek az egyházközségnek az élete.

Az irányítás természetesen a plébániáról jön. A plébános jelenleg az egyházmegye Vikárius Generálisa is. Ez annyit jelent, hogy ez az ötvenöt éves ember minden reggel tíz órára behajt a püspöki hivatalba, ott az egyházmegye ügyeit intézi délután öt óráig, vacsorára hazahajt plébániájára, káplánjaival asztalhoz ül: s egy napi hivatali munka

után irányítja az egész plébánia anyagi és lelki életét. Mindennap miséznek a hívek számára, minden vasárnap prédikál, minden egyesületet időnkint meglátogat. Az iskola igazgatófőnöknőjének irányítást ad, a befolyt pénzekről az elszámolást elkészíti. Bár csak ezernyolcszáz család tartozik az egyházközséghez, szerencséjére négy káplánja van.

Minden káplánnak úgy, mint a plébánosnak külön lakosztálya van a plébánia épületében: dolgozószoba, háló és fürdőszoba.

A szakácsnő és a szobalány a konyha mellett lakik ugyanígy.

Reggelit mindegyik pap miséje és hálaadása után kap, ebédre pontosan déli tizenkettőkor cseppetnek. Vacsorára este hatkor. Más időben étkezés nincsen. Ha valaki akar, délután főzhet magának teát vagy kávé a konyhán. Az étkezés jó, de egyszerű. A reggeli narancslé, egy tojás piritóskenyérral, kávé vagy tea. Az ebéd két szelet kenyér közé szorított húsdarab salátával, továbbá konzerv-gyümölcs, kávé vagy tea. A vacsora leves, sült hús, burgonya, zöldségkörítés, sütemény, tea vagy kávé.

A négy káplán beosztás szerint felváltva mondja a miséket és végzi a napi „ügyeletes” munkát.

Az „ügyeletesség” annyit jelent, hogy reggeli miséje után a napos káplán átveszi a plébánia vezetését: annak minden ügyét-dolgát, irodai munkáját, beszéd-szobai látogatásait huszonnégy óráig ő végzi.

Papi napirend

Hadd fordítsak egy amerikai folyóiratban úgyesen vázolt papi napirendet. Father Broker a „Ligurian” nevű folyóiratban így írja le:

„Ez a nap azzal kezdődött, hogy Mrs. Owens telefonált. Kérte, hogy áldjam meg házát. Az óra reggel 6.15-öt mutatott. Ez az asszony ugyancsak koránkelő! Álmosan megigértem, hogy ott leszek, amint tehetem. Ő persze azt várta, hogy aznap, azonnal, abban a pillanatban!

Három napja ennek. Csak ma áldottam meg a házát. Az asszony ezért nagyon boldogtalan. Villogó szeme lángoszlopként löveli rám a számonkérését. Úgy olvasok ebből a tekintetből, mint egy televízió bemondó nagybetűs-kartonlapjairól: „Miért nem jöttök ti papok a hívásra azonnal? Mivel töltitek egész nap az időt? Mire szenteltek papnak benneteket? Úgye jólesik szunyókálni a szobátokban...?”

Nem felelek Mrs. Owens kérdező szemének. De azt szeretném, ha olvasná ezt a választ...

Vegyük a szerdát. Közönséges nap, akár a többi hétköznapi. Az ébredőóra 5.30-kor ver föl. Megvizsgálom az órát, hátha siet. Pontos. Térdre csúszom reggeli imám elvégzésére. Borotválkozás közben összekarcolom az arcomat.

6. 30-kor a sekrestyében öltözöm a misémhez.

6. 59-kor hálaadást végzek. Majd reggelihez ülök és az újságban átfutom a sporteseményeket. 10 perccel 8 előtt készen állok a napi munkára.

7 óra 58 perckor egy kedves öregúr szívszéllhűdést kap. Azonnal indulok. Ellátom a betegek szentségével. Nem lévén körülötte orvos, felhívom Dr. Meyert. Mellete maradok, amíg jön. Kapcsolatba lépünk a kórházzal és megvárom, míg a beteget a mentőautó elszállítja.

Amint hazaérek, az iskolából telefonál az egyik nővér: tudni akarja, hogy mi van velem, már 9.10 van. Kilenckor kellett volna kezdenem a katekizmust!

A gyerekek helyesek. „Jó reggelt, Atya”, kiáltják éles csengéssel és jól megnyomják a „reggel” szót, mintha ők keltenének föl...

A csöppségek arca oly fiatal, szép, figyelmes! Minden kéz föllendül, amikor azt kérdezem:

-Hány személy van az egy Istenben?

-Három, -kiáltják.

Egy vékonyka hang kiválik a kórusból:

-Kettő, -állítja.

-Kettő? -kérdezem.

-Kettő, -erősödik.

-Hogyan kettő?-tudakolom.

-Három volt régen-magyarázza, -de a második meghalt a keresztfán.

A kérdést megbeszéljük és huszonöt perc múlva már a plébániai telefonnál ülök.

„Atya, van délután ötkor mise valahol a környéken?”

„Atya, hogyan kell írni a Kelly nevet?”

„Atya, mikor menjünk gyakorolni az esküvői szertartást?”

„Az esti órákban szeretnék bemenni, meg kell beszélni valami fontos dolgot...”

„Meg akarunk esküdni, de szüleink ellenzik. Mit tegyünk?”
(Két tizenhat éves gyerek!)

„Atya, siess és áldd meg a kiskutyámat, fáj a lába.”(Ez egy kisfiú hangja volt.)

„Mikor kereszteli meg a kisbabánkat?”

Ügynök vagyok és egy újfajta templomgyertyát ajánlok. Fényesebben és lassabban ég, mint a többi gyártmányok. (A raktár még félig tele van gyertyával.)

„Atya, mondjon egy imát Jackért. Meghalt ma reggel és nem volt rendben a házassága.” (Szegény Jack!)

„Atya, nem vagyok biztos benne, de szeretnék állást cserélni.”

„Atya, állás nélkül vagyok. Orvosságra, élelemre, házbérre volna szükségem.” (Csak ámít, vagy ez a helyzete?)

Telefonálás közben hozzák a póstát. Az anyám levele! (Jó anyám azt hiszi, püspök lesz belőlem. A lábujjaim rosszbodottak.) A püspök is küldött egy pásztorlevelet. A szószékről fel kell olvasni az összes vasárnap-i miséken. (Megint gyűjtés lesz a misszióknak. Ott még jobban kell a pénz, mint nálunk.) Reklámok: „Hogyan lehet könnyen sok pénzhez jutni?” (A rablás a leggyorsabb mód, de Isten ezt nem szereti.) „Túl korán kezdett őszülni a haja?” (Milyen haja?)

Mary, a szakácsnő, ebédre csenget. Dél van.

12. 25-kor, mikorra a hideg marhaszelet, a pohár tej és citromos krémes éppenhogy leért a gyomromba, szól a csengő. Jimmy Lang arra kér, hogy labdáját szedjem le a háztetőről. A többiek dobták föl oda ebédszünetben. A gyerek arca könnyben ázik. Az iskolaszolga előkerül és vállalja az expedíció lebonyolítását. Én a kórházba hajtok, hogy megnézzem szívszélhűdéses betegemet. Még mindig önkívületben fekszik az ágyon. Ha már a kórházban vagyok, meglátogatom Mrs. Bakert, akinek az egyik veséjét operálták ki, majd Mr. Robinsont, aki autóbalesetben különféle töréseket szenvedett. 1.35-re érek vissza a plébániára.

Most nagyszerű tervet eszelek ki. Ha ügyes vagyok, félórára ledőlhetek szunyókálni. A „Fiatal Házások” klubjával gyülekeztem tegnap bele az éjszakába. Reggel korán keltem. A jó Isten is így akarhatja. Elhelyezkedem hát az ágyamon, lehúnyom a szememet és már álmodom is egy nagy halról, amelyet majd nyári vakációmon fogok.

Éppen csavarom a fonalat a csapkodó hallal, amikor ráंबरreg a csengő és Mary jelenti, hogy sürgősen hívnak.

Harisnyás lábammal, félálomban és bosszankodva, a lehető legudvariasabban szólok a telefonba: Halló!

„Halló, Father, Mrs. Mc Cabe beszél. Remélem nem vagyok alkalmatlan? Ha! Ha! Maguk papok, ki tudja, talán még alszanak is délután...”

Erre, Isten bocsássa meg, lódtóttam:

-Nem, nem, Mrs. Mc Cabe, nem keltett föl, nem alkalmatlan, miben lehetek szolgálatára?

-Kedves Atya, tegnap a férjemmel nem tudtunk elaludni és kislányokról, Tomról beszélgettünk. Nem tudtuk eldönteni, hogy egyetemre a jezsuitákhoz vagy a Holy Gross Atheterekhez küldjük. Mi a véleménye?

(Jaj nekem! az a gyerek mégcsak a nyolcadik elemibe jár!)

-Kedves Mrs. Mc Cabe, adjon pár nap gondolkozási időt és majd véleményt adok...

2 óra 5 perc van. Felhúszom a cipőmet.

2 óra 9 perckor egyik apáca küld egy gyermeket, hogy valaki azonnal jöjjön, mert a lányok mosdójában a vizet nem lehet elállítani. Továbbá ezzel a Brooks gyerekkel megint baj van.

A Brooks gyerekkel sok a baj. Most az történt, hogy fogadásból leugrott az első emeletről és vonalzójával fejbeütött egy csufolkodó kislányt.

2 óra 5 perckor a vizet elállítottuk és a Brooks gyerek megígérte, hogy jó fiú lesz. Előveszem a breviáriumot.

Nemsokára gyerekek zörgetik az ajtómat.

-Atya, base-ballt gyakorlunk, nem ütne velünk néhányat?

3 óra 45 perckor visszatérek a breviáriumhoz.

4 órakor két középiskolás lány jön hitoktatásra. Katolikusok akarnak lenni. Mind a kettő rágógumit csámcsog olyan erővel, mintha az életük függene a rágáson. Mind a kettőnek fáj a szíve, mert ábrándjuk tárgya, két csodálatos fiú, azt sem tudja, hogy a világon vannak. Mind a kettő tudni akarja, hogy a csókolózás bűn-e, vagy sem.

5 órakor egyházközségünk két munkás tagjával tartok megbeszélést az őszi templomiünnepségről. Tervezzük a lehetőségeket és keressük, milyen módon tudnánk több bevételre szert tenni. Valahonnan elő kell teremteni a pénzt az iskola új tetőzésére! 6 órakor ők is haza igyekeznek, én meg nekiülök a vacsora sültcsirkének.

A plébániai pap legelfoglaltabb ideje vacsora utántól fél tizig tart. Ilyenkor találkozik a legtöbb emberrel.

A sürgető feleség: „Atya, tanítsa hittanra a férjemet. Végre rászánta magát, hogy katolizál. Nagyon izgul, legyen kedves hozzá.”

A szerelmesek: „Atya, szeretnénk minél előbb megesküdni. Jöhetünk ma este kitölteni a szükséges papírokat?”

A zátonyrajutott házások: „Atya, megint háborúzunk a férjemmel. Egyre lehetetlenebb vele a helyzet. Mentse meg a házasságunkat!”

Az aggódó szülők: „Atya, aludni sem tudok. A fiam. Kimarad, iszik és nem hallgat ránk. Mit tegyünk?”

Az eljegyzést felbontók: „Atya, a menyasszonyom felbontotta az eljegyzésünket. Nem tudok élni nélküle! Beszél vele az érdekemben?”

Igy aztán mi papok tanítunk, tanácsot adunk és imádkozunk bölcsességért, hogy jó választ adjunk. Állandóan izleljük az élet édességét és keserűségét. Könny, kacaj, fájdalom csordul át életünkön, s ez a patk magával sodorja a szívünket, az erőnket...

9.15-kor a férfiak gyűléstermében vagyok. Büszkén számolnak be, hogy egy reggeli-rendezésük ötszáz dolláros haszonnal zárult.

Büszke vagyok rájuk én is. Kis beszédet mondok, megdicsérem őket és elbeszélgetek velük.

10.15-kor újra a szobámban vagyok. Olyan jóleső a csend! Cigarettrára gyújtok. Amint tövig ég, befejezem a hátralevő breviáriumomat. Aztán felcsavarom a televízió gombját. Menten el is alszom. Arra ébredek, hogy az amerikai erődítmény katonái hangos kiáltással vágtatnak egy csomó lovasbandita után. Leccsavarom a televíziót és a rózsafűzérhez kezdek. Hogy el ne aludjak, föl-alá sétálok a szobámban. Aztán letérdelek az ágyamhoz, esti imát mondok. Ezzel fejezem be: "Mindezt Érted, Istenem és a plébániai hívekért."

Lefekszem. Két perccel múlt éjfél.

(Folytatjuk)



A TENGERNYI TEKINTET

A vékony, elnyűtt kis papi ember összehúzódva görnyedt a szoba sarkában. Kényelmes széke előtt a televízió szürke üvege ásítózott. Fáradtnak érezte magát. Nem volt kedve szemét és kedélyét tovább fárasztani messze tájakra vezető műsorokkal. Nem érdekelte a hangos kommentárral fűszerezett futball mérkőzés, nem érdekelte a bűnügyi filmek üvegre vetített összevisszasága. - Lát eleget ebből mindennapi életében.

Úgy gubbasztott a megvásott bőrszéken, mint valami messziről szállt, kimerült veréb egy nagy fa elszáradt ágán.

Szombaton négy órát gyóntatott, este tizenegyig bogozgatta megoldhatatlanioknak látszó házassági bajok csomóit. Vasárnap, ügyeletes lévén, a reggeli hat és hét órai mise után rámaradt az összes telefon, az iroda, a délutáni tizenkét keresztelés, az esti litánia is. Nap nap után fáradtabbnak érezte magát.

Már újra péntek volt: tizenöt helyen járt ma reggel a miséje után. Beteg, ágyban fekvő, vagy aggságukban már mozgásképtelen templomi hívekhez ment ki az Oltáriszentséggel, hogy elsőpénteki devóciójuknak eleget tehessenek. Autója megint rángatózott, a fékje lassan dolgozott, úgyhogy öreg szekerét a szerelőnél hagyta és gyalogosan ballagott haza.

Amikor "szabadnapos" lett, úgy tervezte, hogy a délutánt szép csendesen, zsolozsmája kényelmesebb elmondásával és olvasással tölti.

A telefon csengett. Jóleső érzéssel dőlt a bőrszék támlájára: ma nem napos, más kezeli a telefont,

Az ajtaján a kopogás figyelmeztette, hogy tévedett. Ot hívták. Orvos ismerőse kérte, hogy menjen vele a sziget végére, ahol egy idős asszony haldoklik. Szegényke nemrég menekült ki Magyarországról, nem beszél angolul, haldoklik, reá számítnak. Az orvos ígérte, hogy érte jön és elviszi hozzá.

2

A nehéz zöld autó már ott síklott az ezer és ezer jármű között. Manhattan ház-erdeje, mint a kaliforniai hegyek vörösfenyői, égigérő csúcsokkal meredt a tiszta kék levegőbe. A Hudson folyó örök mozgalmá hozta és küldte a kereskedelmi és személyszállító hajókat. Kikötőjében állt a "Queen Mary", -lassú, nyugodt mozgással éppen behajózott a "Constitution".

Az orvos aggódó hangon mesélte a történetet:

-Képzeld, ez a kis asszonyka egyedül menekült át a határon, a forradalmi napok után. Nem tudom, mint került oda, de Amsterdamból táviratoztak a lányának, aki egy mérnök barátomnál van férjnél, kint Long Islandon. Mire aztán átrepült a szép házba, a nyugodt környezetbe, - összeroppant minden fizikai ereje. Kért, hogy keressék egy magyar papot.

A fáradt arcú kis papi ember bólintott és mindig oldalt fordított fejjel nézte a vizet. Az Atlanti-óceán nyugodt és méltóságteljes hullámokat lökött a part felé. A kék víz végiggördült a homokparton és viszszaloccsant sárgás színében a nagy óceánba.

3

A jó módról mesélő nagy ház második emeleti hálójában kereveten, könnyű takaró alatt feküdt az ezüsthajú asszony.

Kék szemei nedvesen és ellágyultan néztek a papra: - olyan kéken, minth az óceán néz szélcsendes napokon a felhőtlen tiszta égre.

Egy különbséggel: az óceán nem hord örömet, sem bánatot színeiben. Ez a tekintet tele volt mélységes fájdalommal. Megbékélt, de olyan mély fájdalommal, hogy a mélyére lelátni nem lehetett.

4

A pap gyóntatás és a szentkenet feladása után megáldoztatta a megtört életet. Aztán, hogy ne fárassza tovább a beteget, leült és csendesen maga elé nézett.

-Mondjon valamit, beszéljen kicsit hozzám, - kérte az őszhajú asszony.

A pap kicsit csüggedten elmosolyodott. Egy ellenőrizhetetlen és tömör érzés tört rá: elfutó, gyors és mégis éles vízió. Olyan, amelyet álunkban látunk néha, tele történnel. Mégis biztosan tudjuk, hogy csak

egy villanásnyi idő múlt el. Láta magát breviáriumba mélyedve s egyetlen zoltárt is négy részre tört telefonhívások miatt. Érezte összeszedettségének széthullását a keresztség komoly aktusainak végzése közben, amikor a kereszttmamá nagyobb gondja a kisbaba ruhája, mint a keresztség halhatatlan fehér öltönye. Házasságokat áldott meg és selymek suhogása, bíráló tekintetek, a menyasszony hosszú uszálya állt a központban, míg a "holtomiglan-holtáig" fogalmát fölitta a rikoltó hangú énekesnő áriázása. A gépies gyóntatások tömege futott át emlékezetén, amikor a sok száz lélek szinte úgy szalad keresztül a feloldozó kéz alatt, mint a gyári termékek a gépek között. A szentbeszédre gondolt, amelyeket a szétszórt figyelmetlenség és az utolsó szavakat váró tekintet kísér. . .

Sóhajtott és megvetette önmagát saját érzékenykedése miatt. Újra a beteg arcára nézett. Nem tudta, hogyan és miért: lassan, csendesen, mintegy szótágolva beszélni kezdett neki a Nagy Színpadról, amelynek Föld a neve, a világról, ahol ideiglenes szerepeinket játsszuk. A komoly színpadról, ahol szerepünk fontos: mert minden ettől a fellépéstől függ. Aztán szóba került a Főszereplő, Krisztus, aki végigmegy minden szereplő élete mellett és megáll, tovalép vagy eltűnik a szereplőkben. Sokan az Ő életét élik tovább a magány, az öröm, az Istenre hagyatkozó otthonosság nyugalmában. Van, aki testi és lelki agóniáját éli már, egészen készen a keresztrefeszülés gyötrelmére.

Nem nézett semerre, maga elé beszélt. . . Kezén könnyű és szelid érintést érzett. A beteghez fordult és nem látott mást, csak egy egész látómezőt betöltő kékszínű tekintetet, amely csillogó volt a Béke, a Megnyugvás és a Szeretet tündöklő szépségében. A beteg kis asszony fáradt ajkai köszönetet súgtak.

-Nem tudtam, hogy mit akarok hallani magától, kedves Atya-suttogta szavakra daraboltan mondatait. Most érzem, hogy ezt akartam hallani. Mintha lezárta volna szememet, hogy ne úgy lássak, mint eddig. S mintha kinyitotta volna, hogy lelkem szeme nézze a Hit örök világát. Fülelem nem fogja úgy hallani többet a zajos világot, mint lelkem az Örök Élet igazságait. Tudom, hogy nem fogok sokat beszélni itteni dolgokról, -most már fontosabb társalognom Istennel az imában.

Nem ér el hozzám az élet illata és nem érzem a halál különös bomlásának szagát sem: a múltó világot elfödi a múlhatatlanság illata. Kezeim, -ugye érzi, milyen gyengék- most már megerősödtek arra, hogy belefogódzam a Keresztbe. Lábam már nem bírnak el, de nem kell gyalogolni arra, ahova én megyek. Köszönöm, hogy azt mondta, amit hallhattam.

A fáradt kis papi ember csak nézte, a derűs mosolyban csillogó

kékszínű szemeket. Egész élete kinyúlt és odatelepedett ennek a nagy emberi életnek a partjára. Nem tudta, hogy a lélek ennyire ki tud fényleni emberi tekintetre.

Lehet, hogy az autó éppen olyan simán suhant vissza az úton, mint amikor jöttek. Lehet, hogy az orvos érdekesebben beszélt. Lehet, hogy az óceán még kékebben csillogott a késő délutáni napfényben. A kis papi ember nem hallotta az orvost és nem látta az óceánt. Lelkében ott ringott valami: ami több emberi érdekességnél és tengernyi szépségnél.

-Az ember, ha nagy lélek, nagyobb mint az óceán, -suttogta maga elé. Cs.L.

AZ ŐSZ DICSÉRETE

Fiatal arcnál, fiatal szemeknél
Láttál-e szebbet a vén nap alatt?
A lánynak mondja: Rózsafán születtéll!
És a világnak: Én megváltalak!
De jár az év és teljes lesz a rózsá.
Teljes tavaszból tüzet szív a nyár:
Gyermek apára, tengerek hajósra,
Isten és ember férfiúra vár,
Aki szeret, de nem hogy őt szeressék,
És cselekszik, mert szent a kötelesség.

Ám legzengőbb a lomb zenéje őszkor,
Bimbó- s virágnál mézebb a gyümölcs.
Elzúg a harc és elzajong a hőskor:
Harcosnál, hősnél emberebb a bölcs.
Ó lombos erdők őszi orgonája,
Milyen teli-mély a te muzsikád!
Ezer sípod egyszerre intonálja
Az emberélet ezernyi dallamát.
Tavasz illata, nyarak szenvedelme
S a tiszta tél kristály nyugalma benne.

Ó emberélet édességes ösze,
Te vagy az összhang és az árnyalat.
A tavasz benned fanyarát legyőzte,
Erdőtűzket, aszályt a nyarak.
Magára ismer benned mind a kettő
S te mind a kettőt áldod, értelel.
Piros nyaradnak nem volt lángja meddő
S magtalan nem lesz szép fehér teled.
Mert a szívárvány színei megérve
Elsímulnak egy ráncatlan fehérbe.



ARCCAL A MISSZIÓK FELÉ!

Elöttem a Congr. de Prop. Fide részletekre menő és számokkal kifejezhető kimutatása 25 év veritékes, kegyelemteljes, szenvedélyes hithirdető munkásságáról. Az eredmény valóban csodálatra méltó. Ma van 694 missziós területegység, 25 évvel ezelőtt volt 436. Nem számítva azt a 155-t, amely kommunista fennhatóság alá került, ezeket a valóságban még sem lehet egyszerűen nem létezőnek tekinteni, a gyarapodás 258, vagyis 59%. Akkor volt 9000 pap-misszionárius, ma van 22.000, a bennszülött papok számbavétele nélkül. Ennek megfelel a hívek gyarapodása 13 millióról 34 millióra, nem számítva a kb. 1 millió hitűjoncot. Az adatokból hiányzó Kínában a két világháború közötti időben szintén csúcsteljesítményt érttek el ott dolgozó paptestvéreink. Hogy ebből mi marad meg, nem tudjuk. De lehet az is, hogy mint annyszor máskor, úgy most is mindent jóra fordít az Úr.

Ha a többi, hithirdetésben érdekelt kongregáció (Consistorialis és a Kéleti) adatait is hozzáadjuk az említettekhez, megállapíthatjuk, hogy kb. 45 millió a missziós területeken élő katolikusok száma.

Ma mindenki Afrika felé tekint. Ott a helyzet a következő: van 24 millió katolikus 230 millió lakosból. Itt sem dolgozott hiába a misszionárius. És hogy van jövője, azt legjobban mutatja a 47 szeminárium 2000 teológusával. De fűzzünk a mondottakhoz még egy más adatot: Afrikában az elmúlt negyedszázadban, amikor 20 millió ember lett katolikussá, ugyancsak 20 millió lett mohamedánná.

A jelen missziómunkájának jellegzetessége az, hogy a nagy távolságok, a nagy tömegjárványok, a nagy tömegéhienség megszűnt. Hónapokig tartó utak ma órák alatt tehetők meg. Ez kétféleképpen jelentőségteljes: a misszionáriusok hamarabb érik el működési területüket és a bennszülöttek könnyebben érik el Európát. Alig van ország, ahol a missziós munka minden formában teljesen lehetetlen lenne. Csak Afganisztán, Saudi-Arábia, Törökország, Tibet, Buthán elérhetetlen még mindég.

A modern közlekedés ellenére is a misszionárius munkája általában igen nehéz. A gyarmati tisztviselő 3 évi ottlét után 1 év szabadságot kap az anyaországban. A misszionárius a legjobb esetben 10 év után kap otthoni szabadságot, hasonlíthatatlanul nehezebb munka után, mint amit a gyarmati tisztviselő végez.

Minden jel arra mutat, hogy Afrika virágkora még ebben az évszázadban elkezdődik. - állítja P. Lawler SJ (1), akinek véleménye a missziókat illetően felér egy hivatalos jelentéssel. A felelősség azért, hogy kinek virágozik, merre hajlanak virágai, az jórészt a nyugati népektől függ. Egyedül mi adhatjuk meg neki azt, amire szüksége van.

Minden vitán felül áll, hogy a missziós munka fordulópont-hoz ért. Erre utal a missziológia modern irodalmának minden szerzője. A válság okai így foglalhatók össze:

1. / A gyarmatos országok támogatásának megszűnése ott, ahol ilyesmi létezett. Azok a missziós területek, ahol ilyesmi hiányzott, most előnyben vannak. Itt senki nem mondhatja azt, hogy a misszionárius imperialista. De még azt sem, hogy a hitetlenség és erkölcstelenség számára egyengeti az utat.

2. / A Kelet és Nyugat közötti feszültség. A Szovjet már régen bevonta a gyarmati népeket a hidegháborúba.

3. / A papság, különösen a bennszülött papok hiánya. Nem egy helyen 2-3000 szenteszét élő hívőre esik egy pap. Ez azt jelenti, hogy nem eléggé elasztikus a felső irányítás, de azt is jelenti, gorombán kifejezve, hogy így a misszió saját zsírjában fulladhat meg. Az 1959-ben Nijmegenben tartott liturgiai missziós-kongresszus ezért javasolta a diakonátusi intézmény és a katekumenátus visszaállítását, mutatis mutandis.

4. / A materializmus. Itt mint ellenségre nemcsak a dialektikus materializmusra kell gondolni, hanem a praktikus materializmusra is. Ennek számos szövetségese van a missziós földön - írja P. Heidrich SJ tokyói professzor - és csak apostoli szegénységgel meg keresztény szeretettel küzdhető le. Mert a misszionáriusnak nem kell okvetlenül a nyugati összkomfortos kényelemmel és a technika legújabb vívmányaival rendelkeznie. Ez több tekintetben hátrányos. Viszont legyen meg a krisztusi szeretet és megértés minden irányban, még ellenségeinkkel szemben is. (2)

5. / A misszionáriusképzés hiányos volta. Nem gondoljuk, hogy valamelyik missziós szervezet elhamarkodta volna tagjainak kiképzését. De tény, hogy a növendékek többsége a budhizmus, konfucianizmus, Izlám, taoizmus és hinduizmus gondolatvilágába, a sok közül valamelyikébe, nem tudott teljesen behatolni. A néger meg a japán egész másképp gondolkozik, mint mi. Gondolatvilágához a kulcsot az említett izmusok valamelyike adja meg. (3)

6. / A protestánsok terjeszkedése, nem egyszer a katolikus misszionáriusok nyomában. Ők most többnyire reacionalizálták magukat. Ideológiai és anyagi vonalon többnyire együtt dolgoznak. A nyugati országokban egymással ellentétes hitet hirdető szekták a misszióban egy közösen

kidolgozott egységüket tanítanak. Még más tekintetben is zavart keltenek a protestánsok. A pogányok azt mondják: ha a fehér emberek nem értik meg egymást, mi hogyan értjük meg az ő hitüket? (6)

7./ Az alkalmazkodás hiánya. Visszás dolog elvárni, hogy ők alkalmazkodjanak a mi külsőségeinkhez. Értelmetlen a bantu négereknek neo-gótikus templomot építeni, vagy előírni, hogy a nők - olasz szokás szerint - kendőt tegyenek a templomban a fejükre, amikor amúgy is alig vannak felöltözve. Sok missziósszerzet egyedül az ő módszerét tartja célravezetőnek. „Amíg x-rendi szerzetesekhez tartoztunk, megtanultunk imádkozni, amióta y-ék vannak itt, megtanultunk olvasni olyan szöveget, melyet nem értünk”, magyarázta egy néger az apostoli vizitátornak. Pedig milyen világosan megmondotta XI. Pius pápa „Rerum Ecclesiae” kezdetű, 1926-ban kiadott enciklikájában, hogy a misszió tegye magát függetlené a politikai és nemzeti megkötöttségektől és alapítson életképes egyházközösségeket, a megfelelő bennszülött népi sajátosságok figyelembevételével.

Helyes-e, hogy valamennyi keletázsiai szemináriumban a fiatal szeminaristák latint tanulnak, latin előadásokra járnak, magas skolasztikus módszerrel oktató professzorokhoz, aki még a növendékek anyanyelvét sem érti? - írja a már említett P. Heidrich Tokyóból.

Sok szakértő véleménye szerint most ütött a laikusok órája! A már említett nagy nijmegeni liturgiai missziós-kongresszus 1959-ben felveti a diakonusi intézmény és a katekumenátus visszaállításának a gondolatát, amelyet a vezető Gracias bíboros, bombay-i érsek a Szentatya elé terjeszt. Azt is kéri, hogy minden szentmisén legyen meg az „actuosa participatio”: megfelelő részeknek a hívek nyelvén való előadása által, még nagymisékben is. (4)

Az is időszerű lenne, hogy a missziós ügyek előtérbejutása a tervezett kúriális reform keretében érvényesüljön. A három érdekelt kongregáció hit-terjesztési ügyeinek egy közös atyja legyen és szószólója a Szentatya előtt, egy másodállamtitkár bíboros, mint a pápa alteregoja.

+

Érdemes-e a hithirdetés nagy művét folytatni? A missziós munka minden formája hitünknek tettekben való megnyilvánulása, a megváltás nagy művének folytatása gyenge emberi erővel, de isteni segítséggel. Nem utolsósorban lényeges tényező a Kelet és Nyugat harcában. (5)

Dr. Gróh Béla

Jegyzetek

(1) Agenzia Internazionale Fides, Roma 1951. XII. 8.

(2) Prof. Heidrich Péter SJ cikke „Der Seelsorger” 1960. ápr-i számának 300. oldalán.

(3) uo. 301. oldalon.

(4) „Mission und Liturgie“. Der Kongress von Nijmegen 1959 (Mainz 1960)

(5) A.J. Toynbee, The World ant The West, London 1953, 45. oldalon,

(6) Thomas Ohm OSB, Asiens Kritik am abendländischen Christentum, München 1948, több helyen.

Tájékoztató irodalom

Henry van Straelen SVD, Oű va le Japon? Tournai 1960.

Dr. Alphons Mulders, Missiegeschiedenis, Bussum (Holland) 1957.

(német fordításban: Missionsgeschichte, Regensburg 1960)

Augustinus Sepinski OFM, Conspectus Missionum, Roma 1957.

C. Constantini. L'Arte cristiana nelle Missioni, Vaticano 1940.

A. Freitag, Glaubenssaat in Blut und Tränen, Kaldenkirchen 1948.

A. Freitag, Die neue Missionsära, Kaldenkirchen 1953.

G. Goyan, La France Missionnaire dans le cinq parties du monde, 2. köt., Paris 1948.

F.J. Montaiban SJ, Manuel de historia de las misiones, Bilbao 1952.

Th. Ohm OSB, Asiens Kritik am abendländischen Christentum, München 1948.

A. Morant OSB, Die philosophisch-theologische Bildung in den Priesterseminariern Schwarz-Afrikas, Fribourg 1958.

Prof. S. Delacroix, L'Église cath. face en monde non chrétien, Paris 1959.

ua. „Les Missions contemporaines, Paris 1957,

ua. „Les missions modernes, Paris 1957.

Folyóiratok:

„Zeitschrift für Missionswissenschaft und Religionswissenschaft“, 45. évf.

Verlag Aschendorf. Münster/Westf.

„Afrika“ Monatschrift für Politik, Wirtschaft und Kultur, 1. évf. München.

„Afrique Action“ L'Hebdomadaire du monde nouveaux, Tunis, 1. évf.

(jelszava: „Ma a radikalizmus a legkényelmesebb, - modern hősiesség: a megfontolt mértékletesség“ Bourgiba).

o
o o
o

Magyar misszionárius írja:

A „BÉKEPAP“ MOZGALOM KINÁBAN

1957 augusztus havában kezdődött a mozgalom, amikor Pekingben a kormány parancsára megalakult „A kínai katolikusok hazafias egyesülete“ Kezdetben Kínában is, mint másutt, a béke nevében indult a mozgalom.

A béke hangoztatása nem sokat mondott a kínaiaknak. Azért megváltoztatták a jelszót és a hazafias jelszót választották. Cél: a Vatikánnal való szakítás, vagyis egy nemzeti egyház alapítása. Már az alakuló gyűlésen erős volt az ellenpárt szava, de a kormány képviseletével szemben az ellenpárt tehetetlen volt.

A megalakulás utáni két esztendő a terror, megfélemlítés, hamis vád és erőszak jegyében állt. A hatóságok mindent elkövettek, hogy a katolikusok szakítsanak Rómával és, hogy „szívüket a hazának adják”. Különösen arra törekszenek, hogy a népben megrendüljön a bizalom az egyházi hatóságokkal szemben, az egyházhű pásztorokat elmozdítsák és helyükbe „hazafias papokat” állítsanak.

A kommunista sajtó kezdetben nagy súlyt fektetett az egész mozgalomra és tömeges skizmáról hozott híreket. 1960 óta teljesen hallgatnak minden vallási kérdéstről. (N. B. Eddig 31 skizmatikus püspök neve ismeretes, akiket Róma engedélye nélkül szenteltek fel. További 60 papot emlegetnek, akiket illegálisan megválasztottak, de eddig még püspökké fel nem szenteltek.)

A papságnak csak igen jelentéktelen száma csatlakozott a mozgalomhoz. Akadt itt-ott, akit a hazafias jelszó elcsábított és vakká tett, de a többség szenved és szívesen hátrálna, ha lehetne, vagy ha volna elégséges bátorsága. Egy paptól kérdi egy külföldi látogató titokban: „Boldog?” - a felelet: „Rettenetes élet, de nem mondhatok semmit.” Egyes nagy egyházmegyékben, ahol száznál is több pap maradt a helyén, csak tíz egynehány csatlakozott a mozgalomhoz.

Akik csatlakoztak és állítólag szakítottak a Vatikánnal, azok a párt különös kegyét élvezik. Privilegizált a helyzetük egy országban, ahol az éhínség uralkodik az egész vonalon. Többnyire városokban laknak, ahol a templomok egy része még nyitva áll. Mutatóba tartják őket, bizonyosságul arra, hogy Kínában vallásszabadság van. Szegények drágán fizetnek meg ezért: Rómától el vannak vágva és a Párt adja meg nekik vallási téren is a direktívákat.

Ez a „csontváz egyház”, amely teljesen a világi hatalomra támaszkodik, a hívekre nincs hatással. A nagy templomok, amelyek azelőtt zsúfolásig telve voltak, most elhagyatva állnak. A hívek nem fogadják el a szentségeket ezektől a „hazafias” papoktól és gyónásaikat sem merik többé rájuk bízni.

Nem kell prófétának lenni, ha azt állítjuk, hogy ez a hazafias egyház nem tekint nagy jövő elé. A szeminaristák mind elhagyták a szemináriumokat. Tudták, hogy a Párt vezetése alá kerülnek, ha megmaradnak hívásuk mellett. Újabbak pedig nem jelentkezhetnek, akik a régiék helyére lépnének.

A halálos dőfést a hazafias egyháznak az adta meg, amikor kimondták, - valószínűleg a kormány rendeletére - hogy fiatalembert nem lehet megkeresztelni, míg a 18. életévét be nem töltötte. Isten rendkívüli kegyelmének kell közbejönnie, hogy ilyen helyzetben még valaki a keresztség szentségére gondoljon.

A keresztények, ha sikerül nekik a bambuszrácson át híreket kijuttatni, imáért esengenek, hogy erősek maradhassanak és ennyi megpróbáltatás között hitük meg ne rendüljön.

Egy vizitációs nővér áldozata a papságért

„Amit kaptam, az Úr kegyelmén kívül mindent a papságnak köszönhetek! A hivatás kegyelmét a gyermekkorban adta meg az Úr. Az első családi összejövetelen elviselésében egy kispap figyelme és buzgósa támogattott. S mivel szüleim részéről a legnagyobb akadályokkal kellett megküzdennem, ama vágyam, hogy magam Istennek szenteljem, csaknem elérhetetlen vágy lett. A várakozás hosszúnak tűnt és hosszú is volt. Közben éreztem, hogy valamit tennem kell és lehet is tenni. Kis szent Teréz életrajzának olvasása arra az erős elhatározásra bír, hogy életem minden munkáját, örömét és szenvedésemet a papságért ajánlom fel. Az ifjúkor lelkesedését az idő finom pora nem lepte be... Már közel 25 éve naponta újból és újból a paténára helyezem minden reggel a kicsi fehér ostya mellé az én szegényes napi munkám, apró áldozatom, és kérem az édes Jézust, hogy amikor a kicsi ostya helyét Ő foglalja el, mérhetetlen érdemeivel ékesítse az én szegényes áldozatom is, hogy azok, akik a szentmisét bemutatják, hűségesen, buzgón szolgálják! Nem tudom, az Úr elfogadta-e felajánlásomat, de szeretem hinni, hogy igen... Mikor fogadalomra kerültem, lelkiatyám, ki nem hiszem, hogy tudott a felajánlásról, eme programot adta: „Imája legyen mindig apostoli ima és ha talán önzőnek is tűnik kérésem, legyen a papság anyja! Imádkozzon és szenvedjen értünk!”

Nem tudom, sikerül-e megsejtenni, hogy mit jelent ezek után számomra a MPE? Én mint az isteni Gondviselés ajándékát fogadtam. Minden sora lendít, buzdít és segít. Eddig itt-ott került a kezembe magyar sor... de ilyen krisztusi megadást még egyikben sem találtam. Az evangélium szelleme, illata érzik!

Nagyszonyunk szerető segítségét kívánom szent munkájukra!”

(A kedves nővér a sorokat nem nyilvánosságra szánta. De meg fogja érteni, ha áldozatát névtelenül közöljük. A fronton küzdő magyar papságnak nagy vigasztalására és erősítésére szolgál, ha tudja, hogy ilyen áldozatok kísérik nehéz munkáját. Szerk.)

ITT AZ ÁDVENT!

Ádvent

Most már tudom, sehol a kerek földön nem hangzott olyan mélyen, olyan titkos melegen ez a szó, mint nálunk. Akkor volt különösen szép az ádvent, ha Luca napjára leesett az első hó. Nagyapa kelt föl először a házban és beszólt a gyerekek szobájába: aki hajnali misére jön, öltözzön már. Mindig hat óraker volt ez a mise, tehát korán kellett fölkelni. De az álmos népek mégis édes volt az áldozat. Az utcán selymes, nagy pelyhekben hullt az ég téli álma az alvó városra. A sűrű havon át tompán bongott a nagytemplom harangja a házak fölött. Minden utcából szaporán sietett a nép a hívó tornyok felé. A roppant mennyezet alatt fényben áradt az ének: Harmatozzatok, égi magasok és jöjj el, édes Üdvöztök! És micsonda finom muzsika szólt a szívekben! Valami édes öröm halk csengője csilingelt és olyan jó lett attól minden hívó ember. Hiszen azt ünnepelték, hogy az Isten olyan kedves lett a földnek, mint az alvó gyermek a bölcsőben. Otthon a nagyok és kicsinyek külön tanácskoztak titkoló hangon. Az áldott békében egyre forróbb volt a tiszta öröm izgalma, amint a nagy este közeledett. Még az öregen is úrrá lett a gyermek, az egész ország szinte gyermek volt és a csavargó szívében is fakadt egy könnyes mosoly akkor. Új holmival teltek a zárt szekrények és mindenki olyan jó volt, mert ajándékozni kívánt. Az apa munkájából új ruha lett és a szőnyegen futó vasút és anyai gondtól illatos kalács. Az új bor tisztult a hordóban, a polcokon piroslott az alma, aszú szőlő függött fehér háncon és törésre várt a dió a padlásán.

Decemberben korán van sötét és otthon a család, de az utcán négyöt kis magyar fontosodik nagyon. Az egyik apró házikót visz és kopognak ajtóról ajtóra. Jézus kicsi regősei szép szerével kérdezik: Néni, kérem, betlehemí bojtárok vagyunk: szabad-e itt játszani most valamit? Csáládokban élő hagyomány ez, még az igricek hangját is érezni benne. A nagyanyó tanítja az unokáknak és így száll egyik nemzedékről a másikra, de eredeti zamatját már csak a falu őrzi. Több helyen, például Kapornak környékén torzult pogány szavak bukkannak föl a szövegben és habár a nép sem érti már őket, mégis tovább éneklí. Ebben a játékban lehet látni: a magyarnak új lelke lett, amikor a vérívó kobzosok unokái a jászol elé sze-

lédültek, mert Mária fia leigázta őket. A nemzet igazi sorsa, melyet keblében hord, beszél a juhászok ajkán: a riadó lovasok hangjának egy foszlánya, a paraszti munka dícsérete és a Jézusra talált szív örömdala olvad össze az ádventi költeményben. Sokan ma mesének mondják, de milyen boldog volna ma megint egy nép, ha azt a régi mesét el nem rabolják tőle.

Most úgy látszik, szinte visszaestünk az első ádventbe, amikor egyedül Izraelben tudták a reményt. Jeremiás sírása jajgat a magyar élet romjain. De nem, még az sem! A prófétának szabad volt a gyász, nálunk még az is tilos, mert ellenséget látnak benne. Csak zárt ajtó mögött lehet sírni és ott is némán, mert áruló a fal és a szomszéd. Az utcán és a gyárban szabadságot kell mondani és mosolyogni kell, meg a zsarnokot dicsérni szüntelen.

Mai magyar ádvent

Micsoda ádvent lesz idén a magyar hazában! Csak a bajt növeli, mintha nem volna már elég. Csak mélyebb lesz a gondredő az apák arcán. Erről az arcról egyszer majd egész könyvet kell írni. Alig lehet ráismerni, amikor a gyárból vagy a hivatalból hazatér. A néma panasz fogadja, mert senki sem mer neki szólni. El van taposva benne a férfi önérzete, a lelke is csupa rongy, nemcsak a ruhája. Ő a kenyérkereső és nem tud elég kenyeret tenni az asztalra. Régen még lázasan iparkodott, mert a több munkáért többet ígértek, de aztán látta, minden hiába, hiszen másnap már az lett a kötelező szabály, amit tegnap is csak a hajszolt buzgalom művelt. És most rohanva közeledik a karácsony, mint fenyegető rém. Gyülemlik benne a keserű harag, az asszony félve terít és szorongva lapul a gyermek. Senki nem mer a másik szemébe nézni és hallgat, mintha bűnös volna. Belül égnek a könnyek, hiszen halott van a háznál: a szívek ravatalán kiterítve fekszik a remény. A fáradt ököl roppanva zuhan az asztalra és csattanva vágódik be az ajtó, mert otthon ezt még meg szabad tenni és ez az egész magyar szabadság.

Az anyáról talán beszélni sem szabad. Maga sem tudja elmondani a gyászt, amitől szakad a szíve. Üres a kamra, a pince, a padlás és üres az erszény. Csak az esze állna meg és ne tudna többet gondolkodni, akkor talán megnyugodna szegény. Még jó, ha maga is munkába jár. Akkor valamivel több a kevés pénz, de anyátlan az otthon és a gyermek. A kapitalista rendszer ellen ez volt az első súlyos vád: tönkreteszi a családot, mert a nőt kiragadja az otthonból. Pontosan ezt utánozza a szocializmus, még hozzá elvből és könyörület nélkül. De most itt az ádvent és most anyának kell lenni, ha törik, ha szakad. Munka után a szatyor a kezében és a boltokat járja. Az úrú hitvány, az ár meg ijesztő, de a kommunista állammal, ahol minden a dolgozóké, alkudni nem lehet. Játékra nem is mer gondolni, csak legalább egy-két cipőt tudna venni. Főképp ilyenkor ádventben

folyton a maga gyermekkorát látja és a múlt bájjal zengő emléke egészen megüli riadt lelkét. És rémülve érzi, hogyan rabolják el a kicsinyek életéből az örömet. Valami új csapás ez, amit Moszkva zúdít a népekre és erről alig esik szó, mert ennek a nyomornak alig van hangja, de annál mélyebb a hatása. Az anyai szív nyomora ez és hangtalan sírását nem hallja az üvöltő világ. Magyar anyák fekete bánata zokog most ebben az adventben, amikor maradék rongyokból varrogatnak éjente új ruhát.

Az állam a gyermeket egészen magának követeli: a testét bőjtölteti, a lelkét mérgezi és pokoli gúnnyal rombolja a szülői tekintélyt. Szegény anya olyan, mint a letört fa, mert a sátán ereje nagyobb, mint az anyai szív hatalma. Talán akkor szenved leginkább, amikor fiát a zsarnok hadába sorozzák, hogy fegyverrel védje azt, amit az igaz magyar csak gyűlölni tud. Már a vér is megtagadja magát, ha a hódító korbácsa ütésre lendül. Szegény asszony, ha üzemből dolgozik, még a munka után sem szabadul haza, mert akkor tanfolyamra vagy gyűlésre kell menni és boldog, ha a kábitó szóözöntől álomba zsibbad a feje. Aztán rohan haza, hogy főzzön valamit, ha ugyan van miből.

Sok asszony van, aki nem jár munkába, mivel gyöngé és beteg vagy a családból többen dolgoznak. Az ilyen egész nap egyedül van és csak este késsőn látja övéit, hiszen még a kicsi tanulót is egészen lefoglalja magának a párt meg az iskola. A kormány ezt tudatosan csinálja így, hogy a családi légkörből egészen kivonja a gyermeket. Az elcsigázott emberek olyanok, mintha valamennyi csak albérlő vagy ágyrajáró volna. Váltakal egymással néhány kopott szót s aztán sietnek pihentetni a kiszarolt testet, ha ugyan valami szorító dolog ébren nem tartja egyik másikat.

Ilyen ma az anyák sorsa a dermesztő magyar adventben, de a gyermeké talán még szomorúbb. Elrabolták tőle a gyermekségét. Nyáron még csak él valahogy, de a havas decemberben síralom nézni őket, főleg ha csoportban vonulnak. Cipőjükre nincsen talp, pedig a bőrgyárak sokszor éjjel is dolgoznak, de keletre viszik a bakancsot meg a rengeteg finom cipőt az orosz uraknak. A boltokban néha hónapokon át nincs gyermeknek való lábbeli, de hogyan is volna, amikor a bányásznak sem jut elegendő csizma.

Lehet arról vitatkozni, vajon helyes volt-e a karácsonyi mesével igazni a kicsinyek képzeletét. Ha nem is javallanám, el kell ismernem, volt abban valami finom gondolat és mély értelmű szándék. A hívó szülő ilyen módon is Jézushoz fűzte a gyermeki szívet és maga egészen háttérben maradt, amíg a gyermek esze egészen ki nem nyúlt. És a tapasztalat szerint a mese nem is ártott senkinek, hiszen a serdülő lélek jól értette: Isten fiának születése napján halmozta el a szülői szeretet minden földi jóval, mert

Jézus a föld legnagyobb öröme és mert a keresztyény család is Betlehembben született.

Most ezt a bájos mesét gúnyolja az iskolában a fölényes párt, de ugyanakkor új mesét mond, mérgezőt, vadat. Az igazi mesében mindig van igazság, azért is olyan nagy művészet a jó mese. Abban azonban, amit most regélnek, nincs semmi szellem és semmi igazság. Csak keserűen kacagni lehet rajta, annyira émelyítő és hamisan mézes a hangja. Az óvodások még szajkózzák a néni után, de az elemi iskolában már gúnyos mosolyt fakaszt, mert a gyermeknek igen éles szeme van, főleg akkor, ha korog a gyomra és azt dicsérik neki, ami nincs. Amikor az asztalon van az inség, nem szabad a bőségéről mesélni, mert az már nem mese többé, hanem ostoba hazugság. És ilyen gonosz mese nálunk a béke, a szabadság, a haladás, a kommunista jólét, de főleg aljas mese a jelszó: Nálunk a legfőbb érték az ember. Mit tudnak ezek a szörnyek arról, micsoda vad fájdalom tépi ebben a szörnyű ádventben a kis magyarok szívét. A kommunista azt mondja, kivesszi a hazug ábrándot a nép szívéből, mert az a haladás és a termelő munka első akadályja. De vajon hiú ábránd-e az ádventi remény? Hiszen abból zöld fenyő lett, meg édes sütemény, selyemhajú baba, szerszámos kis szekere, színes könyv, meleg kabát, fényes korcsolya és minden csillagnál ragyogóbb mosoly kicsinyek és nagyok szemében és a tiszta boldogság ünnepe, amely világít az egész életen át. Mindez csupa valóság volt tegnap még: olyan meleg, mint az élet maga és olyan drága, mint a vér. És mióta lett álom az élet és a vér? Most, mióta ők az urak a magyarok földjén. Most a boldogság hazug ábránd, most az élet egyetlen őrjítő kábulat és a halál szabadulás a földi pokolból. Ha a szülői gond nem őrködne és az isteni kegyelem nem dolgozna, fenevaddá lenne a magyar gyermek.

Mint valami tűzhányó, kitört a pokol a földre és negyed részét elöntötte már a gyilkos láva. Az élet legfőbb javait rombolja szét, vagyis az egész teremtést támadja meg ez az örült merénylet. A család az élet magháza és a mély műveltség iskolája és ezt teszi tönkre ez a támadás, amikor lerontja az apai tekintélyt, kiirtja az igazi anyaságot, ellopja a gyermek tiszta örömet és nem ad szentet a fagyos lakásba, mert egy fűtött kazán fontosabb neki, mint ezer családi otthon. Tehát nincsen ma sürgősebb, nincsen fontosabb ügy, mint az ádventi könyörgés: *Rorate coeli desuper, ti felhők hozzátok már a szentet, nyíljon meg a föld és teremjen Megváltót!*

Az első ádvent

Miért tűri e borzalmas rontást az Isten és miért hallgat most az ég? Ez a kérdés ma a lázas seb az igazak szívében és a próféták ajkán van a felelet. A helyzet most hasonló, sőt részben rosszabb, mint volt a z első

ádvent végén. A leverte ország a hódító római vaskeze alatt nyögött. Dávid várában székelt a zsarnok és a hatalom minden eszköze az ő birókában volt. Görög telepek és római kaszárnyák mindenfelé. Egyszerre három hivatalos nyelvet is használnak. Az adót persze zsidók hajtják be a népen. A helybeli kiskirályok mind a császár talpnyaló szolgálói. A nép zöme még a régi hagyományt őrzi, de a művelt osztályban nagy a szakadás. Jó részüket megfertőzte a görög szellem és a főpapságnak első a politika, nem pedig a vallás. A római nem bántja a nép hitét és a vallási gyakorlat szabad, sőt az ünnepi zarándoklást sem tiltják. Így a rab hazában találkozik a birodalomban szétszórt nemzet. Izraelnek azonban szabadság kellett és a régi dicsőség. Amikor a nagy császár kardja elpihent és a birodalom a római békét élvezte, a zsidóság új királyát várta és győzelmes harcot álmódott. A zsinagógában zengett a próféták szava és a pusztában kiáltó dörgött a Jordán partján, de Jézust mégsem fogadták el, mert fegyver nélkül jött. Izrael pedig egészen elbukott, mivel hamisan magyarázta a prófétákat és csak a politikában meg a fegyverben bízott.

Sokban ehhez hasonló és mégis mennyire más a mai ádvent! Vastag köd, naptalan nap, fojtó éjszaka, fagyasztó szorongás, líhegő átok, kínzó várás, sápadó remény. Próféta kell most ide, igazi és sok. Olyan, aki jobban szenved és lát, mint a többi nép. A próféta nem tudós, nem államférfi, nem hadvezér, de több és nagyobb, mint ezek. A tudós okoskodik, a próféta lát; a politikus és a katona földi erővel dolgozik, a próféta Isten erejében él. Általában azt hiszik, a próféta az ószövetségben élt, jövődőt látó és mondó hirnök. Valóban ezért is küldte őket Isten, de hivatásuk nemcsak ebben állt. Amikor a választott nép letért az ősi törvény meg a hűség útjáról, akkor küldte Isten bizalmas híveit, hogy a megtérést sürgessék. A próféta szerepe igen gyakran veszélyes, hálátlan föladat volt és nem egyszer életébe is került. Izrael királya az Isten volt, aki szövetséget kötött vele, tehát a próféta ezt a múltat idézte a jelenbe, ám ugyanakkor a jövőbe is mutatott. Sokszor szinte egyedül állt az egész országgal szemben Isten pártján. A sajátos helyzetben nem ritkán politikai küldetése is volt, mert a szövetség az ország sorsát is magában foglalta. A próféta tehát a jelent magyarázta a múltból és jövőből, Isten akaratát jelentette, irányt szabott, ostromozta a hitszegőt és irgalommal vizsgálta a bűnhődőt. Egy szóval a próféta az Úr bizalmas barátja, rendületlen a hűségben, a Messiás hirnöke és a választott nép lelki vezére.

Ez a prófétai lélek halhatatlan a földön, mert mindig szükség van rá, de főképpen a mostani ádventben. Kell a tisztán látó erős lélek, aki a kábult tömeggel szemben egyedül is megáll a hűség szikláján. Ma mindenkinek ilyen küldött, aki Jézus barátságában él. A föladat lé-

nyegében ugyanaz, mint volt az első ádventben, csak a részletekben van bizonyos eltérés. A helyzet ugyanis akkor valamivel egyszerűbb volt, mert az ígélet így szólt: Ha Izrael hűséges marad és megtartja a szövetséget, akkor Jahve megáldja minden földi jóval és megvédi száz ellenséggel szemben is. Isten pedig föltűnő módon pontosan beváltotta ígéletét. Az újszövetségben ilyen tartalmú ígélet nincs, de van más és több. A próféta első dolga látást adni a vaknak, vagyis az Isten politikáját hirdetni szomorú keresztényeknek és oktan pogányoknak egyaránt. Most is a jelent kell értelmezni a múltból és a jövőből, hogy meg ne botránkozzék a gyöngé szív Istenben. A próféták korában csak Izrael kapott meghívást, de Krisztus óta az egész emberiség meg van hívva: egyik nép előbb, a másik később és a történelem csak akkor ér majd véget, ha már minden nép hallja az örömhírt. A magyar nép elég korán, már ezer éve kapta a meghívást. Nagyjában hű is maradt hozzá, de csak úgy nagyjából. Ezt az isteni szerencsét már nem becsülte úgy, mint kellett volna. Bár néha csodálatosan föllángolt, de egyébként megfásult a hite. Szeretni csak langyosan akart, mert a nyomor ellen nem szállt kemény harcra. Igen sokan fáztak már az új áldástól és bizony számos faluban már alig akadt gyermek. Pedig prófétákat is küldött Isten, akik a pünkösti tüzet hordták körül az országban. Az evangélium már nem volt a böldög újság és sok helyütt az unalom finom pora ült az isteni könyv tábláján. Az Istent tiszteltük, de az embert már nem szerettük úgy, mint parancsolta és azért volt olyan álmosan petyhűdt a lélek élete. Az üdvösséget akartuk és ez nagy dolog, de hiányzott a kedvünk a magyar földön olyan államot építeni, amely tündöklő példa lett volna másoknak is. Buzgó papok és hívek mindig voltak, de századok óta nem támadt szentünk.

Ne feledje senki: a sötét ádvent kegyelmi idő és az élő Isten uralkodik a szörnyű éjszakában is. A mai csapás csak addig tart, sőt egy napig sem tovább, amíg Isten el nem éri bennünk, amit akar. Most megtanuljuk, mit tesz esengve sírni a szabadító után és ez az igazi ádvent. Most látjuk, a testünkön érezzük, mi lesz az élet Isten nélkül, ha egészen a sáttán uralma alá kerül a föld. Az egész világot fojtogatja a szorongás és a válság nagyobb, mint az ember tehetsége. A tűzvészt az ember gyújtotta, de már csak Isten tudja eloltani. Ez már nem politikai és katonai, hanem hit-tani kérdés. Isten pedig azt akarja, hogy ezt minél többen belássák, akik Krisztusnak nem hittek, de a szemüknek majd hinni fognak. Hiszen nyugaton termett a szellemi méreg, amelytől kelet megőrült és most nyugat ellen fordult. Tehát Isten azt akarja, hogy az evangélium megint fontosabb legyen, mint a politika, a gép és a bomba és a népek tőle várják a szabadulást, akit olyan esztelenül elhagytak. Az a mostani fekete ádvent értelme, hogy megtaláljuk az élő Istent, mert különben a falat kenyertünk is elvész.

Minden igaz magyar legyen ma próféta, aki így érti és magyarázza a jelent és megerősíti testvéreit a reményben. Minél többen lesznek, akik Isten szövetségében várják a megváltást, annál jobban siettetjük az ádvent végét. Mindenki arról a napról álmodik, amikor majd boldogan harsan föl a hálaadó ének az egész országban, de azt már ne álmodjunk, hogy minden legyen úgy, mint régen, mert Isten parancsa így szól: holnap pedig egészen új legyen az élet és minden legyen sokkal jobb, mint régen. Az új karácsony hajnala már közeledik, abban nincsen kétség és a halálos tél után teremő tavasz jön. Az egész világ füle csengeni fog, amikor a sá-tán birodalma összeroppan, mert nem emberi erő, hanem Isten hatalmának villáma zúzza szét. Addig azonban sínylődünk a szolgaság vagy a számki-vetés börtönében, ám a választottnak ez is kegyelem. Az a fő, hogy ma-radjunk a választott nép sorában, mert éppen a börtönben alakítja ki a kegyelem az új embert, akire a világnak szüksége van. Új ember nélkül ugyanis sohasem lesz új rend a földön. Ilyen azonban csak az lesz igazán, aki átment a földi pokol tüzén és kiégett belőle minden, ami régi, ócska és hamis. Hogyan lehet ez a börtönben, ahol elsorvad az élet? Menj el lélekben Rómába és nézd meg a földalatti várost, amely legyőzte a fölötte tündöklő másikat, a földi istenek székhelyét. Talán csak nem sa-jnálod Pált és Cipriánt, Ágnest és Ceciliát? Ezek is mind börtönlakók voltak, és most egy világ ünnepli őket, mert mindegyik erősebb volt, mint a császár és annak egész hatalma. A magyar hitvalló most egészen ilyen, mert az isteni erőbe menekült és nem bír vele a vörös Moszkva. A templomban ugyan egyre halkabb lesz a papok hangja és egyre többen lesznek rabok, de a kereszt és a vér szava annál súlyosabban beszél.

Ha roskadozni érzed magad a szörnyű teher alatt, gondold a holnapra és megremeg a szíved az örömtől. Holnap majd győzelmet zeng minden magyar harang és új templomokat építünk a hősöknek, magyar vértanúk mi-séit fogja mondani az egész egyház, amely a mi vérünkben születik újjá. Bizony olyan csodálatos ádvent ez, amilyent még nem látott a mi hazánk. Krisztus szenvedése folytatódik az egyházban és ebben vesz részt most különös módon a magyar nép. Véres sorsunk útja a megváltás útja és a legnagyobb kegyelem lesz, ha isteni erővel telve vállaljuk a harcot.

A hívő lélek megérti és elfogadja ezt, de az anyai szív mégis zokog, amikor a közelgő karácsonyra gondol. Mit tegyen szegény, ha hideg a szoba és nincs fenyő meg ajándék az asztalra. Mit adjak a gyermeknek? Magában folyton ezt hajtogatja. Azon az estén add neki hívő szíved egész melegét. Öleld magadhoz őket és mondd el nekik, úgy amint csak te tudod mondani, milyen volt az első karácsony. Istálló, hideg nyomor és utána

(Folytatás a 42. lapon)

A 80 ÉVES XXIII. JÁNOS PÁPA ÉLETADATAI

1881. nov. 25. Roncalli Angelo Giuseppe születése Sotto il Monte bergamoi faluban. Szülei 13 gyermeke között ő a harmadik. Atyja 96, anyja 94 éves korában halt meg. Pápává választása óta a szülőházon a Szentatya jelmondata olvasható: Pax et obedientia.
- 1892-ben bekerül a kiszemináriumba és 1898-ban felkapja a kisebb rendeket.
- 1900-ban teológián a Cerasola kollégiumban (Róma). Egy évi katonai szolgálat után
1904. aug. 10. pappászentelése a S. Maria in Monte Santo temp'omban (Róma).
- 1905-1914 Radini Tedeschi bergamoi püspök titkára és egyben teológiai tanár (egyház történelem, apologetika, patrologia) a bergamoi szemináriumban.
- 1915-től katonai szolgálat: először szanitéc, majd tábori lelkész.
- 1918-1920 újra teológiai tanár Bergamoban
- 1922-től a Római Szemináriumban patológiát tanít
1921. máj. 7. XV. Benedek pápa prelátussá,
- 1922-ben pedig az olasz hitterjesztési művek elnökévé nevezi ki, mint ilyen
- 1925-ben megszervezi a szentévi missziós kiállítást Rómában
1925. márc. 3. areopolisi címzetes püspökké nevezik ki (püspökkészentelése: márc. 19.) Mint kinevezett érsek „ad personam” apostoli vizitátorként Bulgáriába kerül.
1931. okt. 16. apostoli delegátus Bulgáriában
1934. nov. 21. apostoli delegátus Görög- és Törökországban
1944. dec. 22. XII. Pius pápa kinevezi Franciaország apostoli nunci-usává
1951. június a Szentszék állandó megfigyelője az UNESCO-nál
1953. jan. 12. bíborosi kinevezése. A bíborumot Arriol francia elnök nyújtja át neki.
1953. jan. 15. XII Pius pápa velencei pátriarkává nevezi ki
1954. okt. pápai delegátus a beiruti máriaévi kongresszuson
1958. márc. 25. Lourdesban konszekrálja a X. Piusról elnevezett földalatti bazilikát.

HÁROMÉVES PÁPAI KORMÁNYZÁSA

1958. okt. 25. megérkezik a római konklávéba
 okt. 28. pápává választják. XXIII. János nevét veszi fel. Utoljára 600 évvel ezelőtt viselte pápa a János nevet
 nov. 4. Canali bíboros a Szent Péter templomban pápává koronázza
 dec. 25. 23 bíboros kinevezése. V. Sixtus óta először lépi át a bíborosi kollégium a 70-es létszámát
1959. jan. 25. a Szent Pál bazilikában kinyilvánítja szándékát egy egyetemes zsinat összehívására
 ápr. 12. első szenttéavatás: Carlo di Sezze és Joquina de Vedruna de Mas
 jún. 29. 1. pápai enciklikája: Ad Petri Cathedram (az igazságról)
 aug. 1. 2. " " : Sacerdotii nostri primordia (a papságról)
 szept. 26. 3. " " : Grata recordatio (a rózsafüzérről)
 okt. 11. 510 misszionáriusnak és nővérnek nyújtja a misszióskezesztet a Szent Péter bazilikában
 nov. 28. 4. enciklika: Princeps Pastorum (a kat. missziókról)
 dec. 14. 8 bíboros kinevezése
1960. jan. 25-31. az első római egyházmegyei zsinat
 márc. 28. „szívárványszínű” konzisztórium: 7 bíboros kinevezése (3 színes és 3 „in petto”)
 máj. 8. 14 missziópüspök szentelése a Szent Péter bazilikában
 máj. 27. Barbarigo Gergely bíboros szenttéavatása
 jún. 4. „Superno Dei nutu” motu proprio-ival felállítja a zsinatelőkészítő bizottságokat és titkárságokat
 jún. 12. Juan de Ribera szenttéavatása
 dec. 2. Dr. G. F. Fischer Canterbury érseket fogadja (a XVI. század óta először)
1961. jan. 16. 4 bíboros kinevezése
 máj. 15. 100. 000 munkás találkozója a Szent Péter téren a Rerum Novarum 70 éves évfordulójára
 máj. 11. Bertilla Boscardin szenttéavatása
 júl. 14. 5. enciklika: „Mater et Magistra”, a szoc. kérdésről
 nov. 11. 6. enciklika: „Aeterna Dei sapientia”, I. Leó pápa halálának 1500. évfordulójára, a keresztények egységéről.

menekülés, véres üldözés. Egészen olyan, mint a mostani. És hidd el, a gyermeki szívben csodákat művel a kegyelem, ha az anyai szeretet mindent mer, amit a hit követel. A kicsinyek is tudnak nagy hitvallók lenni, ha bátran erre neveljük őket. Új fény gyullad bennük, ragyogóbb a csillagnál és a kegyelem örömét többre becsülik minden ajándéknál. És úgy fogják szeretni anyjukat, mint még soha, mert az élő Jézushoz vezetni őket.

Magyar papok az ádventben

Magyar papok szíve ezt sugallja most minden szülőnek, hogy ők mondják tovább a gyermeknek, mert a pap a szószéken is rab már és nehéz bilincs van az ajkán. Úgy látszik, mintha halálba dermedt volna a magyar élet, pedig a vértanúk és hitvallók ádventje ez és az isteni szabadságba vezet. Olyan papságot nevel most az Úr, amelyet emészt a küldetés, a szent hatalom nagysága. Ez majd nemcsak egy kis nyugodt helyet kér magának a világban, mert tudja, hogy a világ sorsa a kezébe van téve. Ez a papság majd ott lesz az élet sodrában, ott lesz mindenütt, ahol az ember, a család, a kenyér, az állam és a béke ügye forog kockán. Egyelőre azonban a nyolcadik boldogság országa a mi hazánk és teljesedik rajtunk az Úr szava: Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudván minden rosszat mondanak rátok énértem. Örüljetek és vígadjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben; hiszen így üldözték a prófétákat is, akik előttetek voltak. Ezt a víg örömet nem tudja elvenni a vörös cár, mert ez éppen a börtönben és a korbács alatt terem, csak hinni kell benne, csak kérni kell és bátran elfogadni és akkor miénk a diadal. Moszkva dühének semmi hatalma nem fog az ilyen hívőn, hiszen az élő Isten maga csatázik benne a gonosszal.

Sok próféta kell most ebbe a nyomorult világba, különben nem fog észretérni. A bölcs szó, a bizonyító gondolat, az apostoli buzgalom már nem használ neki, mivel annyira megvakult már. Ám a prófétát isteni jelek igazolják és megrendülnek a csodától, akik a józan ígére nem hallgatnak. A hívő magyarság ma már arra van hivatva, hogy az erő csodáját mutassa a világnak. És ebben legyen maga is olyan nagy, amilyen még sohasem volt. Csak az erőt és az isteni fölényt kell forrón szeretni s akkor biztos a győzelem. A magyar ebben a században már két háborút veszített, mert a gyengébb fél oldalán állt. Most vívja a harmadikat, de most már nemcsak a hazája, de üdvössége és a lelke forog kockán. Ám ez a harcunk Isten szövetségében folyik és Isten föltétlenül akarja, sőt parancsolja a győzelmet, ha minden földi fennéy ellen bátran bízunk az égi hatalomban. Tehát miénk legyen a próféták lelke ebben az ádventben és a dicsőség karácsonya virrad ránk, ha szívós türelemben álljuk a harcot.

A nyugatra szórt magyarság pedig ne hagyja zsugorodni lel-

két és a fájdalom elől ne merjen menekülni se hajszás munkába, se buta mámorba, különben nem lesz joga arra, hogy visszatérjen a vértanúk honába. Csak sajjassa szívét könnyörület nélkül, csak fájjon benne izzón, aminek fájni kell, hogy a választott néphez méltó maradjon. Ám ugyanakkor reménytől feszüljön a lelke és az otthon vérző, meg az idegenbe dobott magyarság egyet gondoljon: eljön a nap, talán hamarabb, mint hisszük; amikor együtt fogjuk zengeni a győzelem dalát: Dicsőség a magasságban Istennek! Mióta hazánk van, még nem volt olyan ünnep, amilyen a szabadság karácsonya lesz. Ezért pedig élni érdemes.

Varga László SJ

A MAGYAR HÍVŐ ÉS PAPJA A NAGYVILÁGBAN

A MPE tavaly szétküldött kérdőíveinek egyharmadára válasz érkezett. Két folytatólagos cikkben megkíséreljük kiértékelni a beküldött adatokat.

A nagy világlapok közvéleménykutató kérdőíveit az előfizetők 6-8 %-a, a számonkénti vásárlók 4-5 %-a szokta kitölteni. Ez a 10-13 %-os részvétel is a szociológia követelményei szerint kiértékelve, meglepően pontos eredményeket ad. Ismeretes ilyen szempontból az egész világon elterjedt Gallup-intézetek közvéleménykutatása, a választások előtt. Az eredményt bizonyos jelekből meglehetősen pontosan meg tudják állapítani.

Az a tény, hogy a MPE kérdőívére a szokásos százalékarány kétszeresénél is több válasz érkezett, részben talán az emigrációs helyzettel magyarázható, ahol az írott szónak fontos szerepe van. Egyik emigrációs magyar újságunk hasonló következtetésre jutott közvéleménykutatása során. (1) Jelen esetben talán még két okot hozhatunk fel a szokatlannul nagy százalékos magyarázatául: 1. A megkérdezettek mindannyian magyar papok, tehát képzésükben, problémáikban meglehetősen azonos színvonalú, baráti és szervezeti vonatkozásban egymással többszörösen is kapcsolatban álló személyek. 2. A MPE egy meglehetősen elhanyagolt illetőleg sürgető igényt elégít ki, amikor összekötést teremt a nagyvilágban szétszórt magyarság között.

Vizsgálódásunk célja, hogy a beküldött válaszok tükrében bemutassuk a külföldi magyar lelkipásztorkodás helyzetét. A tanulmány két részből áll. A lelkipásztorkodásról szóló adataink elemzése a következő számban fog megjelenni. A mostani első részben a külföldön élő magyarság társadalomformáló tényezőit szeretnők bemutatni: annak a magyar mivoltukban kapcsolatot kereső sokaságnak a képét, amelyet a külföldön élő magyar lelkipásztor a Krisz-

tustól kapott küldetés felelősségében gondozni igyekeznek. Ezzel a keretet akarjuk megvilágítani, amelyben a magyar pap dolgozik. A lelkipásztorkodásról szóló adatok és összefüggések feltárásával értékes tapasztalat-kicserélést tudunk nyújtani.

A KÜLFÖLDI MAGYARSÁG ÉS A MAGYAR PAPSÁG FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA

Az alábbi magyarság-statisztikát különféle forrásokból állítottuk össze. A források egy jellegzetes időpont helyzetét rögzítették le. Néha becslést is használtak. A magyarság tényleges száma valószínűleg magasabb, mint az itt közölt táblázat mutatja.

| Ország | A magyarok száma | | | | A magyar ⁵ papok száma* 1960 jan.-ban |
|---------------|------------------|-------------------------|----------------------------------|----------|--------------------------------------------------------|
| | 2 1930-ban | 3 1956 szept.-ben | 1957 júliusában | | |
| | | | 1956-os ⁴ menekült | összesen | |
| Ausztria | 35.000 | 45.000 | 24.055 | 69.055 | 110 (75) |
| Németország | 8.416 | 15.000 | 15.000 | 30.185 | 44 |
| Svájc | 1.427 | 2.100 | 12.566 | 14.666 | 22 |
| Luxemburg | 179 | 9 | 227 | 236 | |
| Danzig | 212 | | | | |
| Belgium | 6.000 | 1.700 | 4.990 | 6.690 | 10 |
| Hollandia | 2.826 | 176 | 3.581 | 3.757 | 3 |
| Dánia | 130 | 97 | 1.168 | 1.265 | 1 |
| Anglia | 2.000 | 11.000 | 21.486 | 32.086 | 9 |
| Irország | | | 451 | 451 | 1 |
| Izland | | | 52 | 52 | |
| Franciaország | 40.000 | 35.000 | 12.244 | 47.244 | 20 |
| Olaszország | 7.000 | 2.200 | 4.006 | 6.206 | 54 |
| Spanyolország | 700 | 400 | 17 | 417 | 2 |
| Portugália | | 121 | 4 | 125 | 2 |
| Malta | 32 | | | | |
| Cyprus | | | 2 | 2 | |
| Finnország | 45 | 50 | 1 | 51 | |
| Svédország | 90 | 276 | 6.026 | 6.302 | 3 |

281

* Nem a magyar lelkipásztorok száma.

A magyarok száma

| Ország | 1930-ban | 1956 szept.-ben | 1957 júliusában | | A magyar papok száma 1960 jan.-ban |
|-----------------|----------|--------------------|---------------------|-----------|------------------------------------------|
| | | | 1956-os menekült | összesen | |
| | | | | | 281 |
| Norvégia | 49 | 86 | 1.464 | 1.550 | 3 |
| Esztország | 14 | | | | |
| Lettország | 61 | | | | |
| Egyéb Európa | 49 | | | | |
| Törökország | 1.830 | 60 | 507 | 567 | 1 |
| Izrael | | 120.000 | | 120.000 | 3 |
| Irak | | | 1 | 1 | |
| Afganisztán | | 7 | | 7 | |
| Libanon | | | | | 1 |
| India | | 24 | | 24 | 3 |
| Pakisztán | | 7 | | 7 | 1 |
| Indokinai légió | | 3.000 | | 3.000 | |
| Formóza | | | | | 16 |
| Hongkong | | | | | 1 |
| Macau | | | | | 1 |
| Dél Vietnam | | | | | 2 |
| Indonézia | | | | | 3 |
| Uj Guinea | | | | | 3 |
| Japán | 23 | 66 | | 66 | 12 |
| Fülöp szigetek | | | | | 10 |
| Egyéb Ázsia | 732 | | | | 6 |
| Egyiptom | 1.000 | | | | |
| Északafrika | 1.900 | | | | 2 |
| Fr. Északafrika | | 300 | | 300 | |
| Fr. Marokkó | | 500 | | 500 | |
| Brit Középfrika | | 33 | | 33 | |
| Délafrika | 150 | | | | 2 |
| Délafrikai Unió | | 140 | 1.309 | 1.449 | 1 |
| Rhodézia | | | 29 | 29 | |
| U. S. A. | 580.000 | 970.000 | 34.559 | 1.004.559 | 282 |
| Kanada | 50.000 | 72.000 | 25.358 | 97.358 | 38 |
| Argentína | 10.000 | 60.000 | 909 | 60.909 | 18 |
| Brazília | 33.000 | 70.000 | 996 | 70.996 | 26 |

716

A magyarok száma

| Ország | 1930-ban | 1956 szept.-ben | 1957 júliusában | | A magyar papok száma 1960 jan.-ban |
|----------------------------------|------------|--------------------|---------------------|----------|------------------------------------------|
| | | | 1956-os menekült | összesen | |
| | | | | | 758 |
| Kuba | 4.000 | | 8 | 8 | 8 |
| Mexikó | 550 | 1.000 | | 1.000 | 2 |
| Uruguay | 3.000 | 10.000 | 27 | 10.027 | 1 |
| Paraguay | | 2.000 | 7 | 2.007 | 1 |
| Venezuela | | 3.500 | 391 | 3.891 | 3 |
| Bolivia | | 150 | | 150 | 1 |
| Chile | | 12.000 | 261 | 12.261 | 8 |
| Peru | | | | | 1 |
| Kolumbia | | | 215 | 215 | 2 |
| Costa Rica | | | 3 | 3 | |
| Dominikai közt. | | | 581 | 581 | 4 |
| Equador | | | 1 | 1 | 1 |
| Nicaragua | | | 4 | 4 | |
| Itálián keresztül Lat. Am-ba | | | 60 | 60 | |
| Egyéb Amerika | 300 | | | | |
| Ausztrália | | 14.700 | 8.549 | 23.249 | 9 |
| Uj Zéland | | 2.400 | 962 | 3.362 | 1 |
| <u>Ausztrália, Óceánia</u> | <u>325</u> | | | | |
| A felsorolt országokban összesen | | | | | 716 |

A magyarok száma

| | 1930-ban | 1956 | |
|------------------|-------------------|------------------------|------------------------|
| | | szept.-ben | összesen |
| Magyarországon | 8.001.112 | 9.861.314 ⁶ | 9.803.888 ⁶ |
| Romániában | 1.800.000 | 1.620.000 | |
| Csehszlovákiában | 970.000 | 630.000 | |
| Jugoszláviában | 580.000 | 460.000 | |
| Szovjetunióban | 20.000 | 160.000 | |
| Lengyelországban | 1.000 | | |
| Bulgáriában | 3.000 | | |
| <u>összesen</u> | <u>11.375.112</u> | <u>12.731.314</u> | |

Egyháziak Magyarországon 1950-ben

| | | | |
|--------------------------------|---------|-------|-------|
| világi pap | | 4.500 | 5.922 |
| férfi | pap | 1.422 | |
| szerz. | nem pap | 1.037 | 8.526 |
| női szerzetes | | 7.525 | |
| összesen Magyarországon 14.484 | | | |

Az országok felsorolásánál nagyjából a területi elhelyezkedést követtük. Sok országban láthatjuk, hogy a magyarság már a század eleje óta nagyobb csoporttal képviselteti magát. Ez magyar-emigrációs hagyományra enged következtetni. A tradíció pedig fontos társadalomképző tényező s mint ilyen támpontul szolgálhat a szociológus számára a magyar emigráció szociológiájának megírásához. Nehéz földadat, de olyan, amely föltétlenül megéri a fáradságot, mert biztos talajt adna a külföldi magyarság gondolkodói, írói, művészei, lelkipásztorai munkájához, vagyis mindazoknak, akik hivatásból azon dolgoznak, hogy a nagyvilágban szétszórt magyarság megtalálja önmagát s helyét a magyar közösségben.

A következőkben megkísérlünk a témánk és a lehetőségek szabta határok között bemutatni néhány kikristályosodási pontot és társadalomképző tényezőt, amelyek összekapcsoló szerepüknel fogva feljogosítanak arra, hogy a külföldi magyarságról mint összetartozó egésze-ről beszéljünk.

EGYESÜLETI ÉLET

Külföldön a magyar-társadalomképződés kezdő formája a magyar egyesület. A magyar egyesület létrejöttében is - mint minden emberi társulásnál - két alapvető mechanizmus hatékony: az egyedekben lévő belső bőség, többlet, amelyet közölni kell és a belső űr, a hiány, mely betöltésre vágyik. Magyar egyesület számtalan van a világon. Talán több is, mint amennyit a tényleges igény megkívánna. Egyesületeink nem ritkán válnak az egymásközötti feszültség forrásává. Előfordul „egyesületesdi” is, amelyben tisztségek vannak, de a hatékonyság hiányzik, mert az egyesület célkitűzése, stílusa irrealitások felé fordított el s így nem képes az egyesületben rejlő szociológiai előnyöket biztosítani a tagoknak. Nagyon rossz körülmények között az egyesület a magyarok egymásközötti kapcsolatát bizonyos gettó és csődélménnyel kötheti össze: lassan kitermeli azt az emigráns típust, mely nem tud a másik nélkül meglenni, de ha együtt vannak, mégis csak marják egymást. Ez a funkció az egyesületnél kifejezetten káros, a „dipis” idegzeti összeomlások előidézésében sok felelősség terheli. Az emigráns világba való kilátástalan bezártság lidércnyomása már sok ember szellemi épségét tette tönkre.

Másik kényes pontja egyesületeinknek: ha kifejezetten kulturális feladatra alakultak is, túlságosan meg vannak terhelve szociális-karitatív feladatokkal. Az anyagiakban segítő kezet sokfelé igénylik. Ez a gyakorlati szempont általában nem segíti elő a mélyebb kulturális és vallási jellegű tevékenység kibontakozását.

A magyar egyesületek további problémája, hogy - néhány nagyobb magyar csoportot leszámítva - már eleve csak kisszámú népességi alapra támasz-

kozhatnak. Ez határt szab az egyesületi célkitűzés differenciálódásának, ami pedig a fő feltétele. Azonkívül kevés embernél kevesebb a valószínűsége annak, hogy az egyesület alkalmas vezetők gondozásába kerül, akik a közösség igényeit felismerik, megfogalmazzák és képviselik. Egyszóval: valószínűbb, hogy hiányozni fog a hozzáértő vezető, aki az egyesület által mindenkinek azt tudja nyújtani, amire szüksége van. Így a közösségi érdekek megvalósítására fordított energia egy része elpocsékolódik. Sokan hajlandók komoly áldozatot is hozni magyar közösségi ügyekért, sajnos nem mindenütt történik hozzáértő kézzel az áldozatvállalók bevetése.

A magyarság összefogása szempontjából mégis célszerű - minden nehézségük ellenére - hogy vannak magyar egyesületek, mert keretet adnak valóban meglévő, sokszor elemi erővel jelentkező igénynek. A magyar lelkipásztor vagy a magyar politikus egyik-másik egyesületre ugyan azt mondáná: jobb volna, ha nem lenne. A szociológia azonban, ha saját területén akar maradni, csak az adott jelenségek regisztrálását, elemzését végezheti, anélkül, hogy értékítéletet mondana. Egyesületi életünk szegényességének okául két tényezőt tudunk megnevezni: az egyik, hogy szegények vagyunk taglétszámban, vezetőkben, magyar dokumentációs anyagban és pénzben, a másik, hogy egyesületeink talán a szorosan szervezett germán eszményt veszik mintának: ez pedig az erősebben individualista magyar természetet beszűkíti. Egy példa erre. Egy tevékeny, egyesületnek is beillő irodalmi kulturális közösségben kétéves fennállás után valaki javasolta: szögez-zék le közösen, mit akarnak az összejövetellekkel elérni. A válasz általános tiltakozás volt. A kötetlen, spontaneitást kívánó magyar természet még egy ilyen megfogalmazásban rejlő szabadság beszűkítéstől is visszariad. Ezt a pontot cikkünk második, lelkipásztori részében még érinteni fogjuk.

A KULTURÁLIS HELYZET

A kulturális élet szorosabban összefügg a vallási élettel, mint az egyesületek témájába tartozó szervezeti ügyek. Azért a főbb csoportok szerint külön-külön tárgyaljuk.

Magyar egyetemisták a nagyvilágban

A külföldön tanuló magyar egyetemi hallgatók száma 1958-ban kb. 8.000 volt.⁷ Az egy évvel későbbi (1959) statisztika országonként a következő képet mutatja:⁸

| | |
|---------------|-------|
| Németország | 1136 |
| Ausztria | 1024 |
| Franciaország | 670 |
| | <hr/> |
| | 2830 |

| | |
|-------------|------|
| | 2830 |
| Svájc | 654 |
| Svédország | 343 |
| Norvégia | 70 |
| Olaszország | 87 |
| U. S. A. | 1869 |
| Kanada | 958 |
| Összesen | 6811 |

Magyar egyetemisták részére adott ösztöndíjak 1959-ben:⁸

| Az ösztöndíjat folyósító szerv | Az ösztöndíjak száma | Egy ösztöndíj összege* |
|--------------------------------------------------------------------|----------------------|-----------------------------------------------|
| Osztrák Belügyminisztérium | 295 | öS. 1.000 |
| Rockefeller-alapítvány | 578 | öS. 800-1.820 |
| Szabad Európa Egyetem | 31 | öS. 1.300 |
| Angol-Osztrák Társaság | 21 | öS. 1.200 |
| Máltai Lovagrend | 8 | öS. 1.000 |
| Osztrák Nemzeti Bizottság | 9 | öS. 1.000 |
| Bécsi Egyetem Rektorátusa | 54 | öS. 800 |
| Magyar Menekültügyi Szolgálat és Osztrák Főiskolások Szövetsége | 28 | öS. 800 |
| Német Szövetségi Köztársaság | 1.136 | DM 150-250 |
| Franciaország | 670 | NF 260 |
| Svájci társadalmi gyűjtésből | 654 | SFr 280 |
| Svéd diák-kölcsönalap | 343 | kb. öS. 1.500 |
| Norvég diák-kölcsönalap | 70 | kb. öS. 1.500 |
| Ford-alapítvány Olaszországban | 21 | |
| Olasz miniszterelnökség és egyetemek | 51 | Lira 30-40.000 |
| Vatikán | 3 | |
| Milánó városa | 12 | |
| U. S. A., különféle helyeken | 804 | kb. öS. 2.600 |
| Kanada, különféle helyeken | 287 | kb. öS. 2.600 |
| összesen | 5.075 | kb. öS. 8,2 millió havi 320.000 USA dollár |

Néhány nagyobb magyar egyetemista központ Európában 1959-ben:⁸

| | | | |
|--------------|-----------------|-----------|-----------------|
| Bécs | 739 egyetemista | Innsbruck | 132 egyetemista |
| Párizs | 500 - " - | Grác | 122 - " - |
| Genf, Zürich | 500 - " - | München | 111 - " - |

* 25 öS = 1 USA dollár

A külföldön élő magyar diákság 17 önálló diákszövetségbe tömörült? A magyar diákszövetségek jelenleg nemzetközi szinten is össze vannak kapcsolódva az UFHS-ben, a szabad magyar diákok nemzeti szövetségében.

Magyar egyetemisták otthon és külföldön 1959-ben:

| | Magyarország ¹⁾ | Külföld ²⁾ |
|--------------------------------------------------------------|----------------------------|-----------------------|
| Egyetemek és főiskolák száma | 30 | |
| Egyetemi és főiskolai oktatók száma | 4.664 | |
| Hallgatók száma | 31.178 (100 %) | 6.811 (21,8 %) |
| Ezek közül | | |
| nappali tagozaton | 23.429 | 6.811 |
| esti tagozaton | 357 | - |
| levelező tagozaton | 7.392 | - |
| A tanulmányi ágak szerint | | |
| műszaki | 9.678 | |
| közgazdaságtudományi | 1.770 | |
| bölcészettudományi | 2.166 | |
| természettudományi | 1.619 | |
| pedagógiai főiskolai | 1.316 | |
| orvostudományi | 5.450 | |
| gyógyszerészeti | 858 | |
| mezőgazdasági | 3.061 | |
| jogtudományi | 3.290 | |
| művészeti | 787 | |
| egyéb | 1.174 | |
| Ösztöndíjban, ill. rendszeres pénzbeli támogatásban részesül | 23.096 (74,4 %) | 5.075 (74,6 %) |
| melynek havi összege átlagban | Ft. 331 | öS. 1.600 |
| mely összesen milliókban | Ft. 5,3 | öS. 8,2 |
| Egyetemen és főiskolán végzett | | |
| 1958-ban | 5.655 | 120 |
| 1959-ben | 6.178 | kb. 1000 |

A külföldön tanuló magyar egyetemistáknál részletes tanulmányt érdekelne: milyen szakon tanulnak, életkoruk és tanulmányi eredményeik statisztikája.

Magyar középiskolák

Fontos kulturális misszió hárul a külföldi magyar középiskolákra, noha a tanulók összlétszáma s ezért jelentőségük is szerény. Miért hozzák a szü-

lők az áldozatot, hogy gyermeküket magyar középiskolába neveltessék? Talán legtöbb esetben azért, hogy a magyar családból szervesen neveljék bele a fiatalokat a körülvevő idegenajkú életbe. Valószínűleg soha nem lehet eldönteni mi jobb: ha a gyermekek már az ovódától kezdve bekapcsolódnak a környezet nyelvébe s a család és iskola között egyidejűleg nevelkednek a két nyelven, vagy ha a magyar nyelv behatása jó ideig vezető helyet kap a gyermek nevelésében. Mindkét módszernek van előnye és veszélye. A gyakorlatban egészen ideális és minden helyzetnek megfelelő megoldás - úgy tűnik - nincs is. A középiskola sikeres munkája itt csak azt jelentheti, hogy viszonylag jó eredményt ér el mind a magyar alapkulturá átadásában, mind a befogadó ország nyelvének, szellemi kincseinek elsajátításában.

1956 előtt csak egy magyar középiskola létezett Ausztriában és Németországban. Az 1956 utáni első években átmenetileg négy magyar középiskola működött Ausztriában és kettő Németországban. Ausztriában 1956 után pár éven át joguk volt teljesen a magyar előírások alapján adni érettségi bizonyítványt. Egy 1959-es kimutatás az európai magyar középiskolákról a következő számadatokat közli:

| | | | | |
|----------------------|------------|--------------------------|------------------------------------------------|-------------------|
| Németország: | Burg Kastl | 400 tanuló ^{8b} | <u>1957-ben csak Ausztriában</u> ^{8a} | |
| Ausztria: | Iselsberg | 174 tanuló | Innsbruck | 324 tanuló |
| | Innsbruck | <u>266 tanuló</u> | Kammer am | |
| Ausztriában összesen | | 440 tanuló | Attersee | 240 - " - |
| | | | Iselsberg | 206 - " - |
| | | | Wiesenhof | 121 - " - |
| | | | Bécs | 70 - " - |
| | | | | <u>961 tanuló</u> |

Újság, folyóirat, könyvkiadás

Az emigrációban a szétszórtság miatt a sajtó sokkal inkább hordozója a magyar kultúrának, min. otthon. A magyar sajtó valószínűleg a nagyobb magyar csoportokkal egyidőben indult el. Mindenesetre egyik magyar újságunk működését még a múlt században kezdte el, most a 68. évfolyamában van. Néhány Magyarországon betiltott újság külföldön újra elindította működését. Nagyon sok a fiatal, újonnan elindult lap.

Magyar újságot kiadni kivétel nélkül rossz üzleti vállalkozás. Legtöbbjük - az alacsony példányszám miatt - a cikkírókat honoráló és az előállítási költségeket fedező normális üzleti nivóig sem jut el. Egy 3000 példányban megjelenő és nem túl olcsón árúsított folyóirat éppen csak a dologi kiadásokat (nyomda, papír, adminisztráció) képes fedezni. Érdemes volna szociológiai vizsgálatnak alávetni, miért fizetnek elő olyan kevesen magyar sajtótermékre. Kétségtelenül nem azért, mert nem tudják vállalni a vele járó kiadást. Egyik katolikus hitbuzgalmi lap¹ külföldi példára hivat-

kozva úgy véli, a magyarok egymásközötti személyes ajánlása megváltoztatná a helyzetet.

A MPE két régebbi számában 33 magyar újság és folyóirat címét közölte!¹² Egy másik forrás¹³ további 84 magyarnyelvű újság, folyóirat, időszaki kiadvány címét gyűjti a világ 16 országából. A MPE folyóirat-címtára jelenleg 141 magyar lapot tart nyilván. Ennek több mint egyharmada (59) az USA-ban jelenik meg. New York 18, Cleveland 6, Bécs 10 magyar újságot ad ki. Ezenkívül tudomásunk szerint létezik még egy egész sereg értesítő s más helyi érdekű sajtótermék. A fenti számokból kitűnik, hogy a külföldi magyar sajtó jelentős tényező. A 141 magyar lap szerkesztésén legalább 250 magyar szerkesztő dolgozik, aki hivatalból kötelességének érzi, hogy a magyar szellemet ébren tartsa, a magyarság érdekeit megfogalmazza, képviselje, propagálja. Ha a gondolatot tovább szőjjük, rögtön látjuk, milyen eredményes munkát végezhetnének a magyarság érdekében, ha ez a - többnyire jól informált - szellemi gárda az erőket koordinálni tudná és a sokféle feladatot megosztaná maga között.

Az egységes munkában példát vehetnénk észt rokonainktól.¹⁴ A 65.000 észt emigráns (főleg Svédországban) teljesen magára vállalta azt a népi kulturális feladatot, amelyet a még otthon lévő 800.000 észt nem tud elvégezni. 1945 óta, mióta a Szovjetunió megszállta az országot s az észt intelligencia jórészt külföldre menekült (110 egyetemi tanár, 120 író és művész, 500 tanár és tanítói, 40 lelkész, 500 orvos) az emigrációban több tucat újság és folyóirat mellett 266 szépirodalmi könyvet jelentettek meg. Az észt írószövetség évente átlag 60 könyvet ad ki 2-4000 példányban. Az észt emigránsok nemcsak a könyveket vásárolják meg, hanem hajlandók emigrációs szervezetüket is tetemes anyagi hozzájárulással támogatni. Ezt a pénzt a világ közvéleményének tájékoztatására fordítják. Az utóbbi 10 év alatt több mint kétfélmillió brosurában tárták a világ elé az észt nép sorsának alakulását.

A külföldi magyar könyvtermelésre és a magyar könyvkiadókra vonatkozólag sajnos nem áll rendelkezésre összefoglaló adat. Magyar nyelvű könyvek szép számmal jelennek meg külföldi kiadóknál is. A magyar könyvkiadó többnyire valamilyen emigrációs intézmény, vagy olyan vállalkozás, ahol könyvek mellett más magyar sajtóterméket is megjelentetnek. A külföldi magyar könyvpiac az otthoni kiadású és az antikvárius könyvek is jelentős szerepet játszanak.

Magyar nyelvű rádióműsor

A külföldön sugárzott magyar nyelvű rádióműsor egy része - főleg az európai államokban - elsősorban Magyarországra felé irányul és kultúrkapcso-

lat ill. propaganda jellege van. Az U. S . A. 35 és Kanada 3¹⁵ magán rádió-állomásának magyar műsorát viszont kizárólag az emigráció kulturális tényezői közé kell sorolni. A külföldi magyarnyelvű rádióadások kultúrunkáját illetően sajnos nincsenek közelebbi adataink. Ugyanakkor azonban meg lehet jegyezni, hogy mivel a rádióállomás hatósugara a zavartalan vételi lehetőséget számítva korlátozott, a rádióállomás kultúrszociológiai jelentősége is helyi jelentőségű marad.

KAPCSOLAT AZ OTTHONIAKKAL

Az emigráció megértése szempontjából jelentős tényező az aktuális kapcsolat az egykori közösséggel. Nap-mint-nap ezernyi élmény, esemény hívja fel az emigráns figyelmét a nagyvilágnak erre a kis foltjára, amelyet úgy tart számon, mint sajátját. Kint is, Magyarországon is, ezrével történnek olyan események, amelyeknek egyetlen szülőoka az emigráció ténye. A szociológiai kölcsönhatás kiértékelése azonban - pusztán katolikus vonalon is - meghaladja ennek az írásnak keretét. Meg kell elégednünk azzal, hogy a tényt felemlítettük.

A külföldi magyarság életét alakító kifejezetten magyar tényezőket lehetne még sorolni. Egy nagyon lényegesről - vagy talán a legfontosabbról - a tanulmány második részében fogunk foglalkozni. Sok, néha igazán nem magyar esemény azonban a társadalomképződés szempontjából periférikus jellegű. Példának vehetjük azokat a kiváló magyar tehetségeket, akik idekint valamelyik befogadó kultúra keretében nagyot alkottak. Hírnevük használt a magyarságnak, de a külföldi magyarok társadalomképződésére csak közvetve hatottak.

A külföldi magyarság társadalomképző tényezőit vizsgálva, összegezéssül két dolgot érdemes még megemlíteni. Az egyik az a megállapítás, hogy a külföldi magyarnál magyar mivoltának társadalomképző ereje már nem elég erős ahhoz, hogy teljesen kitöltse társadalmi keretigényét. Tehát, ha valaki az emigrációban egészséges akar maradni, a nem magyar világ felé is gyökeret kell eresztenie. A másik dolog egy megsejtés: a magyarságot magyar vonalon összekötő lehetőségeink sokkal nagyobbak, mintsem gondolnók. A cikkben is megpróbáltunk néhány ilyen távlatra rámutatni.

FORRÁSOK

(1) Irodalmi Újság, London, 1958. jún. 15. - (2) Magyar Statisztikai Szemle, Budapest 1938 - (3) Magyar Album, szerkesztette Incze Sándor, Elmhurst, USA, 1956, 24.o. - (4) Az ENSZ Menekültügyi Főbiztos 13. sz. statisztikai jelentése alapján készült kimutatás az Ausztriából és Jugoszláviából kivándorolt 56-os magyar menekültekről. - (5) MPE 11. sz. 34-44. o. - (6) Magyar

Statisztikai Zsebkönyv, Budapest 1959 - (7) MPE 7.sz. 12.o. - (8) Nemzetőr, Wien 1959. júl. 15. - (9a) MPE 5.sz. - (8b) MPE 10.sz. 34.o. - (9) Nemzetőr, 1959 jan. 15. - (10) Magyar Statisztikai Zsebkönyv, 1960 - (11) A Szív, 1960 dec. - (12) MPE 6. és 7.sz. - (13) Magyar Album 198-200 o. - (14) Irodalmi Újság, 1960 dec. 1. - (15) Magyar Album, 146 o. - (16) Dr. Jos. Zágón: Die Lage der Kirche in Ungarn. - Kirche in Not, Königstein, 1953.

András Imre SJ

(Folytatjuk)

Egy strassbourgi Jópásztor-nővér írja:

A nehezen várt Magyar Papi Egységet a mai napon vettem igen nagy örömmel. Valóban úgy vártam, mintha nem is lap, de „személy” érkezne. 1957. nov. 2-án jöttem ki rendes útlevelemmel... és azóta nélkülözöm a „magyar szót”.

Alázattal kérem jószágos Atyát, szíveskedjék lehetőség szerint tovább megajándékozni a lappal és fogadja érte Jézus, kegyes Jó Pásztorunk nagyon szerény, de annál melegebb imámat Mindnyájukért... Arra kérem Öt, aki a legjobb és fölséges gondviseléssel intézi a szegény, szenvedő magyar sorsot is, hogy fogadja el életemet búzaszemnek... a lelkekért! M. H.

ORATORIUM: „NÁDORFEHÉRVÁR 1556”

Tamás Alajos Magyarországon élő ferences, Kodály Zoltán tanítványa, a nádorfehérvári csata négyszázéves fordulója és a Hunyadi János meg a Kapisztrán vezette diadalmas győzelem emlékére oratoriumot szerzett, amelyet a budapesti Margit-körúti ferences templomban 1956 október 22-én, a forradalom előestéjén adtak elő első ízben.

Az Egyesült-Államok-beli R. C. A. Victor cég a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat közreműködésével elkészítette a nagyszerű oratóriumnak két nagy hanglemezre való felvételét, amely a különböző nyelvű szöveggönyvek segítségével a külföldet is hamarosan meghódította. A teljes előadás körülbelül két óráig tart.

Az oratorium szövegét a bencés Radó Polikárp állította össze nagyjából régi krónikák alapján, megőrizve az ősi nyelvezet zamatát. A Kapisztrán-kórus és zenekar a szerző vezetése mellett kiváló teljesítményt nyújtott. Tar Gyula, az Operaház tagja, a hanglemez tenor krónikása. Szilágyi Erzsébetet Tiszay Magda szólaltatja meg. Kapisztrán szerepében Jámbor László énekel és Hunyadi János tolmácsa Tóth Lajos.

Nagyszerű vallásos, hazafias és zenei élmény az oratorium meghallgatása. Egyesületi előadásra kiválóan alkalmas. Néhány példány még kapható: Rev. Clement Király OFM, P. O. Box 218, De Witt, Mich. USA.

A KÖNIGSTEINI KONGRESSZUS

A „KIRCHE IN NOT” 11 KONGRESSZUSA

Immár tizenegyszer, 1950-1961 találkoztak Königssteinben - Frankfurt mellett - a kommunizmustól elnyomott és leigázott országok katolikus menekültjei. 32 nemzetből ezren felül töltöttek együtt öt napot (aug. 2-6) a megértés, a kölcsönös megismerés és az együvé tartozás szellemében. A közös sors, egyazon hit és azonos vágy egyetlen nagy családdá olvasztott bennünket. A magyarságot kb. ötvenen képviseltük, a világ minden tájáról. Az elvi szempontokat tárgyaló nagy előadásokon kívül igen érdekesek és tanulságosak voltak az egyes népekről, országokról szóló beszámolók. Ezekben leginkább az tűnt fel, hogy a kommunizmus célkitűzése mindenütt azonos, de módszerben igen rugalmas és alkalmazkodó. Roppan tanulságos volt az Afrikáról és Latin-Amerikáról szóló egy-egy előadás is, mely ismertette az Egyház és a kommunizmus helyzetét e két földrész országaiban. Minden beszámoló hozott új és meglepő adatokat, s valamennyi együttvéve igen alkalmas arra, hogy az embert a tunyaságból felrázza s keresztény felelőségének tudatára ébressze.

Felemelő és maradandó élmény volt, hogy a kongresszus szelleme és az egész megrendezés egészen közel tudta hozni a különböző nyelvű, színi résztvevőket, még az egymással nem szimpatizáló nemzetiségeket is (magyar, román, szlovák stb.). A nagy közös istentiszteletek alkalmával, amikor minden csoport a saját anyanyelvén imádkozott-énekelt hazájáért, népéért, vértanúért, - akkor az egész kongresszus egyetlen imádkozó családdá olvadt össze Krisztus Király lábánál.

A MAGYAR MEGBESZÉLÉSEK

Jegyzőkönyv

a Königssteinben 1961. aug. 5-én a 11. „Kirche in Not” kongresszus keretében megtartott magyar gyűlésről.

Dr. Ádám György németországi főlelkész megnyitja a gyűlést, elnöknek felkéri Msgr. Pfeiffer Miklós svájci főlelkészt.

Msgr. Pfeiffer Miklós elnök megadja a tárgysorozatot laikus a-

postolkodás, Actio Catholica, nőszövetség, Pax Romana kérdése, végül a Tollas Tibor által kezdeményezett tízmillió aláírás mozgalma.

Dr. Ádám György: rámutat az emigráció fejlődésében két fokozatra: az első a csodavárás ideje, amikor még mindenki hazakészült; a második fokozat a begyökerezés ideje, amikor már lehet és kell szervezkedni. A keret országonként változik, a viszonyok szerint. Németországban fontos a szervezkedés, mert ez itt tekintélyt ad.

Dr. Demel Iván: Jó lenne valami vezérfonal a szervezési lehetőségekről, hogy a lelkész ennek alapján ki tudja válogatni a neki legmegfelelőbbet.

Msgr. Közi-Horváth: Magyarországon az A.C. működésének két útja volt: az egyházközségen keresztül és az országos nagy egyesületek (pl. Credo) összefogása által. A magyar emigrációban elméletileg megvan az A.C. az egyes országokban, a gyakorlati megvalósítást a két út valamelyikén kell elindítani. A közös összefogás Róma lenne, az A.C. központ, amely az egész emigrációs magyar katolikuság nevében beszélhet.

Marosi Ft.: A régi A.C. szervezet már nincs meg, mert senki sem törődött vele.

Msgr. Közi-Horváth: A felső szervezet létezik, csak az alépítmeny hiányzik.

Radics (Köln): Az egyházközségeket kell megcsinálni, az döntsön a további teendőkről.

Dr. Demel: Néhol van szervezet, néhol nincs, de mindenütt el kell indítani. Évi munkaterv szükséges.

Msgr. Közi-Horváth: Legelső teendő a katolikusok feltérképezése. Ehhez igénybe veendő a világiak segítsége. A térkép alapján készül el a kartoték. Ennek alapján lehet eldönteni, hogy megalakulhat-e az egyházközség. Ezekután következne az egyesületek szervezése csoportonként.

Horváth Árpád (Köln): felolvassa a kölni egyházközség beszámolóját.

P. Varga László SJ: Központi összefogó szerv okvetlenül szükséges, amely az irányt megadja lefelé. Párszor évenként kellene csak összejönniök.

Dr. Ádám: Az A.C. központi szerve megvan, csak az alsót kellene aktivizálni. Indítványozza: mondják ki a szervezkedés ilyen irányú szükségességét.

Dr. Galambos Irén OSB: Régi intézményt nem lehet egyszerűen felújítani, hanem gondolni kell arra, hogy abban az újaknak is legyen helye.

Hrabovszky (Köln): Sok nehézséget okoz a világiak összeszedése. Társaságba kellene őket hívni, hogy jobban összeszokjanak.

Gábor (Hollandia): A Pax Romana kat. értelmiség szervezete. Két ta-

gozata van: a végzett intellektuellek és az egyetemisták, vagyis az ifjúsági csoport. Ez utóbbi négyéves munkájának eredménye, hogy tagja a világ Pax Romanának 2 taggal és az Exul-Comissio elnöke is magyar (Kasza Levente). Évente tartanak kongresszust, minden ország érdeklődői részére. A kongresszusra egész évi előkészület áll rendelkezésre. Ez abban áll, hogy a helyi csoportok a kongresszus anyagát gyűléseiken megbeszélik, kielemezik. Ezeket az eredményeket összegezik a kongresszuson. A súlypont a helyi csoportok tevékenységén van, a vezető csupán koordináló szerepet játszik. Terv: egy havonta megjelenő lapban ismertetni kell a helyi csoportok működését. Közvetlen feladat: Kislétszámú helyi csoportok létesítése. A Pax Romana elnökének címe: D. Gábor Lange Neuwestraat 156. Tilburg, Hollandia. Az egyházi tanácsadó: P. Horváth Kálmán SJ. Gladsvei 23, Oslo, Norge (Norvégia).

Jákli (Köln): A munkásfiatalok nehezen szervezhetőek, mert minden kötöttségtől irtóznak. Eddig legjobban bevált módszer a banda-rendszer, amely pár megbízható emberre épül.

M s g r . P f e i f f e r : Összefoglalva a legfontosabb teendőket sorrendben: 1. kartoték elkészítése és félévenként ellenőrzése, 2. helyi adottságok szerint szervezet létesítése (egyházköztség), 3. egyházközségi alcsoportok, 4. a központ munkába állítása.

C z ó d o r f t . (Hamburg): Egy magyar pap működési területén egy-egy házközséget szervezzenek-e, vagy minden nagyobb helyen?

D r . Á d á m : Később eldöntendő kérdés.

M s g r . P f e i f f e r : az egyházköztség elnevezés ott, ahol a magyarokat egy általános, nem csupán magyar egyházköztség támogatja, zavarra adhat okot. Ezért pl. Svájcban nem egyházközségnek, hanem a Svájci Magyar r. k. Missziós Egylet helyi fiókjának nevezik a magyar rk. szervezetet.

D r . J ó s k a y : a nők összefogása asszonycsoportokba; mint nőszövetség magyar ága lenne a német Frauenverbandnak.

T o l l a s T i b o r : ismerteti a mozgalmat: tíz millió aláírást gyűjtse-
nek az emigrációs magyarok a külföldiek között az otthon élő tíz millió magyar helyett. Az aláírással Magyarország felszabadítását kérik. Az aláírásk gyűjtése Délamerikában indult meg.

A kongresszust követő Magyar Papi Menekültlekipásztori Találkozóóról, amelyet Dr. Pfeiffer Miklós svájci főlelkész rendezett és vezetett, még nem érkeztek be jelentések. Erről majd következő számunkban fogunk beszámolni.



MAGYAR JEZSUITÁK NORVÉGIÁBAN

Az első kettő 1679-ben jelent meg: a besztercebányai születésű Hell Miksa, a császári-királyi csillagda vezetője és társa, a tordasi P. Sajnovics János. Az országban alig akadt néhány katolikus, többnyire külföldiek. Katolikus pap nem volt egy sem. A két jezsuita érkezését VII. Keresztély dán király meghívása előzte meg. Őmaga fizette a Páterek utazási költségeit Béctől Vardöig, ahol Hell-nek a Nap-korongon való Vénusz átvonulását kellett megfigyelnie, ami lehetőséget adott a Nap és Föld-távolság pontosabb kiszámítására.

A vatikáni levéltár őrzi még azt a levelet, amelyben Hell Miksa 1678-ban XIII. Kelemen pápától a szükséges felmentéseket kérte: hogy ne kelljen breviáriumboznia, ne kelljen reverenciában utaznia, hogy privát szobában, esetleg sátor alatt felállított hordozható oltáron misézhesen és végül felmentést kért a pénteki megtartóztatás alól.

Béctől Hamburgon, Koppenhágán és Christianian (a mai Oslon) át Trondenheimig kocsin utaztak: P. Hell, kísérője Péter Sajnovics, egy civil kísé-
rőjük és neve után ítélve alig magyar fajú kutyájuk, Apropos.

Trondenheimben majdnem három hetet töltöttek, míg megkezdhatték az egyhónapos hajóutat föl Vardöig. Júl. 31-én, Szent Ignác napján saját lakásukon mondták a szentmisét, aug. 4-én Szent Domonkos ünnepén pedig a város (prot.) dómjában a helyőrség 155 tagú katolikus legénysége számára.

Míg P. Hell csillagászati megfigyeléseit előkészítette és végezte, Péter Sajnovics nyelvészeti kutatásokat végzett. Ennek eredménye az „Ungarus Taordasiensis” által megírt és 1770-ben Nagyszombatban a rendi nyomdában megjelent munka: „Demonstratio idioma Hungarorum et Lapponum idem esse.” Ez a munka, amely először igazolja a magyar-lapp nyelvrokonságot, összehasonlító nyelvészetünkben korszakalkotó.

+

Rendi vonalon 191 évet kellett várni, míg a jezsuiták ismét megjelentek Norvégiában, egy hosszabb lejáratú munka szándékával. Ezt a tényt azonban két fontos esemény előzte meg.

Mindenekelőtt a jezsuita paragrafust kellett eltörölni Norvégiában, amely eredeti fogalmazásban így hangzott: „Zsidókat, szerzeteseket és jezsuitákat nem tűrünk.” Az első két kategória még régebben polgárjogot nyert az országban, míg a harmadik csak 1956-ban, heves parlamenti viták után.

De az 56- os magyar események is belejátszottak a jezsuiták idejé-
telébe. A sorok frója annakidején még Afrikában kapott sürgető levelet egy
Norvégiába került volt kalocsai növendékétől: „Siessen minket mielőbb meg-
látogatni”. Ez persze nem volt olyan egyszerű. Később néhány alkalmi lá-
togatás után megbízást kaptam, hogy egy évet az országban töltsék magyar
pasztoráció céljából. Ez alatt az egy év alatt kellett eldönteni azt is, hogy
a munka továbbfolytatása lehetséges és kívánatos-e. Az egy év eredménye
az lett, hogy 1961 őszén megérkezett P. Terescsényi Ágoston személyében
egy másik páter.

Az egyik Norvégiában működő apácarend által vezetett klinika terüle-
tén épül jelenleg egy háromszemélyes kis rezidencia. A telek a középkor-
tól a reformációig cisztercita birtok volt. . .

+

A norvégiai magyar pasztorációra is áll mindaz, ami azt
bármely más országban jellemzi. Jelenleg csak azokról a speciális problé-
mákról akarok szólni, amelyek az itteni viszonyokból fakadnak.

Magyarjaink egy kb. 250-300 km-es sugarú körnek majdnem a kerüle-
tén élnek szétszórva, úgy azonban, hogy van egy koncentrációs tendencia
a nagyobb városok körül. Nem ritka azonban, hogy egy-egy magyar család
a város központjától 15-20 km-re lakik.

Ez a szétszórtság eléggé megnehezíti a papnak a családokkal va-
ló kapcsolatát, valamint a családoknak a legközelebbi katolikus plébániá-
val való kapcsolat-tartását, még abban az esetben is, ha a magyarok igen
jó szándékú, vallásos emberek. Itt nemcsak a templomlátogatásra kell gon-
dolni, hanem a felnövekvő új generáció vallásoktatására is. Ha a francia
mondásban van igazság, hogy t. i. sans communauté aucun christianisme. . .
akkor máris eléggé sötéten kell látnunk a katolikus közösség nélkül élő szét-
szórt magyar katolikusok jövőjét.

A problémát növeli, hogy a katolikusok száma viszonylag igen kicsiny.
Kb. 6000 a három és félmilliónyi lakosságban. Katolikus élet, ahogy azt a
délebbi országokban megszoktuk, nincsen. Mindenki az egyéni erejére, ka-
pott nevelésére van utalva. Ha nincs meg a különösen erős akarat, hogy a
hűséget vallásával szemben megőrizze, akkor lassan-lassan beleolvadnak
a környezetbe. Ez a környezet nemcsak hogy protestáns, de sok esetben a
saját vallását sem gyakorló protestáns, nem egyszer egy pusztán természe-
tes humanizmusnak hódoló magatartással. . .

Magyarjaink között aránylag nagy a fiatalok száma, akiknek em-
berileg ebben az országban kell megnősülniök. A norvég családok még ab-
ban az esetben sem nézik jó szemmel gyarmekük katolikus templomban tör-
tendő házasságát, ha maguk egyáltalán nem praktizálnak. Sok fiúnak nincs

meg az a katolikus neveltetése és gerinces magatartása, amely egy katolikus házasságkötéshez szükséges lenne.

Más veszély is fenyeget: Magyarjaink tudják, hogy a házasságról igen különböző felfogások uralkodnak itt az északi országokban, többek között annak fölbonthatatlanságáról. Mármost sok fiatal magyar nem akarja magát véglegesen lekötni egy katolikus egyházi házassággal, nehogy bekövetkezzék a tragédia: egy adott pillanatban a társa otthagyja és ő egész életére kötve van egy érvényes házassággal. Ez a felfogás igen sokszor polgári házassághoz vezet.

Az itteni speciális szexuális morál vagy inkább amoralitás mellett a házasságnak könnyen lehet kényszer jellege, amelyben a külföldi katolikus fél alig rendelkezik elég szabadsággal a lánnyal és annak szüleivel szemben, hogy egyházi házasságot tudjon kivívni.

...Osloban havonta egyszer tartunk magyar misét és utána összejövetetel. A másutt tapasztalt viszonyokhoz képest a szentmise látogatottsága szépnek mondható. Vidékre kétszer-háromszor jutunk el egy év alatt. Ilyenkor a magyarok 80-90 százaléka résztvesz a misén és az összejöveten. A szentségekhez való járulás azonban igen messze elmarad a kívánatostól.

A személyes kapcsolat a legfontosabb lehetőség, hogy híveinket a hitükben erősítsük. Családlátogatások, családi bibliaórák tartása segítenek ebben. Osloban hozzájárul a Magyar Otthon is, amely ez év áprilisában nyílt meg s ahol hetenként kétszer tartunk lelkipásztori órát az esti órákban. A magyarok ezt az időt eléggé ki szokták használni.

A norvég hatóságok eddig csak jóindulatot mutattak velünk szemben. Kórházak, idegstanatóriumok, börtönök vezetősége kérte, hogy magyar pacienseiket meglátogassuk. - A társadalmi kapcsolatokra sok lehetőség lenne: márcsak azért is, mert egy norvég társaságban a katolikus pap megjelenése szenzáció, főként ha valahogy megtudják, hogy az illető jezsuita. A magyar munkák azonban annyira lekötnek mindkettőnket, hogy szinte el kell zárkózni a további norvég kapcsolatok keresésétől. Mostani lakásunk mellett van egy kis kápolna, ahová vasárnaponként a közeli norvég katolikusok jönnek misére. Így megkezdjük a norvég nyelvű prédikációkat is. Néhány középiskolás idejár hozzánk katekizmusra. Mások csak úgy elbeszélgetni jönnek. Nemrég egy ismeretlen hölgy jött panaszával, egy ugyancsak számunkra ismeretlen norvég ügyvéd küldötte hozzánk. . . Így talán az sem lehetetlen, hogy a háromszemélyes kis rezidencia egykor majd kicsi lesz. . . mégha nem is merünk egyelőre álmodni arról, amire a norvég katolikusok gondolnak, t. i. egy katolikus középiskola nyitására. . .

Olyan országban, ahol a katolikus családok nagyrésze a harmadik generációval eltűnik és beolvad, a magyar menekültek papja emberileg nem sok

örömré számíthat, néha inkább kínos csalódásra. Bölcs dolog ezzel előre leszámolni. A terep nem könnyebb, mint a fenyőnek a norvég szikla, amelyen mégis élni akar és sikerül is neki. Egy a természet által adott példa az itteni talajon dolgozó katolikus papnak. Maga a jelenlét - az Egyházéra gondolok - már igen nagy dolog. Már is sok előítélet oszlott el az elmúlt száz év alatt, amióta a katolikus misszió elindult. Bár még mindig a jégtörés korszakában vagyunk. . . Ebben vesznek részt a most idekerült katolikus magyarok is papjaikkal együtt. A kilátás pedig egyszerűen nagyvonalúvá válik, ha arra gondolunk, hogy szerény vállalkozásunk csak egy kicsit is hozzájárul a XX. század legmerészebb és legszebb álmának megvalósításához: a keresztények közötti nagyobb megértéshez és egyszer talán egy testvéri egységben való találkozáshoz.

Oslo, Gladsvei 23. Norway.

Horváth Kálmán SJ

Bánáti pap írja:

Már jó ideje, hogy nagy meglepetés ért valaki részéről. A „merénylőtől” a mai napig sem kaptam semmit. . . Ezerszer köszönöm szívességét és Isten fizessen meg érte!

Most szinte kedvem kerekedne, hogy magasztaljam a magyar alkotás ezen remekét. A sok idegennyelvű olvasmánytól szinte már megcsömörítve, vettem magamat ezekre a szép anyanyelvünkön írt elmélkedésekre. Szinte áhitattal olvastam őket és a már régóta kínlódva végzett elmélkedéseim nagyszerű élményekké váltak újra. Szaladás és megnemállás az életem. Sajnos, az ima is azzá lett nálam. Olyan jól esett most jó és kielégítő elmélkedési anyaghoz jutnom. Az imára is jut már egy kis idő. Szinte félek, hogy hamarosan a végére érek. De se baj, akkor előlről kezdem! Nagyon szépen kérem, ha teheti, szerezze meg nekem a Magyar Papi Egységnek a többi számait is. Szinte nem is tudtam elgondolni, hogy magyar nyelven létezhet ilyen szép valami is. B.J.

+ + +

Könyvhirdetés! Maróthy Meizler Károly, Editorial Pannonia Kiadó.
Av. Velez Sarsfield 1670. Buenos Aires. Argentina

Prohászka 25 kötete háromban. I. Új Magyarországot (1960), II. Új embert! (1961), III. Prohászka lelke. Magyarázott breviárium. Tár-gyi csoportosítás.

A jövő útja: Prohászka szocializmusa.
Terjesztésnél nagy kedvezmény!

GRŐSZ ÉRSEK HALÁLÁRA

Október 3-án, a késő délutáni órákban közölték a szomorú hírt, hogy Grősz József kalocsai érsek, a püspökkari konferenciák ez idő szerinti elnöke, szívszélhűdés következtében elhunyt. A magyar katolicizmus az utóbbi évtizedek egyik legsúlyosabb pillanatában veszítette el lelki vezetőjét. A 74 éves főpáosztort akkor szólította magához a jó Isten, amikor a Kádár-rendszer egyházüldözésének egyik legkegyetlenebb hulláma söpör végig az országon. A júniusi kirakatper után most zárt ajtók mögött ítélik el a jogtalanul elhurcolt papokat és világiakat. A bíróságok több esetben az ítéletek megindokolását is elutasítják. Újabbán arról értesültünk, hogy több apácát és fiatal hitoktatót vitt el a rendőrség. Alig akad már pap vagy szerzetes, akinél ne lett volna házkutatás. Összeszedik és megsemmisítik a pápi könyvtárakat. A papokat sűrűn zaklatják. Beidézik a rendőrségre, kihallgatják, visszatartják, egyeseket elengednek s közlik velük, hogy legközelebb a budapesti rendőrségen kell majd jelentkezniök kihallgatáson. Ez a szörnyű, idegölő körülmény semmi esetre sem kedvezett Grősz érsek szív-bajának.

„Félévszázada járok a változhatatlan evangéliumi küldetésben, egy jottányit sem térve le a megkezdett útról” jelentette ki Grősz érsek pappászenteelésének 50 éves jubileumán a budapesti Gellért szállóban. Ez a határozott és nyílt beszéd elsősorban az ünnepségen megjelent állami képviselőknek szólt. Olt Károly, az állami egyházügyi hivatal vezetője, az utóbbi években Kádárral egyetértésben mindent elkövetett, hogy az érseket odahaza és a külföld, főleg Róma előtt a rendszer hű kiszolgálójaként tüntesse fel. De ez volt Rákosiék célja is. Mindszenty bíboros bebörtönzése után Grősz érsek vette át a püspökkari konferenciák vezetését. Rákosiék abban az időben kezdték el a szerzetesrendek deportálását. A püspöki kar tiltakozott a jogtipró eljárás ellen, amely melleleg szólva a kommunisták alkotmányát is sértette. Rákosiék azt válaszolták: ha a püspöki kar hajlandó lesz megkötni az állammal a megállapodást, beszüntetik a szerzetesek elleni hajsztát. A püspöki kar elkezdte a tárgyalásokat. Megkötötte a megállapodást. De Rákosiék mindjárt másnap felrúgták a szerződést. Folytatták a szerzetesek deportálását. Sőt feloszlatták a szerzetesrendeket és egyik napról a másikra több mint tízezer szerzetes, férfi és apáca került az utcára. Kö-

zülük sokat internáltak, másokat bebörtönöztek, a többiek pedig elhelyezkedtek, ahol tudtak. Rákosiék még a gyáraknak is megtiltották, hogy szerzeteseket vegyenek fel munkára.

Rákosi gúnyolódik.

Akkor történt, hogy a hollandiai és más országbeli szerzetesházak köztölték Rákosival, hogy hajlandók a szétkergetett magyar szerzeteseket befogadni. Engedjék ki őket külföldre. Rákosi azt válaszolta: nem tudja lekére venni, hogy a magyar szerzeteseket a honvágy kínozza külföldön.

Durva erőszakkal.

Rákosiék azt hitték, ha a hatalom durva eszközeivel sújtanak le az érsekre, majd elhallgat és kiszolgálja a rendszert. 1951 májusában lefoglalták és június végén 15 évi börtönre ítélték. A kommunista újságok versenyre keltek egymással, hogy melyikük használja a legdurvább jelzőket a magyar főpap befeketézésére. A Szabad Szó július 1-én Grösz érseket egy letűnt világ söpredékének, hazaárulónak, valutaűzérnek, lélekkúfárnak, közönséges gyilkosnak, a Trumanok és Titók megfizetett bérencének, mindenre kapható lakájának, bandavezérnek nevezte. És Grösz érsek e kitalált, hazug vádak alapján börtönbe került. Sokáig volt egyes cellában, majd WC-t tisztítottak vele.

Czapik érsek halála után

a nagy koegzisztencia és mosoly-politika korszakában, amikor a rendszernek attól kellett tartania, hogy a Vatikán új érseket nevez ki Egerbe, aki felszámolja majd az értelmetlenné vált megállapodást, Grösz érseket sietve kihozták a fogságból. Megígérték neki, hogy a püspöki irodákból eltávolítják, illetve visszahívják a bajúszos püspököket s nem avatkoznak az egyház belügyeibe. De ígéretüket, jóllehet korlátozott mértékben, de csak Kalocsán teljesítették.

Mikrofon és telefonhuzalok a padló alatt.

Amikor az érsek visszaérkezett Kalocsára, a katolikusok diadalmenetben fogadták. Lakását és irodáját szakemberekkel átvizsgáltatta, akik az ő szeme láttára szedték ki a padló alól a beépített mikrofonokat és telefonhuzalokat. A kalocsai rendőrfőnök értesülvén a felfedezésről, személyesen kereste fel Grösz érseket, bocsánatot kért és azt kérdezte, milyen elégtelt követel. Mire az érsek nem válaszolt. Később a kalocsai érseki irodát is ellenőrzés alá helyezték, de hetenként csak kétszer jelentkezett az állami megbízott.

Szép szóval - dicshimnuszokkal!

A forradalom után Kádárék mindent elkövettek, hogy az érsekkel elefedtessék a börtön borzalmait. Hízelegtek neki. A sajtó egyszerűen megtelt Grösz magasztaló cikkekkkel. Azt hitték, ha Rákosiéknak nem sikerült

az érseket durvasággal, börtönnel megtörni, ők, Kádárék majd szépszóval megnyerik őt és csinálnak belőle Szergej pátriárkát, aki a rendszer parancsait szó nélkül végrehajtja. Előkelő kocsi ajándékoztak neki. Bevették a Népfront vezetőségébe s visszaéltek vele a békeharcban. Megígérték neki, ha megalakítja a püspöki kar vezetése alatt a katolikus békemozgalmat, az Opus Pacis-t, nem szólnak bele a katolikus békemunkába. Mihelyt létrejött az Opus Pacis, Kádárék beépítették a szervezetbe Rákosiék hirhedt és kiközösített békepapjait s most a mozgalmat az Egyház elleni küzdelemre használják fel.

Hamisítások.

Se a szép szó, se a dicshimnuszok, sem az előkelő kocsi nem hatotta meg Grösz érseket. Egyik kedvéért sem volt hajlandó elhallgatni Kádárék gazságait. A múlt nyáron Budapesten a Népfront gyűlésén az érsek is beszélt. De egész beszéde a kommunista vallásüldözés kitergetése volt. Eseteket sorolt fel a rendőrség kegyetlenkedéseiből s hangsúlyozta: hogyan lehet vallásszabadságról beszélni ott, ahol a szülőnek rettegnie kell, ha gyermekét hittanra akarja beírni. A gyűlésen Kádár is jelen volt s a folyosón elvtársainak méltatlankodva mondta: ez már egészen Mindszenty hangja! Azóta megszaporoztak a hamisítások. Ha az érsek megszólalt, kiforgatták szavait. S amikor az év elején elindult az egyházüldözés új hulláma, többször beidézték az Egyházügyi Hivatalba, durván ráordítottak, hogy nyilatkozzék és ítélje el a lefogott papokat. Az érsek azonban tiltakozott a lefogatások ellen. Levelet írt Münchennek, azonosította magát az elhurcoltakkal és kijelentette, ha őket elvitték, vigyék vissza őt is a börtönbe. Erre Kádárék márciusban egy teljes püspökkari nyilatkozatot hamisítottak, amelyet csak külföldön terjesztettek és amely elítéli a lefogott papokat. Grösz érseknek sohasem volt alkalma közvetlenül megcáfolni a hamisítványt. Jelenlétében a kormány megbízottai többször hivatkoztak a nyilatkozatra, de Grösz érsek soha nem reflektált a provokációra.

Még a jubileumot is hamisításra használták fel Kádárék.

Miután az érsek az isméteiten tapasztalt hamisítások és kompromittáló kommunista sajtóközleményekre előbb nem tudott válaszolni, a Gellért szállóban rendezett jubileumi ünnepségen határozottan kijelentette: ötven esztendő óta járja a változhatatlan evangélium útját s erről egy jottányit sem tért le. E néhány szóból látszik, hiába akarták őt a magyar nép és a külföld előtt kommunista kollaboránsnak feltüntetni s ezúton szembeállítani az Egyházzal és Rómával, a kommunisták terve nem sikerült. Őt Károly, az Állami Egyházügyi Hivatal vezetője a Gellért szállóban lényeg-

be vágó politikai tételeket sorakoztatott fel, hogy az érsek válaszoljon rájuk. Beszélt az állam és az egyház jó viszonyáról. Hangoztatta, hogy ezt a jó viszonyt megzavarta néhány eltévedt egyházi személy felelőtlensége és bűnös politikai tevékenysége, akik kárt okoztak az Egyháznak és foltot ejtettek a magyar római katolikus Egyház papjainak becsületén. A jó viszonyt pedig tovább kell ápolni - folytatta Olt Károly. De Grösz érsek válaszában egy szóval sem tért ki Olt Károly provokációjára. Egy szóval sem emlegette az állam és az egyház viszonyát. Ennek ellenére a kommunista rendszer a külföldnek francia nyelven kiadott jelentésében azt állítja, hogy Grösz érsek elismerően nyilatkozott az állam és egyház jó viszonyáról. Hangoztatta, hogy ezt a viszonyt a kölcsönös jóakarát és megértés szelleme hatja át. Kezünkben van az érsek beszédének teljes szövege, de abban egy szó sincs az állam és egyház viszonyáról. Kádárék Grösz érseket még 50 éves papi jubileumán is megrágalmazták.

Elment, ameddig elmehetett.

Megállapodást írt alá az állammal, a forradalom után a budapesti szovjet követségen kezét fogott Hruscsovval. Többször megnyilatkozott a béke mellett, hangoztatta a teljes leszerelést, a fegyverek elpusztítását. Amikor a szocializmusról volt szó, kijelentette: minden törekvést hajlandó támogatni, ami a magyar nép jólétének emelését szolgálja. Azt azonban soha nem mondta, hogy a kommunizmus vezet a jóléthez. 1960 januárjában, amikor a rendszer az egyházak vezetőit hivatalos formában provokálta, hogy nyilatkozzanak a kolhozosítás mellett és ismerjék el, hogy a kolhozgazdálkodás a jövő, a kommunista lapok azt írták, hogy Grösz érsek is a kolhoz mellett szólt. De amint kiderült, ez is hazugság volt. Amikor kezünkbe került a kiközösített békepapok Katolikus Szó című lapja s abban olvastuk Grösz érsek beszédének teljes szövegét, egy szó sem volt benne a kolhozgazdálkodás helyességéről.

A hamisítás az érseket is bántotta s 1961 Újév napján elmaradt a hivatalos állami fogadásról.

Természeténél fogva nem kereste a harcot, de amikor rákényszerítették, megállta a helyét a küzdelemben. Vállalta a megaláztatásokat, a kommunisták féktelen durvaságait az emberi méltóság és az evangélium védelmében. A jelenleg folyó egyházüldözés nehéz perceiben írta néhány nappal ezelőtt: „Hálát adok az Úr Jézusnak, hogy az üdvözítés nagy munkájára meghívott. Mélyen érzem a főpásztori felelősség terhét, ami Szent Pál apostol intelméből kicsendül, mely szerint az előljárók vigyázzanak a hívekre, nekik kell számot adniok azok lelkéért. Jó papjaimat, jó híveimet az Örök Főpap értünk vérző Szívébe zárom, az élet rögzős útjain kegyes pásztoruk, a halál félelmes órájában pedig irgalmas bírójuk legyen.” Ez volt az igazi

Grösz és nem az, akit a kommunisták hazugságaikkal, szemérmetlen hamisításokkal gyártottak maguknak.

F. K.

+

Grösz érsek temetésén az egész országból több, mint kétszáz pap vett részt. Kovács Sándor szombathelyi püspök végezte a szentmisét, Dr. Hamvas Endre mondta a szentbeszédet. Shvoy Lajos, Hamvas Endre, Papp Kálmán megyéspüspökök és Bárd János kalocsai s. püspök szentelték be.

+

A Szentatya távirata

A Szentatya, XXIII. János pápa, a kalocsai érsek halála alkalmából táviratot küldött a kalocsai érseki káptalannak és a magyar katolikusoknak. A táviratban a pápa részvétét fejezte ki a magyar katolicizmust ért súlyos veszteség fölött és arra kéri magyarországi gyermekeit, hogy „ebben a tragikus órában tartsák meg az őseiktől örökölt hit parancsait, ragaszkodjanak törhetetlen hűséggel az Egyházhoz és a kegyelem segítségével fogadják el az isteni Gondviselés által kijelölt keresztutat”.

A HAZAI HELYZET

Catholici non sint...

A júniusi kirakatper után az Osservatore Romano, a Vatikán lapja, a pápány római császárok mondását idézte: Catholici non sint - azaz a katolikusoknak nincs joguk az élethez. Drámaibbá teszi ezt a jogfosztást és páratlan egyházüldözést az a körülmény, hogy mindez a vallásszabadság hazug pállástja alatt folyik.

A kirakatper még folyik és készülnek a zárt ajtók mögötti perek, amikor Kádár a zalaegerszegi ruhayár munkásai előtt így beszél: „Nekünk például nincs különösebb bajunk olyan emberrel sem, aki hisz az Istenben. Központi bizottságunk és kormányunk nagyon józanul ítéli meg a helyzetet... Nekünk a katolikus papsággal sincs különösebb bajunk. A katolikus papságnak természetesen más a világnézete s mi, hogy úgy mondjam, versenytársak is vagyunk. Mi azt szeretnénk, ha a kommunisták vonzanák magukhoz az emberek eszét és szívét, ők meg azt szeretnék, hogy a papok. Ennek ellenére megvagyunk egymással. Mi azt mondjuk: ti miséztek, mi pedig kormányunk. Ilyesfajta elvi alapon megvan a békés együttélés.” A suttogó propagandával pedig országszerte azt vetik be, hogy a kormányzat nem hibás, Moszkva rendelte el az üldözést.

Boldogult Grösz József érseket jubileuma alkalmából szinte tüntetően ünnepelték ugyan, de két ízben is megtagadták tőle a kiutazási enge-

délyt Rómába. A Szentatya kinevezte a zsinatot előkészítő bizottság tagjává: de nem tudott megjelenni a római üléseken. A többi püspök útlevel-kérését is elutasították, pedig a Szentatya személyes levélben hívta meg őket, hogy látogassanak el az Örök Városba és tegyenek eleget egyházi kötelességeiknek.

Amikor a külügyminisztérium sajtófogadást rendezett külföldi újságírók részére, az odarendelt két békepap, Peisz Lajos és Vitányi György szemrebbenés nélkül kijelenti, hogy Magyarországon az Egyház az adott törvényes keretek között szabadon fejtheti ki működését. Amikor pedig az újságírók a magzatelhajtást illetően tettek fel kérdést, ezt felelték: „A három parlamenti papképviselőnek módjában állt volna, hogy tiltakozzanak a magzatelhajtást megengedő törvényjavaslat ellen, - de pont azon az ülésen egyik sem volt jelen.” Amikor azután Nietzsche osztrák újságíró néhány komoly egyházi vonatkozású kérdést intézett az előadóhoz, a külügyi képviselő, aki a sajtókonferencián örködött, mielőtt a tolmács az újságíró kérdéseit lefordíthatta volna németül, közbeszólt: „Kérem a doktor urat, ne csináljon propagandát a Vatikánnak.” Erre az osztrák újságíró becsukta noteszét és megjegyezte: „Számomra a sajtókonferencia tárgytalan, mert Magyarországon nincs sajtószabadság.”

„Der Rheinische Merkur” kiemeli azt az érdekes körülményt is, hogy a budapesti kirakatpert Kádárék Grösz érsek elitelésének tizedik évfordulóján rendezték meg. A párisi liberális „Le Monde” szerint is a per egyik célja, hogy a püspöki kart újabb terrorhadjárattal fenyegeesse meg. Az említett tekintélyes német lap kihangsúlyozza, hogy a kommunisták nem tudják minden erőlködésük mellett se behálózni az ifjúságot. Így azután üldözéssel, kirakatperekkel próbálnak védekezni az Egyház tevékenysége ellen. Ezt bizonyítja az is, hogy amikor az államügyész felsorolta a vádlottak bűnlístejét, első helyen a fiatalsággal való foglalkozás szerepelt. Spirituális tevékenységükkel - mondotta - ezeket az elvetemült banditák megfertőzték, megmérgezték a fiatalok lelkét. Csoportokat alakítottak, kirándultak, sportköröket szerveztek s a kommunizmussal ellentétes világnézetben nevelték a fiatalokat.

A tárgyaláson 15 tanút vonultattak fel. Jórészt szintén letartóztatottakat. Volt közöttük két 16 és egy 18 éves diák is. Egyik azt vallotta, hogy értelmiségi olimpiai-versenyt rendeztek; győztese egy rádiójáték írója lett. A rádiójáték címe: Magyar misszionáriusok mennek Oroszországba 1967-ben. Kell-e még tovább bizonyítani a lelki megfertőzést?

Ezek a fiatalok természetesen éles töviseként vágják a rendszer testébe, rájönnek a hazugságokra és undorral fordulnak el a kommunista propagandától.

A kudarcba fulladt kirakatper után a rendszer legutóbb már zárt ajtók mögött ítélkezett. Így Szunyogh Xavér bencés szerzetest, a liturgikus mozgalom kiváló vezetőjét, öregségére és betegségére való tekintet nélkül öt esztendőre ítélték. Rédly Elemér 27 éves győregyházmezei papot négy évre, Hrotkó Géza 27 éves káplánt két esztendőre, Nagy Imre 26 éves esztergomi főegyházmezei papot szintén két évre ítélték el. Szekeres Dezső kaposvári káplánt a megyei bíróság ötévi börtönbüntetésre ítélte. A vád szintén az államrend elleni izgatás. A Somogyi Néplap szerint: „Lakásán folytatott beszélgetések alkalmával politikai vitákat kezdeményezett. A kommunista Ifjúsági Szövetséget becsmérő szavak, a papok békemozgalmának lejáratása... politikai ismeretektől, politikai élettől való tartózkodás, nyugatimádat, háború-óhajítás határozta meg beszélgetési témáját.”

A békepapoknak is el kell végezniök természetesen a rájuk rótt feladatot. Beresztóczy már a nyáron mondott beszédében hangsúlyozta, hogy azokat a papokat, akik nem hajlandók alkalmazkodni a szocializmushoz, társadalmilag fogják elszigetelni. Akik nem találják meg helyüket a szocializmusban, mondjanak le hivatalukról, függetlenül attól, hogy a hierarchia milyen fokán állanak és vonuljanak remeteségbe. Aug. 31-én szinte az ÁVH-val fenyegeti meg a papokat: „Mi nem akarunk államunk rendje őreinek teendőiről beszélni. Ők jobban tudják, hogy mikor, miért és mit kell cselekedniök.” Ilyen beszédek hallatára nem csoda, ha Castro Magyarországról akar kérni békepapokat, hogy az ő tanácsukkal és segítségükkel likvidálja a kubai egyházat. A fenyegetést újabb letartóztatási hullám követte. Akiket elengedtek, azok közül sokkal közölték, hogy legközelebb Budapesten fogják őket kihallgatni. Az újabban lefogottak között több a páca is van. A rendszer most már azon igyekszik, hogy az egyházüldözést titokban folytassa. A nyilvánossággal semmit sem szabad közölni. A házkutatások változó ütemben folynak és rendszerint egy-egy rend tagjainál országszerte ugyanabban az órában tartanak házkutatást.

A budapesti rádió jelentette, hogy Olt Károlyt, az állami Egyházügyi Hivatal vezetőjét október 21-én leváltották. Utódjául Prantner József egykori téglavetőt nevezték ki. Egyben miniszteri rangra is emelték. Rákosi idejében a váci püspöki irodában a „bajúszos püspök” szerepét töltötte be. A leváltás okát csak találgatják. Egyesek szerint azért történt, mert Olt Károly az Il Giorno olasz lap tudósítója előtt elszólta magát, hogy mintegy 60 pap várja az ítéletet a börtönben. Mások úgy vélik, hogy Grósz érsek halála után Dr. Hamvas Endre csanádi püspökkel, a püspöki kar új fejével szemben új megbízottat akar az állam állítani.

+ +
+

A bánsági apostoli adminisztratúrát a belgrádi érseki főegyházmegyének rendelték alá. A Szentatya a 81 éves belgrádi érsek mellé koadjutort nevezett ki. Az új koadjutor, Gabriel Bukatko, a kreuzi görög-szertartású egyházmegye püspöke. E püspökséget Mária Terézia alapította 1777-ben. Jelenleg 56.000 hívőt számlál. Az új koadjutor így a latin és görögkatolikus hívek főpásztora is.

+

Csak most tudunk hírt adni Pázmány Géza magyar piarista szenteléséről. Washingtonban szentelte még júniusban Philip M. Hannan, a washingtoni érsek segédpüspöke pappá. Pázmány Géza 1929-ben született Budapesten. A győri bencés gimnáziumban tanult. Magyarországot elhagyása után a papi pályára lépett. A kisebb rendeket Bécsben vette fel. 1956-ban ment az Egyesült Államokba és 1957-ben a Kegyes Tanítórendbe lépett. Június 4-én mutatta be újmiséjét a Szent Patrik templomban.

PAPI JUBILEUMOK

ACÉLMISE, VASMISE

Vitkó József hosszú ideig a debreceni piarista gimnázium tanára volt. 1891-ben szentelték pappá. Acélmiséjét Pannonhalmán mondotta.

Zlatos József András a nagyszombati társaskáptalan tb. kanonoka. Budapesten szentelték pappá 1896-ban.

GYÉMÁNTMISÉK

Shvoy Lajos pápai trónálló, székesfehérvári megyéspüspök, a teljesen renovált bazilikában július 13-án mutatta be gyémántmiséjét. Kisberk Imre segédpüspök, a székesegyház plébánosa és Potyondi Imre nagyprépost fogadták a székesegyház kapujában a káptalan és a dignitáriusok élén a bevonuló főpásztort. A fehérkaringes papság szinte az egész templomot megtöltötte. Ohmüllner Márton pápai kamarás, vértessoglári plébános mondta a szentbeszédet. A gyémántmisén a püspökkari konferencia tagjai közül nyolcan vettek részt.

P. Monay Ferenc minorita, aki a római Szent Péter bazilika magyar gyóntatója volt több mint három évtizeden át, a vatikáni apostoli gyóntatók kollégiumának kápolnájában mutatta be gyémántmiséjét rendtársai, a római magyar papság és magyar kolónia jelenlétében. A magyar és erdélyi minoritákat dr. Wild Endre, a brazil minorita missziók alapítója, a Rio de Janeiro-i agrár-egyetem plébánosa, egyetlen élő iskolatársa képviselte.

Dr. Monay Ferenc Nagybányán született. A gimnáziumot Aradon, a teológiát Rómában a Gregoriánán végezte. Otthon teológiai tanár, aradi plébános, többször rendfőnök volt. Rómában általános tiszteletnek örvend. A Ritus és a Szentségek kongregációjának konzultora. Összeállította a magyar minorita rendfőnökök pontos névsorát és a rendtartomány történetét 1238-tól, megírta a római magyar gyóntatók történetét 1299-től. A sok olvasás, kéziratok tanulmányozása közben elvesztette mindkét szeme világát. Munkakedvét ez nem törte meg. Titkárának emlékezetből diktálja műveit. A gyémántmise alkalmából a Szentatya meleg szeretettel üdvözölte és áldását küldte.

Szabó János pápai prelátus, a székesfehérvári egyházmegye volt tanfelügyelője, szülőfalujában, a györmegyei Péren mondta gyémántmiséjét Szent Péter és Pál ünnepén.

Mátray János ny. gimnáziumi igazgató, a piaristák budapesti rendházának kápolnájában júl. 2-án mutatta be gyémántmiséjét. Kézvezetője unokaöccse Mátray Ignác OSB volt.

Dombai Sándor veszpréme gyházmegyei ny. esperesplébános Székesfehérvárott a szemináriumi templom oratoriumában mondta gyémántmiséjét.

Kerling János SJ, volt gimnáziumi tanárnak és igazgatónak a pannonhalmi Szociális Otthonban a nyáron volt a gyémántmiséje. 91. életében még birtokában van szellemi erőinek, bár mindkét szemére vak. Reggeltől estig karosszékében üldögél és rózsafüzéreit mondogatja. Ez az ő második oltára: a kereszt oltára, szintén a lelkek megváltására!

Oslay Oswald volt ferences tartományfőnök, az egri „Magyar Norma” szociális intézmény alapítója, szept. 8-án tartotta meg gyémántmiséjét a mártirokúti budai ferencesek templomában.

ARANYMISÉK

Grósz József kalocsai érsek július 14-én mondotta aranymiséjét a kalocsai székesegyházban. A papság háromnapos lelkigyakorlattal készült a nagy napra. A szentbeszédet Bárd János segédpüspök mondotta. „Ha papjai útnutató példát akarnak látni maguk előtt, az ő atyai élete ime előttük áll.” Szentmise végéztével az érsek trónjához vonult és fogadta a főkáptalan, meg a papság ajándékait: püspökgyűrűt, pástortbotot és egy albumot nyújtottak át neki. Az album az egyházmegye mai állapotának tükörképe, egyik lapján pedig a hívek imáiból és jócselekedeteiből összeállított lelkicsokor látható.

A főpásztor meghatott szavakkal köszönte meg a jó Istennek az egész élet és az ötvenéves papság kegyelmét; a szülők szeretetét, az otthon, a

nevelők és a tanárok munkáját, XI. és XII. Pius pápák kegyét, a győri, szombathelyi és kalocsai papjai és hívei szeretetét és ragaszkodását. Az arany-miséés főpásztor szentmisét mondott még a budapesti egyetemi templomban és ugyancsak meglátogatta volt győri és szombathelyi híveit is.

Msgr. Lischerong Gáspár SJ, a támingi egyházmegye apostoli kormányzója, Szent Péter és Pál ünnepén mutatta be aranymiséjét Formóza szigetén, Potzu város missziós központjában. 1911-ben Veszprémben szentelték pappá. Egy év múlva belépett a Jézustársaságba. Kiegészítő tanulmányok után tanári oklevéllel 1926-ban Amerikán át ment Kínába, ahol 1954-i kiutasításáig fáradhatatlanul dolgozott a magyar misszióban. 1947-ben XII. Pius pápa a támingi egyházmegye apostoli adminisztrátorává nevezte ki. 1955 tavaszán Formóza szigetén a kínai kivánsoroltak között új magyar missziót szervezett, 4 missziós központtal.

Aranymiséjére a vidékről is besereglett a hívek nagy tömege. „Este a templom udvarán élőképekben mutatták be P. Lischerong áldozatos életét. Sötét felhők borították az eget, de az előadás kezdetére a hold is kíváncsi lett és egészen éjjelig figyelte azt égi útjáról” - írják rendtársai.

Igen mélyértelmű az aranymise emlékképe. A Szancsián szigetén haldozó Xavéri Szent Ferencet mutatja, amint tekintetét és a megváltó keresztet Kína felé fordítja. A kép felírása: *Contra Spem in Spem credidit*. Leveleiben buzgó imáinkat kéri a jubiláló főpásztor: „hogy a sok kegyelemben, amelyben az Úr ez ötven év alatt részesített, megszilárdulva, még néhány évet szolgálhassak a missziós ügynek itt új állomásunkon, ha a kontinensre, régi híveink közé már nem is térhetünk vissza.”

A misszió barátai, jótevői egy missziótemplommal szeretnék az arany-miséés páttert megajándékozni. A magyar papság ki nem maradhat a templom-építők sorából. Amerikai paptestvéreink A Szív újság címére (P. O. B. 55, SHRUB OAK, N. Y., USA), a többiek a Magyar Papi Egység címére küldhetik adományaikat. *Bis dat qui cito dat!* Segítsük a világ egyetlen önálló magyar misszióját, melynek 4 központja részére eddig mindössze egy diploma van.

Sík Sándor piarista tartományfőnök július elsején mondotta arany-miséjét a Mikszáth Kálmán-téri piarista gimnázium kápolnájában. A közszeretben álló papköltő, cserkészpedagógus, irodalomprofesszor és Budapest ma legnépszerűbb egyházi szónoka ünnepi szentmiseáldozatán tömegesen jelentek meg tanítványai, barátai, lelki gyermekei: „felnőtt fiak és unokák” - a költő szavaival. Szentmise közben a gimnázium kórusa Kodály Zoltánnak erre az alkalomra komponált *Te Deum*-át énekelte. A kápolna nem tudta befogadni a híveket, akiknek egy része a gimnázium aulájában és a lépcsőházban kapcsolódott be a hangszórón közvetített szentmisébe. (Azzal hódolunk a papköltő szellemének, hogy három szép versét közöljük: a most

időszerű „Misék”-et (lásd alant), az otthon imádságként mondogatott „Ments meg, Uram”-at (12.1.) és öregkori versei gyönyөгét, „Az ősz dicséretét”(26.1.)

Csávossy Elemér SJ, a nagy Jézus Szíve és szociális apostol, július 16-án mutatta be aranymiséjét a pannonhalmi Papi Otthonban. 50 évvel ezelőtt négyüket szentelte Lányi József püspök a budapesti Jézus Szíve templomban. Ketten, P.Lányi Ede SJ és P.Gramantik Lőrinc SJ már hazatértek az Örök Főpaphoz.

Csernus Mihály apátplébános a derecskei újonnan renovált műemlék-templomban

Vibirál Lajos a székesfehérvári egyházmegye ny. plébánosa Csákerényben,

Kmetz György kassai egyházmegyei ny. plébános Székesfehérvárott a szeminárium oratóriumában

Wieland Mihály ny.esperes, volt taksonyi plébános, a soroksári plébánia templomban

Kövér József ny.esperesplébános Egerben a Mária kápolnában mutatta be aranymiséjét.

Szathmáry Román erdélyi ferences atya szept.17-én Buenos Airesban, a Szent Ferenc bazilikában ünnepelte aranymiséjét. 1934-ben jött Argentínába, 27 évi missziómunka áll mögötte. 1911-ben gróf Majláth Gusztáv szentelte a gyulafehérvári székesegyházban. Vajdahunyadon hét évig volt teológiai tanár. Mint Szászváros plébánosa vállalkozott az áldozatos argentin misszióra.

+

Tomek Vincét harmadszor választották meg piarista rendi generálissá. A Magyar Papi Egység örömmel üdvözli Tomek atyát és a jó Isten sok kegyelmét kívánja munkájához. A rendnek ez idő szerint 22 európai országban 2455 tagja van.

+

Msr. Szabó Jánost, az amerikai katolikus magyarság lelki vezetőjét XXIII. János pápa apostoli protonotáriussá nevezte ki. Az Amerikai Magyar Katolikus Liga agilis vezetőjét a Magyar Papi Egység is szeretettel köszönti és örömteli szívvel gratulál a magas kitüntetéshez.

+

Hunyadi János titkárát, Vetési Albert püspököt a veszprémi székesegyházban a káptalan és a papság jelenlétében július 1-én másodszor tették el.

Az 1956 óta folyó ásatások során került most elő vörös márványból faragott sírja, domborműves képe és címere. Erdély szülötte volt. Mátyás király nevezte ki királyi kancellárrá és veszprémi püspökké (1468-1486). Fon-

tos diplomáciai megbízásokat is ellátott. Ő áldotta meg Mátyás király házassági szerződését Beatrixszal.

SIK SÁNDOR

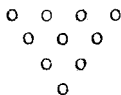
MISÉK

Ó nyárelő sokünnepű hava,
Papszentelések édes évszaka!
Évforduló minden vasárnap,
S az öreg pap, kit kézvezetni várnak
Fölkent fiak, testvérek, unokák,
Vállán érzi az Apostol kezét.
Ó páratlan primiciák,
Ezüstmisék, aranymisék!

Első mise, te zsenge nász,
Megérkezés s elindulás,
Koszorú, min a fűvisek is rózsák,
Egypercben átélt örökkévalóság!
Kelyhedre vár a bárány és a farkas,
A meg nem született csodák.
Pünkösdi nyelv, kiálts, ne hallgass,
Ó egyetlen, örökös ifjúság!

Ezüstmise, férfiak ünnepe!
Eljárt az élet forró közepe,
Sűrög az ember, kor hamvaztafővel,
A munkából is ima lesz idővel,
Haszontalan szolgák vagyunk.
A szerelemből megmaradt a hűség.
Ezüst hajakkal téged szomjazunk,
Ezüst igazság, ezüst egyszerűség.

Aranyos alkony: aranyáldozat!
Dús délutánra napáldozat.
Reszket a kéz, a fáradt szív is reszket,
De tartja még és emeli a Kelyhet.
Ami közel volt, milyen messze van,
És ami messze volt, milyen közel!
Ennyi telt tőlem, - te tudod, Uram,
Öreg szolgálodat most bocsássad el.



HALOTTAINK

- Bocsárszki Imre nyírmadai esperesplébános (57)
Pölös Antal apostagi plébános, Budapesten (56)
Raáb Kornél tokod-altárói adminisztrátor, Budapesten (51)
Melles N. Géza hajdúdorogi görögkatolikus nagyprépost, Nyiregyházán (80. 57)
Baranyi András ny. tiszasüllyei esperesplébános, Sárospatakon (76. 52)
P. Frank Ferenc Leó OP (46. 22), a rákosi új köztemetőben temették el.
Nagy Ferenc ny. hitoktató (85)
Molnár Kálmán esztergom-szentgyörgymezői esperesplébános (61. 36)
Kiss Béla ny. piarista tanár szülőfalujában, Jánosházán (84)
Kender József a budapesti piarista gimnázium tanára (48, szerz. 29)
Cserti István pécsi mesterkanonok, pápai kamarás (81)
Csármasz István magyarkeszi plébános, hitoktató felügyelő (60)
Bodorkos Kálmán Gilbert bencés tanár, ny. zalaegerszegi plébános, Zalaegerszezen (64. 45, 38)
Curilovic Ottokár tb. esperes, pécsváradi plébános hirtelen elhunyt
Rendi Ferenc Fulgent véneki lelkész, bencés szerzetes szívgyöngöseség következtében a Dunába fulladt (38, 19, 13)
Doroszlai Béla c. prépost érdi főesperes, albertfalvi ny. plébános (74. 50)
Tobókos Péter c. esperes, feldebrői plébános (60. 31)
Ferenczy Géza c. prépost ny. budapesti plébános (72)
Zsiros Ferenc SJ, ny. hőmezővásárhelyi plébános, a pannonthalmi szociális otthon főnöke, Pannonthalmán aug. 17-én (81, 55. 53)
Megyery Ferenc, plébános, Kisvárdán (48, 23)
Kerényi János áldozópap (60)
Szithy Károly rákospalotai lelkész (64)
Grósz József kalocsai érsek (74. 50)
Karsay Ferenc kenyeri plébános (57)
Szentiványi Róbert teológiai tanár, egyetemi magántanár Szegeden (81. 56)
Pataki József zsámboki plébános (55)
Barkóczy Sándor pápai kamarás, c. prépost (74. 49)
Hart Ferenc tb. kanonok, ny. plébános (86. 62)
Fauszt Antal ny. esperesplébános
Csernohorszky József c. apát, ny. plébános (94)
Holik Sámuel érseki tanácsos, ny. teológiai tanár Székesfehérvárott (67)
Rokka Pál piarista házfőnök (64. 49. 41)

Horváth Kálmán Domonkos ferences atya (76. 58. 52)
Migazzi Tibor ny. plébános, a keszthelyi kórházban (62. 40)
Liki Imre János OSBM a nyiregyházi görögkatolikus hittudományi főiskola
volt rektora, Bodrogkeresztúron (57. 31)
Kiss Márton oldai esperesplébános (58. 35)
Szárász József dunaszegi plébános (50. 24)
Kardos Illés, Almería, Spanyolország (68)
Harangozó László merőcsi templomigazgató (68. 46) az Úrban elhúnytak.
Gyarmathy János St. Louis Szent István magyar egyházköztség ny. plébá-
nosa. Autójának csomagtaratójába gyömszőlve megfojtva találták a
Colorado Springs közelében az USA-ban. (72)
Elhúnyt paptestvéreinket foglaljuk mementóinkba!

VIATOR TRANSILVANIENSIS ET IN FINE FELIX

Dr. Szentiványi Róbert

Szegeden szept. 16-án 4 hetes szenvedés után tüdőgyulladásban halt meg. Temetése szept. 20-án volt a szegedi belvárosi temetőben. Százak és százak vettek részt temetésén. Az ország távoli vidékéről is eljöttek tanítványai. Jelen volt Dr. Hamvas Endre csanádi püspök, a Hittudományi Főiskola tanárai és növendékei. A temetési szertartást Dr. Incédi László móravárosi apátplébános végezte. Az utolsó években nála lakott a professzor úr. A tanítványok nevében Vass József, magyarcsanádi plébános búcsúztatta. A tudomány, a szív és kegyelem emberének nevezte az eltávozottat.

Szíve mindig Erdélyé volt. Ott a Tisza partján is az elveszett Gyulafehérvár emlékei remegtek benne. A gyulafehérvári Battyányi-könyvtár igazgatója és teológiai tanár volt. Mikor onnan menekülnie kellett, Prohászka püspök egyházmegyéjében talált menedéket és Pilisvörösvár plébánosa lett. A szegedi Hittudományi Főiskola megnyitása után oda kapott meghívást mint a Szentírás tanára. Szegedre való költözése után az egyetem magántanáráként is működött.

Tudományos téren a szentírástudomány művelésével szerzett igazi érdemeket. „A Szentírástudomány” című könyve több kiadásban jelent meg és több teológiai főiskolán tankönyvként használták. A „Szentlecke magyarázata” és „A századok halhatatlan királya” című műveiben nagyszerű összhangba hozta a komoly exegézist a gyakorlati életkérdésekkel. Nemrég jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában a gyulafehérvári Batthyányi könyvtár katalógusa. Sokat foglalkozott a sumerokkal is és tanítványai figyelmét mindig felhívta erre a kiváló népre. Nemcsak tudós pro-

fesszor, de jótollú író is volt. „Történelmi dolgozatok” c. műve élő bizonyossága ennek.

E sorok írója, volt tanítványa, Nagyváradon látta őt rövid ideig vendégül, mikor 1941-ben egyházmegyéjébe visszatérhetett. Örömmel sietett haza, de félörömmel, mert Gyulafehérvár helyett csak Kolozsvárig lehetett mennie. Mégis Kolozsváron taníthatta az erdélyi egyházmegye kispapjait. Utoljára 1944 októberében mint tábori lelkész Nagykárolyban találkozott vele: Kolozsvárról menekült az erdélyi teológusokkal. Igyekeztem segítségére lenni. Zircre tartottak. Jó ideig ott tanított. Majd ismét visszatért a Tisza partjára. Halálos ágyán kérte, koszorújára ezt írják fel: Viator Transilvaniensis et in fine felix.

„Akik másokat az igazságra tanítanak, örökké fényleni fognak, mint a csillagok.”

Marosi László

KARDOS ILLÉS

A csanádi egyházmegyéből, Szeged vidékéről sodorta a nagy világvihar a messze spanyol földre. 1945-ben idős édesapjával, kit példás fiúi szeretettel vett körül és a hosszú úton nem egyszer karjaiban vitt, vándorolt országokon keresztül. 1952-ben Barcelonában működik és nagy szeretettel fogadja és kalauzolja az eucharisztikus vilákkongresszuson résztvevő magyarokat. Fatimában jártakor jutott eszébe, hogy a magyarok építhetnék fel itt a Kálváriát. Nyolc éven keresztül fáradhatatlanul apostolkodott, szervezett ebben az ügyben. Kiadta havonként a Fatimai Kálvária Híreit. A kálvária stációi már készen állnak. A Szent István kápolna és a Golgota építésére is megkötötte a szerződést. Az építkezések megkezdése előtt állott, amikor szept. 12-én, Mária nevenapján magához szólította az Úr. Szentmiséje közben összeesett és pár perc múlva kiszenvedett. Azt akarta, hogy Mária népének földönfutó fiai, a bújdosó magyarok a fatimai keresztúton át mind megtaláljanak az egyedüli vigasztaló és reménynyújtó helyhez: Krisztus keresztjéhez. Hitte és remélte, hogy a Boldogasszony megáld minket, mert a Nyugat nagy, gazdag nemzeteit megelőzve nekünk jutott eszünkbe a fatimai kálvária szép gondolata és hontalanságunkban, szegénységünkben vállaltuk ezt a feladatot.

Sokat küzdött, szenvedett a kálvária szent ügyéért. Gáncsokodás, közhözny, akadályok érték - olyan helyekről is, ahonnan mást remélt. Mindez egyre jobban aláásta az egészségét. Szívének gyengeségét érezve Malagából a jobb éghajlatú Almeríaába költözött. 68 éves korában itt hívta magához az Úr.

M.L.

P. ZSIROS FERENC

... öröme az Úr törvényében,
éj- nap a törvényt forgatja fejében. (1. Zs.)

Pannonhalma, 1961. augusztus 17, 6 óra, betegszoba. Az ágyon idős páter búcsúzik az élettől. Körülötte a házbeliek és ismerősök imádkoznak. 6, 15-kor életgyertyája utolsót lobban: P. Zsiros Ferenc SJ békében átköltözött az örökkévalóságba.

Élete külső eseményekben nem gazdag. 1879. ápr. 11-én Cegléden született. A váci egyházmegyében szentelték pappá. Három év múlva belépett a Jézustársaságba. Rendi tanulmányait Innsbruckban végezte. Utána a kalocsai konviktusban működött. 1926-ban Budapestre helyezték, ahol 1944-ig a Szív újság szerkesztője és a Jézus Szíve szövetség igazgatója volt. 1944-1951 közt Hódmezővásárhelyen plébánoskodott. 1951-től haláláig Pannonhalmán a szerzetesek részére felállított Szociális Otthon előjárójaként működött.

Semmi olyan cselekedetet nem lehet róla felemlíteni, ami bámulatba ejthette vagy megrendíthette volna az embereket. A Szociális Otthonban előjáró-utódja 5 nappal a halála előtt mégis így ír róla: „Isten akaratán megnyugodva, az őt egész életén át jellemző lelki nyugalommal és keresztény türelemmel várja a megváltó halált. Mindnyájunk számára megrendítő példa ez a hősies magatartása: mire képesíti az embert Jézus Szentséges Szívének tisztelete a gyakorlati életben.”

„A halál az élet tükre!” Ez áll P. Zsirosra is. Amilyen csendben, türelemmel viselte hónapokig tartó betegségének minden szenvedését, olyan csendben, türelemmel végezte egy hosszú élet minden fárasztó, egyhangú, sok bajlódással járó munkáját. Az ő szemében az élet valóban istennadta kötelesség volt, amelynek minden öröndetes vagy fájdalmas mozzanatát kedvessé és értékessé tette számára, hogy benne Isten személyes akaratát vagy megengedését ismerte fel. Kevesen tudják, micsoda idegőrlő munkát jelentett számára A Szív újság hetenkinti elkészítése: amely 8-12 újságoldalával közel 200.000 példányban bchálózza az egész országot. Nehéz lenne megmondani, hogy a Jézus Szíve Szövetség keretében hány lelki gyakorlatot adott papoknak és világiaknak. Talán ez eredményezte, hogy lendületét annyira átjárta a Szent Ignác-féle lelkigyakorlatok szelleme. Az életét irányító gondolatok egyike volt Istennek irántunk való szeretetéről szóló elmélkedése, amelyet Szent Ignác befejezésül végeztet a lelkigyakorlatozókkal. A másik központi lélekformáló gondolata volt természetesen Jézus Szíve tisztelete és engesztelése.

Aszkézisének szép vonása közül különösen kettőt emelhetünk ki. Az egyik: Isten iránti szeretetből fakadó mély és hite és

bizalma. Nem volt az a külső baj vagy veszedelem, amely őt ebben az élő hitből fakadó istenre hagyatkozásában megingathatta vagy bármily csekély, de szándékos hiba elkövetésére bírta volna. Egy alkalommal, már Panonhalmán valamilyen ügyből kifolyólag néhány államvédelmi kiküldött vallatta több órán keresztül. Mikor elmentek, megkérdezte tőle valaki: Mit tetszett nekik felelni? Csak az igazat! - volt a válasz.

Lelkiségeinek másik jellemző vonása kitartó kötelességteljesítése volt. Azt szokta mondani: Istent egész életünkkel kell imádnunk és szeretnünk. „Az apostoli munkások - írja egy alkalommal - Jézus munkatársai, társmegváltók az Úr Jézussal. Ezt az igazságot azonban gyakran kell átmeditálni és rádöbenni azokra a nagy kötelességekre, amelyek ezzel a kitüntető hivatással velejárnak. Melyek azok a kötelességek? Az első általános kötelesség, hogy a lelkigyakorlatban megismert isteni Királyunk képét az ő hűséges követésében kialakítsuk magunkban, ... teljesen bocsásunk magunkat rendelkezésére és ne a mi személyeinknek, magánügyeinknek adjuk át magunkat, hanem kizárólag Jézusnak és vele a lelkek üdvének. Amint Jézus egészen odaadta magát a megváltás nagy művének, úgy kell a társmegváltóknak is nem magukat, hanem kizárólag csak Jézust szolgálniok. Ez életprogramunk, ez a siker útja, ez Jézus követése a Szűzanya nyomában.”

Hát igen, ez életprogram! Megvalósításához szükséges első sorban az imádság, Isten jelenlétének állandó tudata. „A lelkiekben Szent Ignác tanítása a fontos: még a vakaródzásnak is imává kell válnia az életünkben, annyira meg kell találnunk mindenben Azt, Aki mindenben jelen van és ebben a tudatban végezzük a napi ezerféle feladatot.”

P. Zsiros ezeket az elveket nem csupán vallotta, hanem élte is. Ennek a következetes, kötelességekben feloldódó életnek az eredménye volt kedves, nyugodt, kiegyensúlyozott egyénisége, amely annyira vonzotta az embereket. „A páter mindig olyan kedvesen mosolyog!” - mondták róla látogatói. „Isten azt akarja - írja - hogy azt a szeretetet, amelyet tőlünk megkíván, a felebarát helyes szeretetében viszonzzuk Neki és értesük meg mindenkivel, első sorban életpéldánkon keresztül, hogy egyedül a személyekre irányuló krisztusi szeretet mentheti meg a világot.”

A hétköznapi hősé, Krisztus hűséges, megbízható munkatársa volt. Az a Jézus, Akinek szerető, irgalmas Szívéből olyan örömmel beszélt, bizonyára kedvesen fogadta és vezette be Atyja országába, hogy élvezze azt a boldogságot, amelyet Isten készített az Őt szerető embereknek!

I. K.

+ +
+

Ronald Knox: *Semper agens, semper quietus. Ein brüderliches Gespräch unter Priestern.* Heider, Wien 1961, 225 l.

Szeghy Ernő kellemes, sok humorral fűszerezett, mégis mindig a pápi élet idegcsomóit tapogató írásaira emlékeztetnek ezek a lelkigyakorlatos előadások. Knox, az anglikán püspök fia, maga is anglikán lelkész, az első világháborúban katolizál. Mint oxfordi egyetemi lelkész előadásai és írásai révén (a legmélyebb teológiai fejtegetések mellett detektívregényeket is írt) a modern angol katolicizmus egyik vezéregyénisége. A „Knox biblia” az eddig legjobb katolikus szentírásfordítás. Munkásságában sok időt és energiát szentelt paptestvéreinek is.

A pápi személyiség lényegét Szent Ágoston mondásába sűríti, amelylyel a nagy egyházatya Istent jellemzi: *semper agens, semper quietus.* Erről szól a könyv 2 alapvető fejezete: a teremtés és a papság, Krisztus követe. Két pápi mintaképre (Szűzanya és Szent Pál) és az állandó kegyelmi forrásra (imádság) is rámutat. De könyvének zömét a pápi bűnök és pápi erények elemzése tölti ki. Az odaadó, engedelmes, hűséges, istenfélő pápi jellemmel szemben bemutatja a kevély, zsugori, belsőleg fegyelmetlen, féltékeny és írgy papot. Két pápi hibát különösen kipellengérez: a zúgolódást és a lanyhaságot. A zúgolódásban szerinte 9 bűnt követünk el egyszerre: hármat Isten, hármat felebarátunk és hármat önmagunk ellen. A lendülethiány és lanyhaság leküzdésére legjobb eszköznek a rendszeres jó lelkiolvasmányt tartja. A szerző könyve ilyen. Azért tolle, lege!

Gaston Courtois: *Betrachtung. Warum und wie?* Herder, Wien 1961, kis 8^c 119 l.

Az osztrák lelkipásztori központ agilis vezetője, Dr. Rudolf prelátus, nagy szolgálatot tett a papságnak, amikor a pápi elmélkedések után Courtois újabb könyvét is lefordította, amely az elmélkedés elméletéről és módszeréről szól. Három kérdésre felel a szerző: Mi az elmélkedés? Miért elmélkedünk? Hogyan elmélkedjünk?

Az apostoli munka mai hajszájában élő papnak különösen szüksége van a magábaszállásra és belső koncentrációra, ha testileg-szellemileg egészséges és lelkileg termékeny akar maradni. És bár a jó elmélkedés elsősorban a kegyelem műve, kipróbált eszközökkel mégis elősegíthetjük annak hatékonyságát. Ezekre az eszközökre mutat rá a szerző. Az elmélkedést megkönnyítő körülmények mellett nem hallgatja el a nehézségeket és a nyíltan

bevallott vagy rejtett kibúvókat sem. A 4. fejezetben leírja a jó elmélkedés kritériumait, az 5. -ben pedig röviden vázolja a hat klasszikus elmélkedési módszert a kármeli elmélkedéstől kezdve Liguori szent Alfonz gyakorlatáig.

Courtois nem köt igába, hanem általános elveket fektet le, amelyeket mindenki saját egyéniségéhez és életkörülményeihez alkalmazhat. A Szentlélek is hosszú pórázon vezeti a lelkeket. A kis zsebkönyvet utazásra is könnyen magunkkal vihetjük.

Tengerentúli olvasóink Knox könyvét angol eredetiben, Courtois könyveit a francia eredetin kívül pedig 3-4 nyelvű fordításban olvashatják.

Öry

KÖNYVEK ÖNKÖLTSÉGI ÁRON!

Propaganda kiadás:

Tóth T.: A tiszta férfiúság (nyomtatva) 12. - S

Tóth T.: A jellemes ifjú (sokszorosított nagy alakban) 6. - S

Wasner: Krisztus katonái (sokszorosított normál alakban) 3. - S

Jonsen: A szirakuzai Madonna (sokszorosított normál alakban) 3. - S

Plusz portó. Megrendelhető: Dr. Eugen Kovács, MITTELBERG, P. Lengenfeld, N. Ö. Austria, Europe.

+ + +

PROHÁSZKA OTTOKÁR: Naplójegyzetei és életrajza. (P.O. Válogatott munkái I.) Bécs, 1960. Izléses kártonkötésben, 439 lap. E naplók bepillantást nyújtanak „Magyarország Apostolának és Tanítómasterének” lelkivilágába, de egyúttal a századforduló és a XX. század első negyedének égető problémáiba is. Schütz Antal életrajza s a Naplók olvasását elősegítő „kalauz” (elemző tárgymutató) egészíti ki a kötetet. Ára 3,50 dollár (a Széchenyi Könyvközösség tagjainak 2.50 dollár). Megrendelhető: Verlag Opus Mystici Corporis. Wien IV./51. Postfach 17. Austria.

FELHÍVÁS! Nagyon kérjük kedves paptestvéreinket, hogy címváltozásukat azonnal jelezzék a kiadónak, hogy a lap szétküldése zavartalanul történhessen.

